

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา
กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย นางอาภรณ์ รัตนคช **ปริญญา** คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ อำไพรัตน์ อักษรพรหม (2) อาจารย์ศิริพร สุวรรณทศ **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา (2) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านเก่งของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา (3) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านสุขของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 244 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน รวม 376 คน สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับระดับบุคลิกภาวะทางอารมณ์ นำมาจากแบบทดสอบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ ซึ่งพัฒนาขึ้นใช้โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2544) มีลักษณะเป็นแบบมาตราวัดความรู้สึก 4 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข ทำการทดสอบเครื่องมือทั้งหมดได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8323 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ใช้ t-test และใช้ χ^2 ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (v.11)

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านดี ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาด้านย่อย ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาด้านย่อย ได้แก่ การรู้จักตนเองและมีแรงจูงใจ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีบุคลิกภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาด้านย่อย ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ บุคลิกภาวะทางอารมณ์ นักเรียนวัยรุ่น อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

Thesis title: THE COMPARISON OF EMOTIONAL QUOTIENT OF TEENAGE STUDENTS WHO LIVE AND DON'T LIVE WITH THEIR PARENTS IN NAKORNSRITHAMMARAT

Researcher: Mrs. Arporn Rattakoch : **Degree :** Master of Home Economics (Family and Social Development);

Thesis advisors : (1) Ampairat Aksornprom, Associate Professor; (2) Siriporn Suwanathot ; **Academic year :** 2003

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study and compare emotional quotient about goodness of teenage students who live with their parents and don't live with (2) to study and compare emotional quotient about cleverness of teenage students who live with their parents and don't live with (3) to study and compare emotional quotient about happiness of teenage students who live with their parents and don't live with.

Three hundred and seventy – six participants, consisting of 244 students at the 2 year and 132 students at 5 year of secondary school in Nakornsri thamarat. The questionnaires. consist of two parts, the first is about general information of the participants and the second is about level of emotional quotients, which is developed by Department of Mental Health Ministry of Public Health. The rating – scale consists of four levels covered “Goodness, Cleverness and Happiness.” The reliability test of this instrument is at 0.8323. SPSS for Windows (Version 11) computer program was used to calculate the percentage, to compare the different of couple was used T – test, and χ^2 to compare emotional quotient of teenage students who live and don't live with their parents.

The result of study presented that (1) emotional quotient about of teenage students who live with their parents and don't live with were not different at 0.5 level. To consider about feeling-control and self - desiring. (2) Emotional quotient about cleverness of teenage students who live with their parents and don't live with were not different at 0.5 level, and to consider about consciousness and motivation were found significantly different at the 0.5 level. (3) Emotional quotient about happiness of teenage students who live with their parents and don't live with were not different at 0.5 level, and to consider about self satisfied were found that to be significantly different at the 0.5 level.

Keywords : Emotional Quotient Teenage Students

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ อำไพรัตน์ อักษรพรหม สาขาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ อาจารย์ ศิริพร สุวรรณทศ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์กาญจนา วณิชรมณีย์ สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล จากอาจารย์พรชัย สระศรีสุวรรณ (นักวิจัยแห่งชาติ) สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับการเขียนรายงาน และการนำเสนอรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. สมคะเน คำจูน (นักวิชาการสำนักบริการทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) จึงขอขอบพระคุณ ในความกรุณาของท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู – อาจารย์ ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้อนุญาตและให้ความสะดวกในการให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ อาจารย์อำพล ยะสะนพ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนธัญญาวดีศึกษา อาจารย์ยินดี เวชสาร อาจารย์นราวดี เมืองจีน ที่ได้สนับสนุนและคอยช่วยเหลือการทำวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจจาก คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง เพื่อนๆ และอาจารย์บุญฤทธิ์ รัตนคช วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ นครศรีธรรมราช เด็กหญิงจาพุดด์ รัตนคช เด็กหญิงประภัสสญา รัตนคช ซึ่งผู้วิจัยถือว่ามีค่าเป็นอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้มีพระคุณทุกท่าน และผู้สนใจในการศึกษาทั้งหมด

อาภรณ์ รัตนคช

พฤศจิกายน 2546

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
วัยรุ่น.....	11
วุฒิภาวะทางอารมณ์.....	21
ครอบครัวและบทบาทของบิดามารดา.....	30
บทบาทร่วมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอารมณ์.....	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	50
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น.....	56
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น.....	65
ตอนที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์.....	70

๗
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
สรุปการวิจัย.....	124
อภิปรายผล.....	127
ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	140
ก หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล.....	142
ข แบบสอบถาม.....	144
ประวัติผู้วิจัย.....	151

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน.....	39
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มชายหญิง.....	43
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศและอายุ.....	51
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านการศึกษา.....	52
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านครอบครัว.....	53
ตารางที่ 4.4	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านครอบครัว เกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง.....	54
ตารางที่ 4.5	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านค่าใช้จ่ายและผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย.....	55
ตารางที่ 4.6	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	56
ตารางที่ 4.7	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	57
ตารางที่ 4.8	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	58
ตารางที่ 4.9	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถ ในการรู้จักตนเองมีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	59
ตารางที่ 4.10	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถ ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ บิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	60
ตารางที่ 4.11	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	61
ตารางที่ 4.12	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	62
ตารางที่ 4.13	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิตของนักเรียน วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14	แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา.....	64
ตารางที่ 4.15	เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่น ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	65
ตารางที่ 4.16	เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่งของนักเรียนวัยรุ่น ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	66
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุขของนักเรียนวัยรุ่น ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	67
ตารางที่ 4.18	เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้าน ดี เก่ง สุข ของนักเรียนวัยรุ่น ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา.....	68
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบระดับคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ จากเครื่องมือมาตรฐาน ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กับระดับคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ บิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข.....	69
ตารางที่ 4.20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.....	70
ตารางที่ 4.21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี การเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่น.....	71
ตารางที่ 4.22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนวัยรุ่น.....	72
ตารางที่ 4.23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง การรู้จักตนเอง และมีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่น.....	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น.....	74
ตารางที่ 4.25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ สัมพันธ์ภาพที่ดีของนักเรียนวัยรุ่น.....	75
ตารางที่ 4.26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ความภูมิใจในตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.....	76
ตารางที่ 4.27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ความพอใจในชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น.....	77
ตารางที่ 4.28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพความเป็นอยู่หรือ สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข การสุขสงบทางใจของนักเรียนวัยรุ่น.....	78
ตารางที่ 4.29	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และ ความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.....	79
ตารางที่ 4.30	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....	80
ตารางที่ 4.31	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น.....	81
ตารางที่ 4.32	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....	82
ตารางที่ 4.33	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา	

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
	และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น.....83
ตารางที่ 4.34	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....84
ตารางที่ 4.35	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....85
ตารางที่ 4.36	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น.....86
ตารางที่ 4.37	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....87
ตารางที่ 4.38	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และ ความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....88
ตารางที่ 4.39	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....89
ตารางที่ 4.40	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น.....90
ตารางที่ 4.41	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....91
ตารางที่ 4.42	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น.....92

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.43	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....93
ตารางที่ 4.44	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....94
ตารางที่ 4.45	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น.....95
ตารางที่ 4.46	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....96
ตารางที่ 4.47	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และ ความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....97
ตารางที่ 4.48	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....98
ตารางที่ 4.49	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น.....99
ตารางที่ 4.50	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....100
ตารางที่ 4.51	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหาและ แสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น.....101
ตารางที่ 4.52	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
	ของนักเรียนวัยรุ่น.....102
ตารางที่ 4.53	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....103
ตารางที่ 4.54	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น.....104
ตารางที่ 4.55	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....105
ตารางที่ 4.56	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....106
ตารางที่ 4.57	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....107
ตารางที่ 4.58	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น.....108
ตารางที่ 4.59	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....109
ตารางที่ 4.60	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น.....110
ตารางที่ 4.61	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....111
ตารางที่ 4.62	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น.....112
ตารางที่ 4.63	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น.....113
ตารางที่ 4.64	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....114

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.65	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.....	115
ตารางที่ 4.66	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....	116
ตารางที่ 4.67	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น.....	117
ตารางที่ 4.68	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....	118
ตารางที่ 4.69	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น.....	119
ตารางที่ 4.70	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น.....	120
ตารางที่ 4.71	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.....	121
ตารางที่ 4.72	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น.....	122
ตารางที่ 4.73	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น.....	123

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

เนื่องด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในด้านวิทยาการ เทคโนโลยีและการสื่อสาร รวมทั้งการแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม และเนื่องจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมจึง ได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยปริยาย ทำให้สมาชิกของครอบครัวต้องปรับตัว เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข หากไม่สามารถปรับตัวได้จะก่อให้เกิดความคับข้องใจขัดแย้งใจ และวิตกกังวลซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรม ทางเพศ ปัญหาความเครียด ปัญหาการฆ่าตัวตาย ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากสาเหตุหรือ ปัจจัยหลายประการ เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกเพราะต้องทุ่มเทเวลาในการทำงาน หรือปัญหาครอบครัวแตกแยก ซึ่งจากการสำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีอัตราการหย่าร้าง มากถึงร้อยละ 50 ในขณะที่ประเทศไทย มีผู้สังเกตการณ์ในชั้นเรียนหนึ่ง มีเด็กร้อยละ 25 ที่อยู่ กับพ่อหรือแม่คนเดียว และส่วนมากมักจะเป็นแม่ และจากการสำรวจของ National Commission on Children ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1991 โดยศึกษาจาก 1,700 ครอบครัวอเมริกัน ที่มีลูกวัยรุ่นอายุระหว่าง 10 – 17 ปี โดยให้บอกบุคคลที่ให้ความสนใจ ความเอาใจใส่เขามากที่สุด ผลจากการศึกษาพบว่าร้อยละ 94 ตอบว่าแม่ ร้อยละ 82 คือพ่อ ร้อยละ 43 คือปู่ย่าตายาย และ ร้อยละ 15 คือพระ น้าทวด จากข้อคำถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก พบว่า ครอบครัวที่มีชีวิตแต่งงานที่สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก ร้อยละ 78 ครอบครัวที่มีชีวิตแต่งงานที่ไม่สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูก ร้อยละ 54 ครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันร้อยละ 64 (พรพิมล เจียมนาครินทร์ 2539 :135 – 142) ปัจจัยที่สำคัญในเรื่องการปรับตัวอีกประการหนึ่ง คือสภาพทางจิตใจหรือพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี มั่นคง จะช่วยให้สามารถเผชิญหรือฝ่าฟันวิกฤตต่าง ๆ ไปได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่รู้จักปรับตัว รู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง หากมี ลักษณะดังกล่าวนี้จัดได้ว่าเป็นคนเก่ง คนดี ที่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ฉันทิรัตน์ สุวรรณพรหมา (2543 : 5 – 14) ได้สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุกีร์ สมาชิกวุฒิสภา เกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชน ซึ่งได้กล่าวถึงแนวโน้มปัญหาเด็กและเยาวชนในอนาคตว่าปัญหาสำคัญที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอนและจะมีเพิ่มขึ้นนั่นคือ ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ การทำร้ายตัวเองและผู้อื่นเนื่องจากการขาดความขังคิด และการชอบใช้ความรุนแรง

ดังนั้นนอกจากการเตรียมรับกับภาวะการณ์ดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นที่พึงกระทำได้ คือ ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เพราะการเป็นคนเก่งเพียงอย่างเดียว แต่ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ ก็จะไม่สามารถจัดการกับชีวิตของตน และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย จึงต้องมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้วย ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถรู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถเผชิญกับความคับข้องใจขัดแย้งใจได้อย่างมั่นคง รู้จักนำพลังแห่งอารมณ์ความรู้สึกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ก็จะสามารถจัดการกับชีวิต ปรับตัวได้อย่างมีความสุขและสามารถป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตัวบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ ชัยยุทธชรรยง. 2544 : 36)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นั่นคือเก่ง ดี มีสุข การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันได้มีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนเป็นผู้กำหนดขึ้นมา ตามวิสัยทัศน์หรือเป้าประสงค์ของแต่ละโรงเรียนตามลักษณะข้อมูลหรือสภาพการณ์จริง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากรจำนวนมากจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ มีโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 75 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน รวม 22,845 คน (กลุ่มสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. 2545) จะเห็นได้ว่าปริมาณนักเรียนวัยรุ่นมีจำนวนมาก และนอกจากนั้นวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าว มีทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่อาศัยอยู่กับผู้อื่นหรืออยู่ตามลำพัง อันเนื่องมาจากความจำเป็นบางประการ เช่น บิดามารดาย้ายไปทำงานต่างถิ่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก การย้ายเข้าสู่ตัวเมืองเพื่อต้องการศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียง และอื่น ๆ

จากข้อมูลรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2545 ของศูนย์พัฒนาความประพฤตินักเรียนนักศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช กองสารวัตรนักเรียน พบว่ามีนักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.84 และเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 35.45 (สัญญา ผลเกลี้ยง. 2545 : 9 - 29)

ในส่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อม นายสัญญา ผลเกลี้ยง (ข้าราชการ. 30ม.ค. 2545) ได้เปิดเผยว่าขณะนี้พบมากในอัตราสูงเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 55.50 และปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จัดอยู่ในลำดับที่ 2 ซึ่ง นักเรียนนักศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพฤติกรรมการอยู่ด้วยกันเป็นคู่ คิดเป็นร้อยละ 50 และ พบพฤติกรรมการขายบริการทางเพศอีกด้วย นอกจากนี้ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการประพฤตินไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในวัยรุ่นคือ ปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรง เช่น กรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ก่อคดีสะเทือนขวัญฆ่าเพื่อนร่วมชั้น บริเวณหน้าเสาธงต่อหน้าเพื่อน ๆ และคณะครู-อาจารย์ (ไทยรัฐ. 9 มิ.ย. 2546) จะเห็นได้ว่า ส่วนหนึ่งของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ มาจากการขาดความยั้งคิด ขาดคุณธรรมจริยธรรมและขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ ฉะนั้น หากบิดามารดาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนวัยรุ่นได้ร่วมกันปลูกฝังหรือเสริมสร้างพัฒนาการทางอารมณ์ให้อย่างถูกต้องก็จะสามารถช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้

ปีเตอร์ สโลเวย์ (Peter Salovey) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยเยล และจอห์น เมเยอร์ (John Mayer) จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้นำคำว่า Emotional Intelligence มาใช้เมื่อปี 1990 โดยใช้เพื่ออธิบายถึงความสามารถเข้าใจในความรู้สึกของตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสามารถของบุคคลในการที่จะตอบสนองอารมณ์ และความต้องการของผู้อื่น ได้อย่างถูกต้อง ความสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเอง พร้อมจัดการนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม ความฉลาดทางอารมณ์นี้ควรพัฒนาให้เด็กเช่นเดียวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม การพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ จะช่วยให้เด็กมีไหวพริบ มีการปรับตัวเข้ากับสังคม มีความเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีความสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ดังคำกล่าวที่ว่า คนฉลาดเท่าใดก็ตามจะเอาตัวไม่รอด ถ้าไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ในยามคับขัน (วารสารคุณแม่. 2540) ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์จึงช่วยพัฒนาให้เด็กเป็นคนเก่ง และคนดี ที่สังคมต้องการ เพราะความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทำให้เกิดความเมตตาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เห็นประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม จึงกล่าวได้ว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงน่าจะเป็นบิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดกับเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้น อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่ น่าจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ในปัจจุบันความคิดเห็นเรื่องบทบาทของบิดามารดา กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงจากการที่บิดามารดา ตั้งกฎข้อบังคับให้บุตรเชื่อฟัง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดกลายมาเป็นยอมอ่อนข้อต่อข้อคิดเห็นที่ว่า เด็กแต่ละคนมีบุคลิกภาพเฉพาะและมีโอกาสพัฒนาได้อย่างเสรีเป็นที่ยอมรับในสังคมในปัจจุบันว่าคนไม่สามารถกำหนดข้อปฏิบัติให้ตายตัว หรือเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว เด็กได้รับการช่วยเหลือให้มีวุฒิภาวะและปรับตัวได้ดี รู้จักพิจารณาว่าตน

ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นไร และสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจอยู่เสมอ ดังนั้นบิดามารดา ต้องมีความเข้าใจภาวะการดำรงชีวิตและรับรู้ในบทบาทของตนเอง (วันเพ็ญ พิศาลพงษ์. 2536) ข้อพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิภาพสูงก็คือ ถ้าบิดามารดาสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีความสัมพันธ์เป็นไปด้วยความรักความอบอุ่น และเป็นประชาธิปไตยบุตรจะเป็นคนเปิดเผยเป็นตัวของตัวเองมีเหตุผลมีความรับผิดชอบ เชื่อมมั่นในตนเองให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบถนอมเกินไป หรือให้ความคุ้มครองจะทำให้เด็กมีลักษณะเอาแต่ใจตนเอง ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นเสมอ ไม่สามารถจะ แก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้ (วารภรณ์ รักรวิชัย. 2529 : 9 -10)

จะเห็นได้ว่าสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญ ในการสร้างนิสัยหล่อหลอม พฤติกรรม ตลอดจนการอบรมสั่งสอนให้รู้จักการปรับตัว การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและอารมณ์ของผู้อื่น แต่เนื่องจากสถาบันครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบันนี้ ต้องเผชิญกับปัญหาบีบคั้น การแข่งขันกันในระดับต่างๆ นอกจากนี้วัฒนธรรมตะวันตก ยังได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพล ในการดำเนินชีวิตมากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบหลากหลายรูปแบบ เช่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาแรงงานอพยพเข้าสู่สังคมเมือง ปัญหาการศึกษา ปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บทบาทหน้าที่ดั้งเดิมในการกล่อมเกลาคิดใจของสมาชิกในครอบครัวอาจจะทำได้ไม่เต็มที่ หรือ ถ้าหากสมาชิกของครอบครัวมีความรักความเข้าใจที่ดีต่อกัน สัมพันธภาพในครอบครัวอาจจะเป็นไปได้ในทางที่ดีได้ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่า เด็กวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับเด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา จะมีวิถีภาวะทางอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของวิถีภาวะทางอารมณ์ ตามที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้เสนอไว้ 3 ประการ คือ ดี เก่ง สุข เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนหรือหลักกลยุทธ์ในการเสริมสร้าง และพัฒนาวิถีภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบวิถีภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ว่ามีผลเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรในด้านใด เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการพัฒนาให้เขาเหล่านั้นเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิถีภาวะทางอารมณ์ ด้านดี ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งครอบคลุมตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 **ตัวแปรอิสระ** ประกอบด้วย การอาศัยอยู่กับบิดามารดา และการไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

3.2 **ตัวแปรตาม** ประกอบด้วย บุคลิกภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น **ด้านดี** หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ได้แก่ ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อส่วนรวม **ด้านเก่ง** หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง ได้แก่ รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น **ด้านสุข** หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ได้แก่ ภูมิใจในตนเอง ฟังพอใจในชีวิต มีความสงบทางจิตใจ

แผนภูมิแสดงกรอบความคิดทางทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการปรับตัวของอิริคสัน

ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2534 : 10) ได้กล่าวว่า บุคคลมีการพัฒนาทางอารมณ์เชิงสังคมและบุคลิกภาพ ตั้งแต่แรกเกิดไปจนตลอดชีวิตโดยบุคคลอาจเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้มากน้อยเพียงไรในช่วงอายุใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับแวดล้อมตนในช่วงนั้น ๆ ฉะนั้น ในวัยทารกจนถึงวัยรุ่น ครอบครัวจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัว

2. ทฤษฎีจิตสังคม

อิริคสัน เพียว์ ผลภาค (2539: 65 – 74) ได้เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะใช้ความสามารถของตนเพื่อช่วยเหลือตนเอง มีความต้องการเป็นอิสระ มีความคิดริเริ่ม มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีเอกลักษณ์ของตนเอง

ฯลฯ อิริคสันกล่าวว่า ครอบครัวจะเน้นแหล่งที่เนะสิ่งต่าง ๆ ในสังคมให้แก่เด็ก ดังนั้นบิดาและมารดาจะต้องร่วมกันปลูกฝัง ส่งเสริมให้บุตรเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก และในขณะเดียวกันจะต้องสอนให้รู้จักตัดสินใจ รับผิดชอบของตนเองให้อยู่ในสังคมได้ต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน (Erikson's psychosocial stage of development)

อิริคสัน ได้ศึกษาพัฒนาการของเด็กโดยเริ่มจากความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา และได้สรุปว่า การเลี้ยงดูมีส่วนสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพให้กับเด็ก ความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ทำให้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา (สุชา จันทน์เอม. 2542 : 35)

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

4.2 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง สูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

4.3 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุขสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องวุฒิภาวะทางอารมณ์ โดยครอบคลุมองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 สหวิทยาเขต รวม 75 โรงเรียน

5.1 ตัวแปรที่ศึกษา

5.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) การอาศัยอยู่กับบิดามารดา
- 2) การไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

5.1.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ วุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

- 1) ดี
 - (1) ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - (2) เห็นใจผู้อื่น
 - (3) รับผิดชอบ
- 2) เก่ง
 - (1) รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง
 - (2) รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - (3) มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 3) สุข
 - (1) ภูมิใจในตนเอง
 - (2) พึงพอใจในชีวิต
 - (3) มีความสงบทางใจ

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนวัยรุ่นชาย – หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 สหวิทยาเขต รวม 75 โรงเรียน มีจำนวนประชากรนักเรียนทั้งหมด 22,845 คน (นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14,423 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8,422 คน)

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประชากรข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจัดกลุ่มไว้โดยแบ่งจาก 75 โรงเรียนออกเป็น 15 วิทยาเขต ผู้วิจัยจับสลากเลือก 1 โรงเรียนจาก 1 สหวิทยาเขต จะได้จำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 15 โรงเรียน จากนั้นสุ่มจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 244 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 376 คน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล และจากการประสานงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ปีที่ 5 ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 โรงเรียน

6. นิยามศัพท์

6.1 นักเรียนวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนวัยรุ่นชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

6.2 วุฒิภาวะทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถบริหารหรือจัดการอารมณ์ของตนและสามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยครอบคลุม 3 ด้าน คือ ดี เก่ง และสุข (ตามนิยามของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข)

6.2.1 ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

6.2.2 เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นพยายามและกล้าแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

6.2.3 สุข หมายถึง มีความพอใจในตนเองและรู้จักในการปลื้มใจความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

6.3 การอาศัยอยู่กับบิดามารดา หมายถึง นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดา หรืออาจจะเป็นบิดาคนเดียว หรือ มารดาคนเดียวก็ได้

6.4 การไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา หมายถึง นักเรียนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกับบิดา และ/หรือ มารดา อาจอยู่คนเดียวโดยลำพัง หรืออาศัยอยู่กับญาติเช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา และอื่น ๆ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผลของการศึกษา จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับโรงเรียน สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการส่งเสริมและพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์แก่นักเรียนวัยรุ่น ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

7.2 ผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์

7.3 ผลของการศึกษา แสดงให้เห็นถึงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาอันจะเป็นประโยชน์กับฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปกติ

7.4 ผลของการศึกษา แสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นเตือนและแนะนำความรู้ให้บิดามารดา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุตรให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามโครงการบ้านกับโรงเรียน

7.5 ผลของการศึกษารั้งนี้ จะเป็นดัชนีชี้วัดถึงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นทำให้นักเรียนวัยรุ่นได้ตระหนักถึงความจำเป็นและสามารถนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคแห่งโลกาภิวัตน์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำมาเรียบเรียงเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัยรุ่น
 - 1.1 ความหมายและลักษณะของวัยรุ่น
 - 1.2 การจำแนกระยะการเจริญเติบโตของวัยรุ่น
 - 1.3 พัฒนาการของวัยรุ่น
2. วุฒิภาวะทางอารมณ์
 - 2.1 ความหมายของวุฒิภาวะทางอารมณ์
 - 2.2 กระบวนการทางสมองที่เป็นบ่อเกิดของวุฒิภาวะทางอารมณ์
 - 2.3 ความสำคัญและประโยชน์ของวุฒิภาวะทางอารมณ์
 - 2.4 แนวคิดและองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางอารมณ์
3. ครอบครัวและบทบาทของบิดามารดา
 - 3.1 ความหมายของครอบครัว
 - 3.2 บทบาทด้านการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา
 - 3.3 บทบาทบิดา
 - 3.4 บทบาทมารดา
 - 3.5 บทบาทร่วมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอารมณ์

1. วัยรุ่น

1.1 ความหมายและลักษณะของวัยรุ่น

1.1.1 ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น (adolescence) หมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่อันเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมนั้นยอมรับ

เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช่เป็นเพียงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย แต่หมายถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละที่ (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539 : 11)

วัยรุ่นอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “teenagers” ลักษณะทั่วไป คือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต (turning point) ระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ที่จะจัดเข้าฝ่ายใดไม่ได้ เป็นวัยที่สภาพทางร่างกายและสภาพทางอารมณ์ไม่คงที่ วอล์คเกอร์ (Walker, 1978) กล่าวว่า หากเปรียบชีวิตเหมือนกับการเดินทาง ช่วงวัยรุ่นจะเป็นช่วงการเดินทางที่ย่างยากมากเป็นพิเศษ เพราะมีความสับสน วุ่นวายใจอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการไม่รู้ว่าจะตนเองเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่กันแน่ ทั้งนี้เพราะลักษณะของผู้ใหญ่ คือการตัดสินใจจากความเป็นอิสระในด้านเศรษฐกิจ อารมณ์ สังคม จากครอบครัวหรือผู้ปกครองสามารถยอมรับความรับผิดชอบการวางแผนของอนาคตและมีพฤติกรรมที่มีวุฒิภาวะแล้ว แต่เด็กวัยรุ่นยังไม่สามารถทำเช่นนั้นได้

นักจิตวิทยาหลายคนให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นวัยวิกฤติแห่งชีวิต (critical period) เช่น อีริกสัน (Erikson) มีความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยวิกฤติแห่งพัฒนาการ ส่วนฮอลล์ (Hall) เห็นว่าวัยรุ่น เป็นวัยแห่งความเครียด และความรุนแรง ซึ่งก็คือวัยวิกฤติแห่งการการพัฒนาการนั่นเอง วิกฤติการณ์ (crisis) หมายถึง วิกฤติทางจิต ทางกายภาพ และทางสังคม ซึ่งทั้งหมดนั้นมีผลต่อการพัฒนาการในขั้นต่อไปของชีวิต

การย่างเข้าสู่วัยรุ่น เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีปัญหา และต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เด็กวัยรุ่นส่วนมากมีอายุ 12-21 ปี เด็กบางคนอาจเริ่มวัยรุ่นก่อนอายุที่กำหนด บางคนอาจถึงวัยรุ่นหลังอายุที่กำหนด นอกจากนี้ในแต่ละสังคมยังกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้แตกต่างกัน บางสังคมวัยรุ่นมีช่วงอายุสั้นมาก จะเห็นได้ว่าเด็กหญิงและเด็กชายจะแต่งงานเมื่ออายุยังน้อย ๆ และเริ่มรับผิดชอบหน้าที่เป็นผู้ใหญ่เมื่ออายุ 14-15 ปี (สุชา จันท์เอม. 2536 : 50)

วัยรุ่นถือว่าเป็นระยะของช่วงชีวิตที่ค้นกลางระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งไม่สามารถแบ่งขีดขั้นได้อย่างแน่นอนว่าควรกำหนดเมื่ออายุเท่าใด แต่วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ชัดเจน ซึ่งพอจะสรุปลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.2 ลักษณะของวัยรุ่น

1.2.1 เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลลัพธ์ของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ความสับสนในบทบาทที่ไม่ชัดเจนของตนเอง เช่น ไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ความคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เด็กจะรู้สึกวางตัวยาก ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสม

บางครั้งเขาคิดว่าเขาเป็นเด็ก เพราะครู ผู้ปกครอง บิดามารดา ยังคงให้ความดูแลเอาใจใส่ราวกับเขาเป็นเด็ก ๆ ยังไม่ปล่อยให้เขาทำอะไรอย่างอิสระเสรี และบางครั้งเขาคิดว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว เขามีร่างกายเจริญเติบโตเหมือนผู้ใหญ่ทุกอย่าง และเขาได้รับการบอกเล่าให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่ เขาไม่สามารถทำอะไรบางอย่างได้เมื่อเขาเป็นเด็ก ฉะนั้น เด็กวัยรุ่นจึงมีปัญหการปรับตัวมาก บ้างก็กลายเป็นอันธพาล บ้างก็เป็นโรคจิต โรคประสาท บ้างก็ฆ่าตัวตาย บ้างก็ส่องลุ่มในสิ่งที่เขานับว่าต่าง ๆ ดิฉยเสพติด เที้ยวโสภณฉ ๗๗

1.2.2 เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและเจตคติในวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของความสนใจ ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของตนเอง

1.2.3 เป็นวัยแห่งปัญหา อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยเจ้าปัญหามากที่สุด ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั่นเอง ภาวะความว้าวุ่นใจไม่สบายตัวไม่สบายใจ ทำให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสียไม่เข้าใจกันในกลุ่มเพื่อนหรือพี่น้อง เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่น

1.2.4 เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่กระนั้นเด็กเองยังไม่แน่ใจในบทบาทของตน เขาต้องการรู้ว่าเขาต้องแสดงบทบาทใดในสังคม เขามีความสำคัญอย่างไรในสังคม หรือเขายังเป็นเด็กอยู่หรือว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเอง คือการพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

1.2.5 เป็นวัยแห่งจินตนาการ วัยรุ่นชอบฝัน สร้างวิมานในอากาศ จินตนาการตนเองเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ เด็กสามารถแสดงออกในรูปของการประพันธ์เพลงเขียนบทกลอนประกอบเพลง หรือแม้กระทั่งการแต่งกายตามแบบบุคคลในสังคมที่ตนชื่นชอบ และต้องการเอาอย่าง

1.2.6 เป็นวัยที่เริ่มมีความรู้สึกทางเพศ เด็กวัยรุ่นต้องการความรู้ ต้องการคำแนะนำในเรื่องการปรับตัวทางเพศให้เหมาะสม

1.2.7 เป็นวัยที่ต้องการเตรียมตัวสำหรับอาชีพ เขาต้องทำการศึกษา สำรวจทดสอบความรู้ความสามารถ ความสนใจของตนเองในการเลือกอาชีพ

1.2.8 เป็นวัยที่ต้องการจะยึดมั่นในอุดมการณ์ ปรัชญาชีวิตของตนเอง เด็กวัยรุ่น มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมที่เป็นลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับวัยอื่น ๆ

1.3 การจำแนกกระยะการเจริญเติบโตของวัยรุ่น

จิตตินันท์ เศษะคุปต์ (2543) ได้จำแนกกระยะการเจริญเติบโตของวัยรุ่น ออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) หรือบางแห่งเรียกว่า วัยแรกเริ่ม (pubertal phase) จะเป็นช่วงต่อระหว่างวัยเรียนกับวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และเพศอย่างมาก เป็นเวลายาวนานประมาณ 2 ปี กล่าวคือ เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 10 – 13 ปี และเด็กชาย จะมีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี

2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) หรือบางแห่งเรียกว่าวัยรุ่นตอนต้น (transitional phase) จะเป็นช่วงระยะของวัยรุ่น เป็นช่วงที่ยอมรับสภาพร่างกายที่เป็นหนุ่มสาว มีความเป็นตัวของตัวเอง กล่าวคือ เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13 – 16 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 14 – 17 ปี

3. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) หรือวัยหนุ่มสาว (adolescent phase) จะเป็นช่วงต่อระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายสมบูรณ์เต็มที่ และบรรลุนิติภาวะในเชิงกฎหมาย กล่าวคือ เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16 – 19 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17 – 20 ปี (จิตตินันท์ เศษะคุปต์ .2543 : 40)

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) ได้แบ่งช่วงพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) เด็กหญิงจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชาย โดยจะเข้าสู่ช่วงอายุวัยรุ่นตอนต้นระหว่าง 13-15 ปี และเด็กชายจะอยู่ในช่วงระหว่าง 15-17 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายของเด็กทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมบูรณ์ขึ้นมาก

2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17-19 ปี มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายลดน้อยลง แต่จะเพิ่มทางด้านเจตคติและความรู้สึกนึกคิด ในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป มีลักษณะบุคลิกภาพภายนอกที่ดึงดูดความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น เช่น ใบหน้าอímเิบ ดวงตาเป็นประกาย ผมดำนุ่มสลวย มีลักษณะของความเป็นหญิงและความเป็นชายที่เด่นชัด

3. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-20 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี เป็นระยะที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ เข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ พัฒนาการด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญาจะเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ เด็กวัยนี้มีความพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม พยายามหัดคิดและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

ด้วยตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงให้เห็นว่าตนไม่ใช่เด็กอีกต่อไป มีความต้องการในการสร้างความประทับใจในเรื่องต่าง ๆ และพิสูจน์ให้เห็นความสามารถว่าตนทำได้

นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ ลูเอลลา โคล (Luella Cole อ้างจาก
สุชา จันทรเฒ 2542 : 136) ได้แบ่งวัยของมนุษย์ออกตามอายุดังนี้

1. วัยทารก (infancy) ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี
2. วัยเด็กตอนต้น (early childhood) 2-6 ปี
3. วัยเด็กตอนกลาง (middle childhood) หญิง 6-10 ปี
ชาย 6-13 ปี
4. วัยก่อนวัยรุ่น (preadolescence) หญิง 10-13 ปี
ชาย 13-15 ปี
5. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) หญิง 13-15 ปี
ชาย 15-17 ปี
6. วัยรุ่นตอนกลาง (middle adolescence) หญิง 15-18 ปี
ชาย 17-19 ปี
7. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) หญิง 18-21 ปี
ชาย 19-21 ปี
8. วัยผู้ใหญ่ (adulthood) 21 ปีขึ้นไป

1.4 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการต่าง ๆ ของวัยรุ่นเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่ควรศึกษา เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กได้ดีขึ้น

พัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่นสามารถกล่าวได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.4.1 พัฒนาการทางร่างกาย เด็กวัยนี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนัก ส่วนสูงเพิ่มขึ้น สัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อวัยวะเพศเจริญเติบโต และมีระบบการทำงานได้อย่างเต็มที่ซึ่งมีผลต่อ primary และ secondary sex characteristics

ในเพศหญิงการมีประจำเดือน (menstruation) ครั้งแรก หมายถึงการเริ่มต้นของวัยรุ่น ซึ่งจะมีอายุแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับสุขภาพ และกรรมพันธุ์ปกติ maximum growth rate ของเด็กผู้หญิงคืออายุ 12.6 ปี (ซึ่งเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี) ในวัยนี้การเจริญเติบโตของระบบเพศทำให้ primary sex characteristics คือระบบเพศเจริญเติบโต

เต็มที และบุคคลนั้นพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง secondary sex characteristics ในเพศหญิง คือการมีหน้าอก ตะโพกขยาย เลียง ขน ฯลฯ ส่วนเพศชายได้แก่ การมีเสียงห้าว ไหล่กว้าง มีขน หนวด ฯลฯ ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่าแตกต่างจากเพศหญิง และสำหรับเพศชาย การเริ่มต้นวัยรุ่นถือการมีน้ำอสุจิ (sperm) ครั้งแรกเป็นเครื่องชี้ (สุชา จันท์ธรม. 2542 : 138)

1.4.2 พัฒนาการทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของวัยรุ่น ถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับเจตคติและพฤติกรรมทางสังคมทุกอย่าง วัยรุ่นต้องการอิสระเสรีในด้านการคบเพื่อน การเที่ยวเตร่ เมื่อวัยรุ่นรู้สึกว่า ตัวเองขาดความมั่นใจ พวกเขาจะชดเชยความรู้สึกนั้นด้วยการหันเข้าหาเพื่อน การเลือกเข้ากลุ่มเพื่อนเป็นการชดเชยสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งบางครั้งพ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถตามใจได้เนื่องจากยังมองเห็นว่ายังเด็กอยู่หรือยังเล็กเกินไป จึงมักไม่ค่อยอนุญาตให้ไปเที่ยวกันตามลำพัง เด็กวัยรุ่นมักมีพฤติกรรมต่อต้านและไม่ค่อยอยากสนทนากับสมาชิกในบ้าน แต่อยากคุยกับเพื่อนมากกว่า เพราะรู้สึกเป็นอิสระดี จะพูดคุยกันอย่างไรแบบใดก็ได้ นอกจากนี้ เด็กวัยรุ่นยังรู้สึกไร้ค่าภายในใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้องเล็ก ๆ ที่ชอบซุกซนหรือข้าวของส่วนตัว เด็กมักอารมณ์เสียเมื่อถูกขอร้องให้ช่วยดูแลน้อง จากเหตุผลดังกล่าวเด็กวัยรุ่นไม่ชอบอยู่บ้าน ตามความจริงแล้วการที่เด็กได้คบเพื่อนตามความพอใจของตนหรือการได้อยู่กับกลุ่มเพื่อนนั้นก็ให้ประโยชน์หลายอย่างแก่เด็ก เช่น การปรับตัว การวางตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน การเสียสละ การประนีประนอมระหว่างกลุ่ม กล่าวได้ว่า การปรับตัวให้เข้ากับสังคมถือเป็นงานพัฒนาการที่ยากที่สุดของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับเพศตรงข้าม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเด็กวัยรุ่นมีความรู้สึกว่า ตนเองมีความเจริญเติบโตทางร่างกายเหมือนผู้ใหญ่ทุกอย่าง แต่ก็ยังมีความไม่แน่ใจว่าตนยังคงเป็นเด็กอยู่หรือผู้ใหญ่กันแน่ เด็กจะมีความกระวนกระวายใจกลัวว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน เด็กมีความพยายามที่จะหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ (ego identity) เพื่อจะได้มีความมั่นใจในตนเอง และพร้อมที่จะก้าวสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งเมื่อวัยรุ่นพัฒนามากขึ้น เขาจะสามารถพัฒนาภาพพจน์ของตนเองอย่างแท้จริงได้โดยไม่ต้องการเพื่อนเพื่อมาชดเชยในสิ่งที่เขาขาดอีกต่อไป เด็กจะเริ่มค้นหาเพื่อนแท้ที่แสดงตัวเองอย่างแท้จริง และพร้อมที่จะปกป้องเพื่อนด้วยกัน

อีริกสัน (Erikson , 1963) นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน ที่ให้ความสำคัญของสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางจิตใจที่มีผลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์ เขากล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์ในช่วงวัย 12 – 18 ปี ว่าเป็นช่วงวัยที่สามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ (identification) ซึ่งหมายถึง ขบวนการของการเลือกคุณลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง และส่วนใหญ่ตัวแบบ คือพ่อแม่และญาติพี่น้องในบ้าน หรือจากครูอาจารย์ในโรงเรียน การ

ลอกเลียนแบบนี้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเฉพาะทางที่ดีเสมอไป เด็กวัยรุ่นที่ได้รับประสบการณ์ที่รุนแรง โหดร้ายในชีวิต อาจรับเอาคุณสมบัติที่แข็งแกร่ง ก้าวร้าว รุนแรงมาได้ เด็กวัยนี้จะเริ่มต้องการคนเข้าใจเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึก ต้องการแสดงให้เห็นว่าเขาพึ่งพิงตนเองได้ และจะมีความรู้สึกที่ภาคภูมิใจในตนเองได้ นั่นคือสิ่งที่ต้องอาศัยเงินของพ่อแม่ การไม่มีอิสระภาพทางการเงินใช้จ่าย จึงทำให้เกิดความคับข้องใจ นอกจากนั้น ฟรอยด์ (Freud) เจ้าของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psycho analysis) ยังได้กล่าวว่าความสำคัญของปมออดิปุสคอมเพล็กซ์ (Oedipus complex) ส่งผลมาถึงช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นอย่างมาก การที่เด็กชายมีความรู้สึกรักแม่ หวงแค้นแม่ ในวัยเด็กได้พัฒนามาเป็นความสนใจในเพื่อนหญิง จากการศึกษาพบว่า เพื่อนหญิงคนแรกของเด็กวัยรุ่นชายจะมีลักษณะบางอย่างที่ทำให้เขานึกถึงแม่ อาจเป็นรูปร่าง หน้าตา น้ำเสียง ความสามารถในการปรุงอาหาร ร้องเพลง หรือแม้กระทั่งการมีอาชีพเดียวกันกับแม่ ในทำนองเดียวกันเพื่อนชายคนแรกของเด็กวัยรุ่นหญิงมักมีคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกับพ่อ เช่น ท่าทาง อาชีพ ลักษณะนิสัย หรืออารมณ์ นอกจากนั้น วัยนี้ยังเต็มไปด้วยพลังของความ ต้องการทางเพศ (Sexual instinct) ที่อยู่ในอำนาจของมโนธรรม ความถูกต้อง ศีลธรรม และระเบียบของสังคม (Super ego) เด็กวัยรุ่นจะมีความรู้สึกผิด ละอาย และเป็นบาปที่มีความต้องการทางเพศเกิดขึ้นและมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างมาก

ลักษณะทางสังคมของวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นทั่วไปมีลักษณะทางสังคมดังนี้

- 1) มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ น้อยลง แต่มองอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ความสนใจในเรื่องบางอย่างอาจมีอิทธิพลมาจากเพื่อนวัยเดียวกัน เนื่องจากใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน การเที่ยวเตร่การสนทนาในเรื่องต่าง ๆ อาจเป็นสาเหตุแห่งการเริ่มสนใจในเรื่องบางเรื่อง และต้องการรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น เด็กจะแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ ชักถามจากผู้รู้ เขียนจดหมาย หรือใช้โทรศัพท์เพื่อชักถาม
- 2) มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามเพศและวัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ และพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นตามเพศและวัย เด็กจะมีความพยายามในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานภาพทางสังคมของตนเองมากขึ้น เด็กในกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อกัน เด็กจะเรียนรู้การรักษามิตรภาพ ความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม
- 3) การคบเพื่อนจะมีมาตรฐานทางวัฒนธรรมแบบผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจะมีการพัฒนารูปแบบ ตลอดจนเหตุผลในการเลือกคบเพื่อนมากขึ้นตามวัย แนวคิดในการเลือกเพื่อนจะเปลี่ยนไป เช่น ในวัยเด็กจะมีการคบเพื่อนกลุ่มใหญ่ คบเพื่อนเที่ยว หรือเล่นด้วยกัน แต่เมื่อเติบโตขึ้นจำนวนสมาชิกในกลุ่มจะเริ่มลดน้อยลง จะมีการเลือกสรรมากขึ้น มีการเลือกคบเพื่อนที่เข้าใจกัน มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และมีความลึกซึ้งผูกพันกันมากขึ้น วัยรุ่นมักมีเพื่อนสนิท 1-2 คน คนที่สามารถพูดคุยระบายสิ่งต่าง ๆ ให้กันและกันฟังได้ แต่บางคนอาจมีเพื่อนจากกลุ่มย่อยหลาย

กลุ่มมารวมกัน แต่ไม่ว่าจะมีจำนวนเท่าใดกลุ่มเพื่อนที่วัยรุ่นคบกันอยู่จะมีการแสดงออกที่แสดงให้
เห็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ทำในสิ่งต่าง ๆ ที่สนใจร่วมกัน สถานภาพของ
เด็กวัยรุ่นจะได้รับการยอมรับในกลุ่มมากกว่าจากพ่อแม่

4) ยอมรับการเป็นสมาชิกของหมู่คณะตามค่านิยมและความสนใจในสิ่งเดียวกัน
เด็กเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง ความเข้าใจในตัวเอง ต้องการเลือกกลุ่มเพื่อนเพื่อให้มีความรู้สึก
มั่นใจและปลอดภัย และสามารถถกปัญหาทันได้ จากการศึกษาของ สนิฟลี (Snively, 1986)
พบว่าเด็กส่วนมากได้ประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ จากสภาพการเรียน
การสอนที่มาจากการแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกของกลุ่มเพื่อนร่วมชั้น
และเพื่อนร่วมกลุ่ม

5) มีความคิดถึงเรื่องฐานะ ยศศักดิ์ และตำแหน่งมากขึ้น เด็กวัยรุ่นเริ่มมีความคิด
เป็นของตนเอง ต้องการมีผู้นำกลุ่ม ในกรณีของการเป็นผู้นำกลุ่ม โดยทั่วไปมักเป็นเด็กที่มา
จากครอบครัวที่มีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจดี เพราะสามารถเข้ากับสังคมทุกแบบได้ ในการ
ดำเนินการกิจกรรมต่างๆ มักมีการเลือกสรรตัวแทนหรือมีการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อมอบหมาย
หน้าที่ในแต่ละบทบาทให้ชัดเจน

6) มีกิจกรรมทางสังคมที่มีพิธีรีตองมากขึ้น มีความรับผิดชอบในสังคมมากขึ้น
ต้องการมีส่วนร่วมเข้าช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกับผู้ใหญ่

7) มีการนัดพบเพื่อนต่างเพศบ่อยขึ้น มีความสัมพันธ์เพื่อการมีครอบครัวมากขึ้น
เด็กวัยรุ่นจะแสวงหาวิธีการอ่านใจเพื่อนเพศตรงข้ามที่ตนสนใจด้วยวิธีการต่าง ๆ การคบหาสมาคม
ในชั้นแรก ๆ นั้นเป็นไปในลักษณะศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การมีชีวิตคู่ร่วมกัน
ต่อไป

พฤติกรรมทางสังคม ของเด็กวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงที่มีต่อกัน เป็นสิ่งที่มีความ
สำคัญมาก การปรับตัวเข้ากับสังคมเพศตรงข้ามได้ดีจะทำให้เด็กไม่มีความเครียด อันจะเป็นผลดี
ต่อตัวเองและสังคม อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสองเพศมีการแสดงออกทางสังคมแตกต่างกัน

1.4.3 พัฒนาการทางสติปัญญา นักจิตวิทยาหลายคนพยายามศึกษาเกี่ยวกับ
พัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ และมีความเห็นตรงกันว่าสติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
ระหว่างอายุ 18 – 20 ปี และยังพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญาของเด็กกับตัวแปรอื่นอีก
หลายตัว ได้แก่

1) ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เช่น ความรัก ความผูกพัน การดูแล
เอาใจใส่เด็กในบ้าน เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงหรือต่ำได้

2) วัฒนธรรมในสังคมไทยมีการอบรมสั่งสอน ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ใฝ่ให้

เถียงต่อปากต่อคำ ไม่ขัดแย้ง เมื่อผู้ใหญ่ให้ข้อคิดเห็น สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้เด็กไทยไม่ค่อยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ช้า กว่าเด็กทางยุโรปและอเมริกา

3) ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว จากสถิติพบว่า การตายของเด็กทารกมักเกิดขึ้นในครอบครัวที่มีรายได้น้อย มากกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูง ยิ่งกว่านั้น เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า และมีอัตราการก่ออาชญากรรมสูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้สูง

4) ขนาดของครอบครัว จากการสำรวจและทดสอบโดยทั่วไปพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กจะมีสติปัญญาสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะครอบครัวขนาดเล็กมีการดูแลเอาใจใส่ลูกหลานในครอบครัวได้ดีกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ นอกจากนี้แล้ว ยังพบอีกว่า เด็กในรุ่นลูก หลาน เหลน จะมีสติปัญญาสูงกว่ารุ่นพ่อ รุ่นปู่ ทั้งนี้เนื่องมาจากผลกระทบของสิ่งแวดล้อม

รูปแบบของพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น พัฒนาการทางภาษา พัฒนาการทางจินตนาการ พัฒนาการทางด้านเหตุผล ซึ่งสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้ คือ

1. มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลาย ๆ แบบ สามารถคิดอย่างมีระบบและมีเหตุผล รู้จักการสร้างสมมติฐานหลาย ๆ แบบเพื่อหาข้อสรุปที่ดี มีความพยายามในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กวัยรุ่นชอบฝึกสมอง และเรียนรู้ที่จะขจัดปัญหาของตัวเองโดยเสนอความคิดต่าง ๆ และข้อสรุปที่มีเหตุผล

2. มีความสามารถในการเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดรวบยอดได้ สามารถตัดสินใจตัดสินความผิดถูกของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ตามประสบการณ์ต่าง ๆ และการเรียนรู้ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในด้านนี้ของวัยรุ่น คือลักษณะของการเลือกสัญลักษณ์เฉพาะกลุ่มและภาษาแสดงที่ใช้ในหมู่วัยรุ่น

3. เด็กวัยรุ่นมีความสามารถในการจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่มักไม่ใช้ให้เป็นประโยชน์ในเรื่องการเรียน การจำของเด็กมักจะแม่นยำเฉพาะในเรื่องราวที่พวกเขาสนใจ เช่น คนตรี กีฬา หรือวิทยากรด้านต่าง ๆ ที่ตนชื่นชอบ สิ่งที่เด็กวัยรุ่นไม่ค่อยชอบจำคือเรื่องราวในหนังสือเรียน พวกเขาคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย การเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำอย่างไม่มีเหตุผลจึงเป็นสิ่งที่เด็กวัยรุ่นรังเกียจ ครูจึงควรเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กที่จะทำให้เด็กจดจำในสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าการสอนด้วยวิธีบรรยายและการท่องจำเพื่อใช้สอบเท่านั้น

4. มีความคิดกว้างไกล มีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ แต่จะไม่ใช้ความคิดลึกซึ้งกับสิ่งใด เมื่อความเข้าใจชัดเจน ไม่ชอบการย้าคิดย้าทำ ชอบความเปลี่ยนแปลงและแสวงหา

ความแปลกใหม่ วัยรุ่นจึงเป็นที่คิดค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองที่ได้จากการเลือเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การไว้ทรงผมที่แปลก ๆ เด็กจะชอบ การท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ แสวงหาความตื่นเต้นด้วยวิธีการต่าง ๆ

5. มีจินตนาการกว้างขวาง (Imagination) มีความคิดฝันมากมายเป็นช่วงวัยที่สามารถสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ การแต่งคำประพันธ์ที่แสดงอารมณ์และจากความรู้สึกนึกคิดของตนโดยที่บางครั้งตนยังอาจไม่เคยประสบกับเหตุการณ์นั้นเลยก็ได้ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถทางการใช้จินตนาการอย่างสูงของเด็ก เช่น ความรู้สึกทางด้านความรัก การอกหัก ความแค้น ความทุกข์ หรือความสำเร็จ นอกจากนั้น เด็กวัยรุ่นยังมีอารมณ์อ่อนไหว มีอารมณ์สะเทือนใจง่าย ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติของผู้สร้างสรรคงานที่ใช้จินตนาการสูง จึงสามารถคิดสร้างฝัน สิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายกว่าวัยอื่น

6. มีความเชื่อมั่นในสิ่งต่าง ๆ อย่างรุนแรง เด็กวัยรุ่นจะมีเหตุผลในการเชื่อหรือไม่เชื่อ เป็นของตนเอง และจะพยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าความเชื่อของตนไม่ใช่เรื่องเหลวไหล มีความต้องการให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตามความเห็นของตน แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ทั้งด้านความรู้สึกพอใจและไม่พอใจ อย่างไรก็ตามหากความคิดของเด็กได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ก็ยิ่งเพิ่มความมั่นใจขึ้น ในบางครั้งผู้ใหญ่อาจคิดว่าเด็กคือ เพราะไม่เชื่อฟังในกรณีผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่เด็กยังตั้งต้นตามความคิดเห็นของตัวเอง

7. มีความสนใจในตัวเอง โดยเฉพาะในระยะวัยรุ่นตอนปลาย เด็กจะมีความพยายามในการขัดเกลาพฤติกรรมและปรับตัวให้ดีขึ้น มีความเข้าใจในสังคมและบุคคลในสังคมมากขึ้น

8. สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตัวเองและมีความคิดที่จะพึ่งตนเองมากขึ้น เด็กวัยรุ่นต้องการมีประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการวางโครงการเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ เช่น สามารถคิดสร้างงานเพื่อหารายได้พิเศษให้ตัวเองโดยไม่ต้องขอเงินพ่อแม่

1.4.4 พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น อารมณ์ของวัยรุ่นเป็นผลต่อเนื่องมาจากวัยแรกเริ่ม และอาจทวีความรุนแรงขึ้นบ้าง ความรู้สึกของเด็กจะมีลักษณะแบบตรงไปตรงมาเปิดเผย ไม่สามารถเก็บความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบได้ ในบางสถานการณ์จะมีพฤติกรรมแสดงความเป็นคน มีเหตุมีผล แต่บางครั้งก็มีพฤติกรรมทำตามใจตัวเอง เป็นเหตุให้เกิดความสับสน และความเชื่อมั่นในตัวเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ ที่จะให้คำแนะนำ สั่งสอน ซึ่งให้เห็นถึงสิ่งที่ดีควรทำหรือไม่ควรทำ ผลของการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ที่มีให้เห็นเป็นตัวอย่างในสังคม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กเข้าใจตนเอง มีความพยายามในการปรับตัว และสามารถลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามอาจสรุปได้ว่า การที่เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้

1) สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นประการหนึ่งทำให้วัยรุ่นมีอารมณ์ขุ่นมัวง่าย อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา เพราะเด็กมีความกังวลใจในบุคลิกภาพของตนเอง เช่น ความอ้วน ความสูง ความเตี้ย ความผอม การมีสิ่วที่ใบหน้า เลียงที่เปลี่ยนไป

2) สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำงานของต่อมไร้ท่อซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะภายในทำให้วัยรุ่นมีพลังงานมากและไม่ค่อยใช้พลังงานที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เด็กวัยรุ่นบางคนอาจใช้เวลาส่วนตัวอยู่กับเพื่อนฝูงในการช้อปปิ้งหรือเล่นกีฬา หรือเตร็ดเตร่ตามศูนย์การค้า ซึ่งบางครั้งไม่เป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ จึงมีการต่อว่าซักถาม ทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นในบ้าน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กวิ่งหนีออกจากบ้านและเพิ่มปัญหาความขัดแย้งมากขึ้น นอกจากนี้ เมื่อต่อมเพศเริ่มทำงาน เด็กวัยรุ่นจะเริ่มสนใจเพศตรงข้าม พฤติกรรมเหล่านี้บางครั้งก็เป็นที่ขัดหูขัดตาผู้ใหญ่ที่พบเห็น

3) การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เนื่องจากการที่เด็กวัยรุ่นเริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การวางตัวในสังคม การแต่งกาย ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ

ลักษณะทางอารมณ์ของวัยรุ่น มีดังนี้

1. อารมณ์อ่อนไหวง่าย มีลักษณะคล้อยตามสิ่งที่ได้ฟัง ได้อ่าน หรือได้พบเห็น และสร้างจินตนาการได้
 2. อารมณ์รุนแรง มีลักษณะชอบทำอะไรบ้าบิ่น เสี่ยงภัย ไม่กลัวอันตราย ทำแบบไม่คิดหน้าคิดหลัง นอกจากนี้มีความเชื่อมั่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างรุนแรง
 3. อารมณ์ไม่คงที่ ไม่สม่ำเสมอ เปลี่ยนแปลงง่าย เด็วรักเดียวโกรธ กระสับกระส่าย อยู่ไม่สุข มีความกระตือรือร้นอยากทำโน่นทำนี่ตลอดเวลา
 4. อารมณ์ค้าง ความเครียด ความวิตกกังวล ไม่สามารถถูกขจัดให้หายในเวลาอันสั้นได้
- (พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539 : 53)

2. วุฒิภาวะทางอารมณ์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีอารมณ์ที่มีลักษณะหลายประเภท แต่หากบุคคลใดที่รู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข บุคคลเช่นนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีความวุฒิภาวะทางอารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์

EQ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Emotional Intelligence Quotient มักเรียกกันสั้น ๆ ว่า EQ เพื่อให้สอดคล้องกับ IQ แต่ในทางวิชาการคำย่อจะต้องใช้ EI ส่วน EQ นั้นเป็นผลที่ได้จากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แต่คนทั่วไปนิยมเรียกว่า EQ จนกลายเป็นเรื่องปกติแต่อย่างไรก็ตาม มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยแตกต่างกันไป คือ ความสามารถทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ไหวพริบทางอารมณ์ ปัญหาทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ เซาว์ปัญญาทางอารมณ์ และทักษะชีวิต สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เรียกว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ ไม่ว่าจะเรียกอย่างไรก็ตาม EQ มีความสำคัญมากที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีสมดุล เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข ซึ่งสอดคล้องและสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีเป้าหมายปลายทางของการปฏิรูปการศึกษา คือ เก่ง ดี และมีความสุข นอกจากนี้ EQ ยังสัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึง การพัฒนาตนหรือที่เรียกว่า ภาวิตตตะ ซึ่งมีอยู่ 4 ด้าน คือ

1. การพัฒนากาย ได้แก่ การมีร่างกายที่เจริญเติบโตแข็งแรง ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดลอม
2. การพัฒนาศีล ได้แก่ การพัฒนากายและวาจาของตนให้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ในทางที่ดี
3. การพัฒนาจิตใจ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพจิต พัฒนาสมรรถภาพจิต และพัฒนาสุขภาพจิต เช่น ประรณาคือต่อผู้อื่น คิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ พลอยยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่นไม่อิจฉาริษยา รู้จักวางใจให้สงบ
4. การพัฒนาปัญญา ได้แก่ การพัฒนาปัญญาของตนให้เป็นผู้ที่รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความจริง รู้เท่าทันสภาวะของโลกและชีวิต (นันทนา ธรรมบุศย์. 2541 : 41 – 42)

2.1 ความหมาย

วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Quotient) (EQ) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของตนเอง และความรู้สึกของผู้อื่นพร้อมทั้งสามารถบริหาร หรือจัดการกับอารมณ์ของตนและสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ (พิชัย ญาณศิริ. 2544 : 50)

Goldman ได้ให้ความหมายของ EQ พอสรุปได้ว่า หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถบริหารหรือจัดการอารมณ์ของตนและสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (อาภา ถนัดช่วง. 2543 : 25)

แสงอุษา โลจนานนท์ และกฤษณ์ รุยาพร (2543 : 16) ได้ให้ความหมายว่า EQ คือ ความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงการใช้อยู่มากกับอารมณ์ของตนเอง และการใช้อยู่ในการบริหารอารมณ์ของผู้อื่น รวมถึงความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ สามารถ

ควบคุมและสร้างแรงกระตุ้นจากภายในให้กับตัวเอง เพื่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการทำงานต่าง ๆ ได้ พร้อมทั้งมีความสามารถในการแสดงออกซึ่งอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

เอคเวิร์ด เอล ธอนไดค์ (Edward L. Thordike. 2543 : 93) โดยใช้คำว่า Social Intelligence ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจและสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่าง เฉลียวฉลาด

การ์ดเนอร์ (Sternberg. 1996 : 119 ; citing Gardner. 1983) ได้ให้ความหมายของ EQ คือ ความสามารถหรือศักยภาพทางอารมณ์ของแต่ละคน และได้จำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็น สองลักษณะ คือ ความฉลาดต่อบุคคลอื่น (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และตอบสนองต่ออารมณ์ และความต้องการของผู้อื่นอย่างเหมาะสม และอีกลักษณะ คือ ความฉลาดในตนเอง (intrapersonal intelligence) หมายถึง การรับรู้อารมณ์ของตนเอง และสามารถแยกแยะตลอดจนจัดการกับอารมณ์ของตนเอง นำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม เมเยอร์ และ สโลเวย์ (Mayer and Salover. 1997 : 10) ให้คำจำกัดความว่า EQ คือความสามารถในการควบคุม อารมณ์ของตนเอง และรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีความตระหนักรู้เท่าทันในอารมณ์ เหล่านั้น และสามารถใช้ประโยชน์จากการตระหนักรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกเป็นแนวทางใน การแสดงออกทางด้านความคิด และพฤติกรรมของบุคคลอย่างเหมาะสม EQ เกี่ยวข้องกับความ สามารถในการรับรู้อารมณ์อย่างถูกต้อง ชื่นชม และการแสดงออกอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังสามารถประเมินและแยกแยะอารมณ์ส่งผลต่อความคิดความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และ ความรู้สึก รวมทั้งความสามารถควบคุมอารมณ์เพื่อพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์ให้เจริญสมวัย

คูเปอร์ และซาวาฟ (Coope and Sawaf. 1997 : 15 – 17) ได้ให้ความหมายของ EQ ไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้พลังงานของตนเอง การรู้จักอารมณ์ เป็นรากฐานของพลังงานข้อมูล การสร้างสายสัมพันธ์เพื่อการโน้มน้าผู้อื่นได้

จากนิยามดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า EQ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ของตนเอง ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ สามารถกระตุ้นจูงใจ สร้างเสริมกำลังใจ มีความอดได้ รอได้ ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นและสามารถแก้ไข ข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล มีความสามารถที่จะตอบสนองอารมณ์ และความต้องการของผู้อื่นได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากการวิจัยของ Howard Garder และ Daniel Goleman) พบว่า EQ มีส่วนส่งเสริม ให้คนประสบความสำเร็จได้มากกว่า IQ ถ้าหากเราได้ปลูกฝังหรือพัฒนาอารมณ์ อย่างถูกต้องจะช่วยลดปัญหา การฆ่าตัวตาย การยกพวกตีกัน การหลงไหลคลั่งไคล้ดาราและแฟชั่น

หรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ เนื่องมาจากอารมณ์ได้ในระดับหนึ่ง ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุขมากขึ้น (อาภา ถนัดช่วง. 2543 : 24)

2.2 กระบวนการทางสมองที่เป็นบ่อเกิดของวุฒิภาวะทางอารมณ์

EQ เป็นผลการศึกษาอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับโครงสร้าง และหน้าที่ของสมองส่วนต่าง ๆ โดยมีลำดับพัฒนาการดังต่อไปนี้ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542)

ในปี ค.ศ. 1950 พอล แมคคลี (Paul Maclean) แห่งสถาบันสุขภาพจิตแห่งชาติอเมริกา ได้เสนอผลการศึกษาของสมองของคนเรามี 3 ชั้น ชั้นในสุดเรียกว่า reptilian เกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณ อุปนิสัยดั้งเดิมที่ไม่ขัดเกลา สมองส่วนกลางเรียกว่า limbic system ที่มี amygdala เป็นศูนย์กลางการรับรู้ตอบสนองต่ออารมณ์ โกรธ กลัวของมนุษย์ เป็นบริเวณที่เกิดของอารมณ์ที่ส่งผลต่อการทำงานของสมองชั้นนอกสุด ที่เรียกว่า neocortex หรือ cerebral system ทำหน้าที่คิด รับรู้ พูดย วางแผน ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่น ๆ เป็น “ The thinking brain ” (สมองที่ใช้ในการคิด)

ในปี ค.ศ. 1960 โรเจอร์ สเปอรอย (Roger Speroy) แห่งสถาบันแคโรลินเนียได้ศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งส่วนของสมองซีกซ้าย และซีกขวาพบว่า สมองทั้งสองส่วนมีหน้าที่เป็นเอกเทศ และความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน สมองซีกซ้ายทำหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนไหวของด้านขวา โดยรับผิดชอบเกี่ยวกับภาษา ถ้อยคำ คำพูด การเรียนหนังสือ เน้นการคิดวิเคราะห์ การคิดวางแผน การคิดตามความเป็นจริง คิดเป็นลำดับขั้นตอน ของความเป็นเหตุเป็นผล ส่วนสมองซีกขวาทำหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายด้านซ้าย รับผิดชอบเกี่ยวกับการคิดเป็นภาพ คิดแบบคาดคะเน โดยใช้ญาณ หรือการรู้คิด โดยประมวลสิ่งราวต่าง ๆ พร้อม ๆ กัน คิดรับรู้จินตนาการ ในลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ คิดแบบทันทีทันใด สมองซีกขวาจะคิดในสิ่งที่ปรากฏรวมในเชิงของมิติสัมพันธ์ ขณะที่สมองซีกซ้ายจะคิดอะไรในลักษณะที่เป็นลำดับขั้นตอน

ในปี 1976 เนด เฮอร์แมน (Ned Hermann) ซึ่งสนใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ได้เสนอความคิด “ The Whole Brain model ” ขึ้นมาโดยรวมเอาแนวคิด The Truine Brain ของแมคคลี (Maclean) และของสเปอรอย (Speroy) ไว้ด้วยกัน ส่วนหนึ่งอยู่ในรูปแบบการคิดของ Cerebral อีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้การทำงานของ Limbic Mode นอกจากนี้แนวคิดของเฮอร์แมน (Hermann) ได้เสนอความโดดเด่นของสมองมนุษย์แต่ละคนว่า เอียงไปด้าน cerebral (สมอง ความคิด ความเข้าใจ) หรือโน้มเอียงไปทางด้านของ limbic (อารมณ์ ญาณหยั่งรู้ ทันทีทันใด) นำไปสู่ความเชื่อว่า สมองของมนุษย์แต่ละคนจะมีด้านใดด้านหนึ่งที่เด่นกว่าด้านอื่น (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2541)

ในปี ค.ศ. 1993 โจเซฟ เลอดอก (Joseph Ledoux) นักประสาทวิทยา จาก มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้พบว่า สมองส่วนลิมบิก (limbic system) ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์โดยเฉพาะมีวงจรที่ชัดเจนโดยมี amygdala และ hippo campus เป็นตัวสำคัญในการรับรู้ และทำให้ร่างกายตอบสนองในรูปแบบต่าง ๆ amygdala เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางอารมณ์ ส่วน hippo campus เป็นศูนย์กลางความจำ อารมณ์ (emotional memory)

สมองส่วนลิมบิกนี้มีวงจรประสานงานกับ นิวโอคอร์เท็กซ์ (neocortex) ซึ่งเป็น สมองที่พบเฉพาะในสัตว์ชั้นสูงเท่านั้น สมองส่วนนี้จะทำหน้าที่ในการเรียนรู้ การวางแผน และจด จำในบางภาวะสมองส่วน limbic สามารถทำงานตามลำพัง เช่น เมื่อตนเอง เราเกิดความรู้สึก กลัว และทำให้เกิดการตอบสนอง คือการหนีโดยทันที หรือเมื่อมีเหตุการณ์ทำให้เราไม่พอใจ เราตอบสนองโดยการต่อย หากทั้งสองเหตุการณ์ neocortex ร่วมทำงานด้วย เราอาจไม่ตอบสนอง โดยการหนี หรือต่อย เพราะเราใช้เหตุผลประกอบ และตอบสนองไปอย่างเหมาะสม จากการ ค้นพบวงจรของสมองส่วนอารมณ์นี้ ช่วยยืนยันปรากฏการณ์ธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่ามักใช้อารมณ์ หรือเกิดอารมณ์ก่อนการใช้สติปัญญาเสมอ จากเหตุผลที่ว่า วงจรลิมบิกนี้สั้นกว่า และซับซ้อน น้อยกว่าที่จะประสานงานกับส่วนเหตุผล บ่อยครั้งที่มนุษย์ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์ (limbic system) และจะต้องเสียใจภายหลังเมื่อใช้เหตุผล neocortex (Goleman, 1995 : 14-19)

โกลแมน (Goleman, 1998) เชื่อว่า การสอนบุคคลให้มีความสามารถทางด้าน อารมณ์ (emotional intelligence competencies) นั้น ต่างจากการสอนทักษะด้านสอง (IQ) หรือ เทคนิคทางวิชาชีพใด ๆ ซึ่งเรียนรู้ได้เร็ว โดยใช้สมองส่วนของ neocortex รู้จักเชื่อมโยงคิดทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับ แต่ในเรื่องของ EQ เป็นการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทักษะทางอารมณ์ นั้นเกี่ยวข้องกับนิสัยการคิด การรู้สึกซึ่งคนจะสะสมต่อเนื่องมานาน การที่จะพัฒนาได้จะต้องลง พยายามหรือนิสัยไม่ดีเสียก่อน แล้วจึงเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์เข้าแทนซึ่งต้องใช้เวลาใน การฝึกฝนโดยประสบการณ์ และการมีแรงจูงใจที่ดีต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นหน้าที่ สำคัญของ emotional brain โดยเฉพาะ amygdala ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของความจำที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์ และปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอารมณ์ และการรับรู้อารมณ์ที่นำไปสู่การตอบสนองที่จะสู้ หรือถอย

2.3 ความสำคัญและประโยชน์ของ วุฒิภาวะทางอารมณ์

เดิมเรามีความเชื่อว่า คนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด และคนทั่วไปมักจะมองความเฉลียวฉลาดในแง่ของความคิดอ่าน การคิดริเริ่ม ความมีเหตุผล การรู้จักวางแผน ความคิดรวบยอด ความจำ ซึ่งความฉลาดในแง่มุมเหล่านี้และมีแบบทดสอบทาง จิตวิทยาที่ได้รับการพัฒนามาเป็นเวลานานหลายแบบให้ผลสรุปออกทางในรูปแบบของ IQ โดยสรุปว่า

คนที่มี IQ สูง คือคนฉลาดและคนฉลาดควรจะประสบความสำเร็จในการทำงานในการเรียนหรือด้านอื่น ๆ ที่เขาสนใจจะทำ (จอม ชุมช่วย, 2541) มีการศึกษาพบว่า คนมี IQ สูง จำนวนมาก ประสบความสำเร็จทั้งด้านการงานและชีวิตครอบครัว อย่างเช่น การศึกษาในอเมริกา พบว่า สิ่งที่ทำให้ผู้บริหารดาวเด่นไม่ประสบความสำเร็จมิใช่เรื่องของความสามารถทางสติปัญญา แต่กลับเป็นความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพราะการที่ใครบางคนทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ได้ เขาก็ยังมีผู้บริหารที่ดีแน่ แม้ว่าเขาจะฉลาดเพียงใด (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2541 : 16)

ปัจจัยที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ มิใช่ความฉลาดอย่างเดียว เพราะจะเข้าตำราความรู้ ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด สิ่งที่สำคัญกว่า IQ ก็คือ EQ หรือวุฒิภาวะทางอารมณ์ ซึ่งเกิดจากแนวคิดของจอห์น เมเยอร์ และปีเตอร์ สโลเวย์ (John Mayer & Peter Salovey) แห่งมหาวิทยาลัยเยล เป็นผู้บัญญัติศัพท์นี้ กล่าวว่า ผู้ที่มี EQ ดีต้องประกอบไปด้วย 1). ต้องตระหนักรู้จักตนเอง 2). จัดการอารมณ์ตนเองไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม 3). มีความสามารถในการจูงใจตนเอง หรือสร้างแรงบันดาลใจ 4). รับรู้อารมณ์ของผู้อื่น 5). มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

วิระวัฒน์ ปิ่นนิคามย์ (2542 : 9) ได้กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของวุฒิภาวะทางอารมณ์ไว้ว่า การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด องค์ประกอบและพัฒนาการของวุฒิภาวะทางอารมณ์ ทำให้เราทราบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์น่าจะมีส่วนในเบื้องหลังของความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ชีวิต ในการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้อื่น หลังจากถูกละเลยเป็นอย่างมากในช่วง 1920 – 1960 ซึ่งเป็นยุคของความคิดความเข้าใจวุฒิภาวะทางอารมณ์ ถือเป็นการเรียนรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตน ให้ตระหนัก มีสติรู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตน เป็นการเรียนรู้พูดคุยภายในตน (ntraindividual talk) บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยใจคอของตน ไปในทางที่สร้างประโยชน์ทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจที่ดีแก่ตนเองในทางที่สร้างสรรค์ เมื่อ “ผจญจิตของตนเสียก่อนให้ผ่อนคลาย แล้วค่อยย้ายไปผจญคนทั้งปวง” สมดังที่สุนทรภู่ได้ไว้ วุฒิภาวะทางอารมณ์ จึงเป็นการนำเขาว์อารมณ์ ของตนเองออกมามีความสัมพันธ์กับผู้อื่น (interpersonal relations) ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการสื่อสาร ความเก่งคน ความเข้าอกเข้าใจคน เอาใจเขามาใส่ใจเรา และเป็นการบุคคลมี a sense of proportion รักษาความได้ดุลย์ของเหตุผลกับอารมณ์ บริหารจัดการความสัมพันธ์งานในหน้าที่ของตนกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าความเป็นผู้มีเขาว์อารมณ์ ผสมเข้ากับเขาว์ปัญญาของบุคคลนั้น นอกเหนือจะทำให้บุคคลตระหนักรู้จักตนเองแล้ว ยังทำให้เข้าใจความคิดความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นได้อีกด้วย วุฒิภาวะทางอารมณ์ ก่อให้เกิดการทำงานร่วมมือที่สร้างสรรค์ สนองเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่แรกได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล วุฒิภาวะทางอารมณ์ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น อุดหนุน เข้าใจต่อกัน เกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของคนอย่าง

สูงสุด ประกอบกับภูมิปัญญาจะทำให้ เกิดการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ วุฒิกะทางอารมณ์ก่อให้เกิด การบริหารจัดการที่ให้เกิดยอมรับ เกื้อหนุนต่อกัน เพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดริเริ่ม ลดการโจมตี นินทา ก้าวร้าว และไม่ยึดหยุ่นต่อกัน

การประยุกต์ใช้หลักการของ EQ เข้าสู่ชีวิตประจำวัน และงานในหน้าที่ จะมีประโยชน์ ดังนี้

1. พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ๆ EQ มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา สร้างวุฒิกะทางอารมณ์สมวัยได้ดี
2. การสื่อสารแสดงความรู้สึกอารมณ์ของตน ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ เข้าอกเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น
3. การปฏิบัติงาน EQ เกื้อกูลการยอมรับ ความคิดริเริ่ม ก่อให้เกิดการสร้างผลิตผล ที่สนองเป้าหมาย ลดการลา ขาดงาน หรือย้ายงาน เนื่องจากข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลลดลง
4. การให้บริการ EQ ก่อให้เกิดการทำความรู้จักลูกค้า รับฟังความต้องการของลูกค้า และตอบสนองได้ดี สร้างความจงรักภักดีในการใช้สินค้า และบริการของหน่วยงาน
5. การบริหารจัดการ EQ ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำ ที่มีศิลปะในการ รู้จักใช้คนและครองใจคน ได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้เรียนรู้ และพัฒนาคน
6. การเข้าใจชีวิตของตน และของผู้อื่น เมื่อเข้าใจตน เข้าใจคนอื่น การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันจึงเป็นการมุ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ อย่างสูงสุด ชีวิตครอบครัวก็จะเป็นสุข ด้วยความเข้าใจกัน (วีระวัฒน์ ปินนิตามัย. 2541 : 9 – 10)

2.3 แนวคิดและองค์ประกอบของวุฒิกะทางอารมณ์

1. Salovey and Mayer, 1990 ได้เสนอองค์ประกอบของ EQ ไว้ 5 ประการ ได้แก่ การรู้ในอารมณ์ของตนเอง (knowing one' emotion) หรือการมีสติ (self awareness) เป็นการ รับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตนตามความเป็นจริง

1.2 การรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม (managing motion) คือ วิธีการหรือเทคนิคที่สามารถทำให้อารมณ์ขุ่นมัวหายไปโดยเร็ว

1.3 การรู้จักกระตุ้นใจตนเอง (motivating oneself) สามารถควบคุมความต้องการและแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการ เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า

1.4. การรับรู้อารมณ์และความต้องการของผู้อื่น (relationship emotion in others) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

1.5 ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ (handling Relationship) มีมนุษย์สัมพันธที่ดีกับบุคคลรอบข้าง (พิชัย ญาณศิริ. 2544 : 51)

2. Coop & Sawaf , 1997 ได้เสนอองค์ประกอบของ EQ ว่าประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

2.1 ความรอบรู้ทางอารมณ์ (emotional literacy) คือ การรู้จักอารมณ์ของตนเอง รู้และไหวพริ้วทันว่าอารมณ์ของตน ผันแปรไปเช่นไร

2.2 ความเหมาะสมทางอารมณ์ (emotional fitness) คือ การปรับวางอารมณ์ของตนได้อย่างยืดหยุ่น รู้กาลเทศะแม้เผชิญความลำบากใจ

2.3 ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (emotional depth) คือ ระดับความลึกซึ้งทางอารมณ์ ที่เอื้อต่อการพัฒนา

2.4 ความผันแปรทางอารมณ์ (emotional alchemy) คือ ความสามารถในการใช้อารมณ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์ (วิระวัฒน์ ปิ่นนิตามัย. 2542 : 75)

3. BarOn 1992 ได้เสนอองค์ประกอบของ EQ โดยแบ่งเป็น 5 หมวด 16 คุณลักษณะ ได้แก่

3.1 ความสามารถภายในตน

3.1.1 ตระหนักรู้จักตน

3.1.2 เข้าใจภาวะอารมณ์ของตน

3.1.3 กล้าแสดงความคิดและความรู้สึกของตน

3.1.4 การเป็นอิสระและเอกเทศ

3.1.5 การประจักษ์แจ้งแห่งตน

3.2 ทักษะของความเก่งคน

3.2.1 ตระหนักรู้เท่าทันในความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี

3.2.2 ความรับผิดชอบทางสังคม

3.2.3 สร้างสายสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

3.3 ความสามารถในการปรับตัว

3.3.1 ตีความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

3.3.2 ยืดหยุ่นในความคิดความรู้สึกของตนได้ดี

3.3.3 แก้ไขปัญหาและสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี

3.4 กลยุทธ์ในการบริหารความเครียด

3.4.1 จัดการกับความเครียดได้ดี

3.4.2 ควบคุมอารมณ์ของตนได้ดี

3.5 ปัจจัยด้านแรงจูงใจและภาวะอารมณ์

3.5.1 มองโลกในแง่ดี

3.5.2 สร้างความสนุกสนานให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่น ได้ดี

3.5.3 รู้สึกและแสดงออกซึ่งความเป็นสุขให้ปรากฏได้

4. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 2-3) ได้เสนอองค์ประกอบของ วุฒิภาวะทางอารมณ์ไว้ 3 ประการ คือ ดี เก่ง สุข ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นการสลับที่ระหว่าง เก่ง กับดี ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั้น เหน่าจะนำเรื่องของการเป็นคนดี มาคิดคำนึงเป็นอันดับแรก เพราะสังคมบ้านเมืองของเรามีปัญหาค่อนข้างมาก ถ้าเราไม่เร่งทำให้เยาวชนหรือคนไทยเป็นคนดี บ้านเมืองเราก็จะยิ่งเลวร้ายไปกว่านี้ สำหรับรายละเอียดของ ดี เก่ง สุข มีดังนี้

1. “ดี” หมายถึง ความสามารถในการควบคุมและความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้รู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วยความสามารถ ต่อไปนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้จักศักยภาพต่อตนเอง

2.1.2 สร้างฝันและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งมั่น ไปสู่เป้าหมาย

- 2.2 รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
 - 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
 - 2.2.3 มีความยืดหยุ่น
- 2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
 - 2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 - 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์
- 3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย
 - 3.1 ภูมิใจในตนเอง
 - 3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง
 - 3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.2 พึงพอใจในชีวิต
 - 3.2.1 มองโลกในแง่ดี
 - 3.2.2 มีอารมณ์ขัน
 - 3.2.3 พึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
 - 3.3 มีความสงบทางใจ
 - 3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข
 - 3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย
 - 3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

2.5 การพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์

1. รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์
2. รู้วิธีที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม
3. สร้างแรงบันดาลใจให้อยากทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต
4. ทำตัวเองให้น่าคบหาสมาคม มีเสน่ห์ และเข้าสังคมได้ดี
5. สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างยั่งยืนและยาวนาน

3. ครอบครั้วและบทบาทของบิดามารดา

3.1 ความหมาย

ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด และเป็นสังคมแห่งแรกที่เด็กเกิดมาจะได้รับความรักและความอบอุ่นจากสมาชิกในครอบครัว บางครอบครัวมีสมาชิกเพียง 2 คน คือ อยู่เฉพาะสามี ภรรยา (ถ้าไม่มีบุตร) บางครอบครัวมีสมาชิกตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป คือ มีบุตรอยู่ร่วมด้วย เรียกว่า ครอบครัวเดี่ยว และบางครอบครัวมีสมาชิกอยู่ร่วมกันหลายครอบครัวในบ้านหลังเดียวกัน ประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติพี่น้อง เรียกว่า ครอบครัวขยาย ได้มีผู้ให้ความหมายของครอบครัว ไว้หลายประการดังต่อไปนี้

สมาคมทศเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (2524 : 86 – 87) ได้ให้คำนิยามของครอบครัวในแง่ของสังคมว่า ครอบครัว คือ กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิต และกฎหมายที่อยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์กัน มีการให้ความรัก และความเอาใจใส่ต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจจะแน่นแฟ้นมั่นคงหรือสั่นคลอน หรือร้าวราน แต่ยังไม่ถึงแตกแยก ก็ยังนับว่าเป็นครอบครัวอยู่

โรเจอร์ (Roger, 1984 : 33) ให้ความหมายของครอบครัว หมายถึง ระบบของการมี ปฏิสัมพันธ์ที่มีการจัดระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยปกติประกอบด้วย พ่อแม่ และลูกอย่างน้อย 1 คน อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลานานพอสมควร และมีการสร้างความคิดฝันต่าง ๆ ร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เป็นเวลานาน

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539 :135 – 142) ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวไว้ 4 แบบ ได้แก่

1. ครอบครัวเดี่ยว คือครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีพ่อแม่และลูกที่ยังไม่ได้แต่งงาน ลักษณะของครอบครัวชนิดนี้ยังนำไปสู่การมีลูกคนเดียว เพราะในปัจจุบันครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง หรือมีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีลูกน้อยลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมยุคใหม่ เพราะสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้ทั้งสามีและภรรยาต้องออกทำงานนอกบ้าน การมีบุตร หมายถึง การเพิ่มรายจ่ายจำนวนมาก นอกจากนั้น เจตคติของผู้หญิงเปลี่ยนไปจากเดิม เนื่องจากมีการศึกษาสูงขึ้นทำให้มีแนวโน้มแต่งงานช้า หรือแต่งงานแล้วไม่ต้องการมีบุตร เพราะต้องการอิสระในการดำเนินชีวิต และต้องการใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่

2. ครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวหลัก 1 ครอบครัว และมีครอบครัวอื่นเสริม เช่น ลูกที่แต่งงานแล้วเข้ามาอยู่อาศัยด้วยกัน เกิดเป็นครอบครัวจำนวนมากกว่า 1 ครอบครัว อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่หัวหน้าครอบครัวเป็นหลัก

3. ครอบครัวประสม เป็นครอบครัวที่เกิดจากการที่พ่อมีภรรยาหลายคนและอยู่รวมกันในบ้านรวมทั้งลูกทุกคนที่เกิดมาด้วย ครอบครัวชนิดนี้เป็นครอบครัวแบบโบราณที่ผู้ชาย

เป็นฝ่าย หาเลี้ยงผู้หญิง จึงมีสิทธิที่จะมีภรรยาที่คนก็ได้ เท่าที่ตนจะมีสติปัญญาเลี้ยงดู ฝ่ายหญิงไม่มีอำนาจในการต่อรองกับฝ่ายชายแต่อย่างใด

4. ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ เป็นครอบครัวที่ขาดสมาชิกหลักของครอบครัวคนใดคนหนึ่ง อาจเนื่องจากการหย่าร้าง หรือการตายจากกัน ปัจจุบันครอบครัวประเภทนี้มีมาก เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีอัตราการหย่าร้างถึง ร้อยละ 50 ในขณะที่ประเทศไทย มีผู้สังเกตการณ์ในชั้นเรียนหนึ่งมีเด็กร้อยละ 25 ที่อยู่กัพ่อหรือแม่คนเดียว และส่วนมากมักจะเป็นแม่ จากการศึกษาพบว่า ผู้หญิงไทยที่หย่าร้างสามมีมักมีสาเหตุมาจากมีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป จากสมัยเดิม คือ 1). มีความอดทนน้อยลง 2). สิทธิสตรีที่ให้ผู้หญิงได้รับการยอมรับในเรื่องต่าง ๆ เท่าเทียมกับผู้ชาย 3). สังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เมื่อสามีภรรยามีปากเสียงกันทำให้เกิดการแตกหักได้ง่ายขึ้น

โดยสรุปแล้ว ครอบครัว คือ กลุ่มบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลาานาน โดยการสมรส ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยกฎหมาย ซึ่งการอยู่ร่วมกันนี้ ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ที่มีการจัดระเบียบลักษณะเป็นระบบในการส่งข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก

เมื่อครอบครัวถูกสร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ของชายหญิงธรรมดา พัฒนามาเป็นความสัมพันธ์แบบสามีภรรยา และการเริ่มมีบทบาทของพ่อแม่เมื่อมีบุตรเกิดใหม่ รูปแบบของความสัมพันธ์ของครอบครัวใหม่จะขึ้นอยู่กับบุคลิกของบุคคลในครอบครัว รูปแบบความสัมพันธ์ของสามีภรณานั้น ถ้าพิจารณาให้ดี คือกระบวนการปรับตัวเพื่อยอมรับอุปนิสัยใจคอของกันและกัน หากความสัมพันธ์ของทั้งคู่ไม่สามารถพัฒนาได้ก็จะสิ้นสุดที่การหย่าร้าง และปัญหาที่ตามมา คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุตรนั่นเอง ความสัมพันธ์ของครอบครัวที่สำคัญในวัฏจักรของครอบครัว คือความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ซึ่งมีความสำคัญในทุกช่วงวัยเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่นจะเป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และพร้อมจะก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ที่มั่นคง จากการศึกษาพบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถพัฒนาตัวเองผ่านพ้นวัยรุ่นไปด้วยดี มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีปัญหา และเด็กที่มีปัญหาเหล่านั้น มาจากครอบครัวที่มีปัญหาขาดความรัก ความเข้าใจจากพ่อแม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเกิดปัญหาของเด็กวัยรุ่นหรือไม่ขึ้นอยู่กัครอบครัวนั่นเอง จากการสำรวจของ National Commission on Children ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1991 โดยศึกษาจาก 1,700 ครอบครัวอเมริกันที่มีลูกวัยรุ่นอายุระหว่าง 10 – 17 ปี โดยให้บอกบุคคลที่ให้ความสนใจ ความเอาใจใส่เขามากที่สุด ผลจากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 94 ตอบว่าแม่ ร้อยละ 82 คือพ่อ ร้อยละ 43 คือปู่ย่าตายาย ร้อยละ 15 คือ พระ นักบวช จากข้อคำถามเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กพบว่า ครอบครัวที่มีชีวิตแต่งงานที่สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูกร้อยละ 78 ครอบครัวที่มีชีวิตแต่งงานที่ไม่สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่ลูกร้อยละ 54 ครอบครัวที่มีพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง มีความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างกัน ร้อยละ 64 นอกจากนั้นจากการศึกษายังพบว่า ร้อยละ 40 ของเด็กอเมริกันประสบปัญหาการหย่าร้าง ของพ่อแม่ เช่น เด็กบางคนในครอบครัวมีด้วยกัน 4 คน พี่น้อง แต่ทุกคนเป็นลูกคนละพ่อ

3.2 บทบาทด้านการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา

บทบาทด้านการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาที่เกี่ยวกับการดูแลบุตรให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (พินิจพร รุโจปการ. 2541 : 9)

การเลี้ยงดูบุตรให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ได้แก่

1. ดูแลสุขภาพร่างกายของบุตร
2. อบรมเลี้ยงดูบุตรเมื่อบุตรเข้าสู่วัยรุ่น
3. ดูแลบุตรเมื่อบุตรไม่สบาย
4. รับฟังความคิดเห็นของบุตร
5. สนใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตร
6. ยอมรับสภาพอารมณ์ของบุตร

เบญญา แสงมลิ (2533) นักการศึกษาไทย ได้กล่าวว่า เด็กควรได้รับการส่งเสริมทั้งกายใจ สติปัญญา ดังต่อไปนี้

ทางกาย ให้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธีให้เด็กเล่นทั้งในร่มและกลางแจ้ง เพื่อส่งเสริมกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ

ทางอารมณ์ ให้เด็กได้มีความอบอุ่น แจ่มใส ร่าเริง รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ทางปัญญา ให้เด็กรู้จักสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จดจำได้ สังเกต เปรียบเทียบ รู้เหตุผลพอควร คิดเป็น มีความคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้สิ่งที่ควรรู้ตามวัยของตน

3.3 บทบาทบิดา

ครอบครัวไทยสมัยก่อน บิดามีอำนาจในการปกครองบ้านและมีหน้าที่หารายได้หาเลี้ยงครอบครัวโดยมีมารดาเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตร แต่ปัจจุบันมารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านบทบาทของบิดามารดาก็เปลี่ยนแปลงไป คือบิดาต้องมาช่วยมารดาทำงานหรือเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น

เนื่องจากบิดาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในสถาบันครอบครัว ซึ่งพิธีกรรม ประเพณี ศาสนา อ่างใน (ศรีเรือน แก้วกังวาล : 2544) สรุปไว้ดังนี้

1. ดูแลบุตร ภรรยา ให้ได้รับความรักความอบอุ่น บรรยากาศของครอบครัวที่อบอุ่น เป็นสิ่งที่บิดาจะให้ได้ ครอบครัวที่ขาดบิดาจะรู้สึกว้าเหว่ ไม่มั่นคง ทำให้บุตรมีปมด้อย

2. เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของครอบครัว หากขาดบิดา แล้วมารดาและบุตรจะต้องทำงานหนักมากขึ้น การที่มีบิดาอยู่ด้วยทำให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคงกว่า

3. คู่แบริบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง ๆ บิดาเป็นผู้แนะแนวการศึกษาได้

4. การเป็นผู้นำครอบครัว ถ้าขาดบิดา แล้วจะขาดผู้นำของบุตร และครอบครัวขาดคนที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการวางแผนการอนาคตของครอบครัว

พริยภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์ อ่างใน (ดวงเดือน พันธมนาวิน : 2544) พบว่าทัศนคติที่เด็กมีต่อบิดาและมารดามีความเกี่ยวข้องกับความคิดกังวลและปัญหาทางจิตของวัยรุ่น บิดาที่อบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่นแบบใช้เหตุผลน้อย บุตรจะมีความขัดแย้งและมีปัญหาต่อบิดามากที่สุด และพบว่าวัยรุ่นที่มีจริยธรรมสูงเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อบิดา มารดา

ทวีรัตน์ ธนาคมน นักจิตวิทยา ได้กล่าวถึงความสำคัญของบิดาที่มีต่อบุตร ดังนี้

1. บุตรจะได้เห็นแบบอย่างของบิดา เพื่อจะได้เห็นบทบาทของสามีและบทบาทของบิดาว่าเป็นอย่างไร ต้องมีความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง

2. บุตรชายจะได้ทราบว่าเมื่อโตขึ้นจะปฏิบัติตนอย่างไร โดยการเลียนแบบบิดา ซึ่งเป็นบุคคลที่เขานับถือ

3. บุตรหญิงจะได้รู้จักบทบาทของเพศชาย และหัดปรับตัวให้เข้ากับบทบาทนั้นได้

4. บิดาช่วยปลูกฝังความเข้มแข็งและความอดทนให้แก่บุตรได้

5. บิดาที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตรชาย จะทำให้บุตรไม่กลัวบิดา สามารถพูดคุยกับบิดาได้อย่างเปิดเผย กล่าวที่จะขอคำแนะนำหรือคำปรึกษาจากบิดา

6. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุตรชายกับบิดา จะช่วยให้บุตรเรียนรู้วิธีผูกไมตรีกับชายอื่นที่ต้องคบหาสมาคมด้วย

7. การที่บุตรได้เห็นความเข้มแข็ง ลักษณะความเป็นหัวหน้าครอบครัว และการเป็นผู้นำในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้บุตรเกิดความศรัทธา อยากเลียนแบบ

จะเห็นได้ว่าบทบาทของบิดามีไข่มุมเพียงบทบาทด้านใดด้านหนึ่ง แต่ประกอบด้วยบทบาทด้านต่าง ๆ รวมกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ 5 ด้าน คือ บทบาทด้านการเลี้ยงดูบุตร บทบาทด้านการเป็นตัวแทนทางสังคม บทบาทด้านการแก้ปัญหา บทบาทด้านการหาเลี้ยงครอบครัว และบทบาทด้านสันตนาการ

3.4 บทบาทมารดา

บทบาทสมัยใหม่ของมารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ก็คือ ให้บุตรสามารถ

แก้ปัญหาของตนเองได้ ต้องสร้างบรรยากาศในบ้านให้เต็มไปด้วยความสุขสดชื่นและความรัก เพื่อช่วยให้บุตรรู้สึกอบอุ่นมั่นคง ปราศจากความหวาดกลัวและกังวลใจ และสร้างสิ่งแวดล้อมในบ้านให้เป็นสิ่งร่าเริงเพื่อช่วยในการเจริญเติบโตทางจิตโดย พยายามหาเวลาว่างสนุกเพลิดเพลินกับบุตร เป็นเพื่อนเล่น เพื่อนคุย และตอบคำถามของเขาได้ทุกโอกาส การที่มารดาจะแนะนำบุตรด้วยความ เข้าใจและมองเห็นทัศนของบุตร ได้อย่างแจ่มกระจ่างนั้น มารดาจะต้องเป็นคนใจเย็นแก้ปัญหาได้อย่างสงบและมีอารมณ์ขัน อ่อนโยน และ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ บุตรที่มีมารดา เช่นนี้จะเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพสูง เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ รู้จักปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างผู้ใหญ่ รักและไว้วางใจในบิดามารดา ความรู้สึกอบอุ่นนี้เป็นกำลังใจที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จ รู้จักแสดงความรู้สึกหรือข้อคิดเห็นของเขาอย่างเสรี คิตรีเริ่ม สามารถที่จะจัดการกับตนเองและ กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล่าวได้ว่า เด็กเช่นนี้จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (พริยาภรณ์ ประเทืองเศรษฐ์. 2544 : 42 ; อ้างอิงมาจาก วันเพ็ญ พิศาลวงศ์ 2536)

บทบาทของมารดา ลินเวอร์ และซิลเวอร์เบิร์ก (Linver and Silverberg. 1995) ได้ทดสอบพบว่าการอบรมสั่งสอนของมารดา การควบคุมทางจิตใจ และการทำให้เด็กเคารพนับถือ สามารถทำนายปัญหาต่อพฤติกรรมทั้งหมด พฤติกรรมผิดกฎหมาย การนับถือตนเอง การพึ่งตนเอง ของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามารดาที่มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรมากตั้งแต่เล็กจนโต ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมารดาจะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว แต่เมื่อกลับถึงบ้านยังต้องใช้เวลาและแรงงานอีกส่วนหนึ่งดูแลกิจการในครอบครัว อบรมเลี้ยงดูบุตร ปรนนิบัติสามี ต้องเผชิญกับความเครียดต่าง ๆ และทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร โดยที่บิดาเข้ามามีส่วนช่วยเลี้ยงดูบุตร ทำให้บุตรมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและทางด้านจิตใจ ได้รับความอบอุ่นทั้งจากบิดาและมารดา จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ ความรักของมารดา ความรักของบิดา การเลี้ยงดูของบิดา วินัยของบิดาที่ใช้เพื่อให้บุตรเชื่อฟังคำสั่งสอน และความรักใคร่ปรองดองระหว่างบิดามารดา (เพียว ผลภาค.2539 ; อ้างอิงมาจาก Linver and Silverberg.1995)

3.5 บทบาทร่วมของบิดามารดาที่มีต่อบุตร

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันนี้ ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ในหลายด้านรวมทั้งบทบาทของบิดามารดาซึ่งบางครั้งทำให้สมาชิกของครอบครัว ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น ในบางกรณีที่มารดาต้องสวมบทบาทของบิดา หรือบิดาทำหน้าที่แทนมารดา หรือต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่ต้องแบ่งแยกว่าจะเป็นบทบาทหรือหน้าที่ของใครอย่างสิ้นเชิง

โดยเรียกว่าเป็นบทบาทร่วมที่บิดามารดาพึงมีต่อบุตร เช่น ด้านการดูแลสุขภาพกายและจิตของบุตร ด้านการอบรมสั่งสอนบุตร ด้านการเป็นเพื่อนเล่นกับบุตร ด้านการเป็นแบบอย่างทางเพศ ด้านการปกป้องคุ้มครองอันตราย ด้านการเป็นที่ปรึกษา ให้การศึกษาแก่บุตร และการเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม

บทบาทของบิดามารดานับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อพฤติกรรมของบุตรวัยรุ่น ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากบิดามารดามีสิทธิและหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแบบแผนพฤติกรรมให้กับบุตรด้วยเหตุที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับบุตรตั้งแต่บุตรอายุยังน้อย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอารมณ์

จากการรวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบการศึกษาวุฒิภาวะทางอารมณ์ในวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เพราะตัวแปรด้านครอบครัวมีการวิจัยอยู่น้อย ส่วนตัวแปรวุฒิภาวะทางอารมณ์ยังเป็นตัวแปรใหม่ และงานวิจัยเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอารมณ์ในประเทศไทยยังมีอยู่ในปริมาณน้อย แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอารมณ์ โดยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นองค์ประกอบที่ 4 ของความฉลาดทางอารมณ์ ตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1998) พบว่านักเรียน วัยรุ่นที่ได้รับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกันมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในส่วนการสื่อสารจากบิดาและมารดา

เปรมใจ บุญประสพ (2545) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรรณดี หมู่เย็น (2544) ได้ศึกษา รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการสื่อสารในครอบครัวแตกต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในส่วนการสื่อสารจากบิดาและการสื่อสารจากมารดา

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และวิลาศลักษณ์ ชีววัลลี (2542 : 1-4) ได้ทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพมาตราวัดความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของซัทท์และคณะ พบว่า ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ ($r = .37$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ($r = -.47$) และความเศร้าหดหู่ ($r = -.42$) ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทางสังคม ($r = .11$) และมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ ($r = .22$)

งานวิจัยในต่างประเทศ

เคลเลอร์ (Keller. 1976) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการสวมบทบาทของเด็กอายุระหว่าง 11 ถึง 15 ปี พบว่า การรับรู้ของตนได้รับการยอมรับแบบให้การสนับสนุนจากบิดามารดา (supportiveness) ซึ่งหมายถึง การที่บุตรรายงานว่ามีมารดาของตนมีความรักใคร่สนิทสนม และเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางสังคม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการสวมบทบาทของเด็ก ซึ่งความสามารถในการสวมบทบาท เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดทางอารมณ์

ซูทาร์โซ และคณะ (Sutarso et. at. 1996. Abstract) ได้ศึกษาผลของเพศและเกรดเฉลี่ยที่มีต่อความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence inventory) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับอาชีวศึกษาจำนวน 138 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์พหุตัวแปร มีตัวแปรตาม คือ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ 3 องค์ประกอบ คือการช่วยเหลือผู้อื่น การรับรู้ตัวเอง และการจัดการกับอารมณ์ และตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ เพศและเกรดเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า เพศมีผลต่อความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศหญิงมีคะแนนด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการรับรู้ตนเองสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศต่อองค์ประกอบด้านการจัดการกับอารมณ์ ส่วนผลของเกรดเฉลี่ยที่มีต่อความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ทั้ง 3 องค์ประกอบ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เรวีน บาร์-ออน (Goleman. 1998 : 318 citing Reaen Bar – on 1997) ในการวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ในหญิงและชายจำนวน 1,500 คน ในประเทศไนจีเรีย ศรีลังกา เยอรมัน อิสราเอล และอเมริกา พบว่า ทั้งชายและหญิงก็มีจุดอ่อนและจุดแข็งในความฉลาดทางอารมณ์ไปคนละด้าน ในผู้หญิงมีค่าเฉลี่ยในการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นสูงกว่าชาย ในขณะที่ผู้ชายพบว่า มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี ปรับตัวและจัดการกับความเครียดได้ดีกว่าผู้หญิง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนวัยรุ่นชาย – หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 สหวิทยาเขต รวม 75 โรงเรียน มีจำนวนประชากรนักเรียนรวมทั้งหมด 22,845 คน (นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14,423 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8,422 คน)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นตัวแทนของประชากรข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (probability sampling) ด้วยวิธีการดังนี้

1. ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) คือ

- 1.1 กระทรวงศึกษาธิการจัดกลุ่มไว้โดยแบ่งจาก 75 โรงเรียน ออกเป็น 15 สหวิทยาเขต

- 1.2 ผู้วิจัยจับสลากเลือก 1 โรงเรียน จาก 1 สหวิทยาเขต จะได้จำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 15 โรงเรียน

- 1.3 ผู้วิจัยสุ่มจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของมอร์แกนและเครชชี

2. ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 244 คน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 376 คนดังรายละเอียดตามตารางจำแนกตามระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ที่	สหวิทยาเขต / โรงเรียน	นักเรียนชั้น ม. 2		นักเรียนชั้น ม. 5	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สหวิทยาเขตเบญจมา					
-	เบญจมาราชูทิศ	536	-	558	-
-	เมืองนครศรีธรรมราช	442	-	249	-
-	ปากพูน	130	-	72	-
-	โยธินบำรุง	536	20	238	12
		1,644		1,117	
2. สหวิทยาเขตกัลยาณี					
-	กัลยาณีศรีธรรมราช	564	-	466	-
-	ตรีนิมิตรวิทยา	180	-	55	-
-	ท่านครุณวโรภาสอุทิศ	325	20	83	8
-	จุฬารัตนราชวิทยาลัย ฯ	164	-	136	-
		1,233		740	
3. สหวิทยาเขตปากพั่น					
-	ปากพั่น	480	20	222	8
-	สตรีปากพั่น	407	-	251	-
-	โสภณคณาภรณ์	89	-	31	-
-	อินทร์ธานีวิทยาคม	43	-	19	-
		1,019		523	
4. สหวิทยาเขตเชียรใหญ่					
-	เชียรใหญ่	315	-	154	-
-	เชียรใหญ่สามัคคีวิทยา	86	12	47	8
-	วิเชียรประชาสรรค์	59	-	38	-
-	รัษฎาวาศิศึกษา	66	-	-	-
		526		239	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	สหวิทยาเขต / โรงเรียน	นักเรียนชั้น ม. 2		นักเรียนชั้น ม. 5	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
5. สหวิทยาเขตหัวไทร					
-	หัวไทรบำรุงราษฎร์	257	-	146	-
-	แหลมราษฎร์บำรุง	62	-	43	-
-	<u>นพคุณประชาสรรค์</u>	79	-	33	-
-	ทรายขาววิทยา	156	-	67	-
-	เขาพังไกร	109	-	59	-
		663		348	
6. สหวิทยาเขตร่อนพิบูลย์					
-	คีรีราษฎร์พัฒนา	116	-	42	-
-	ร่อนพิบูลย์เกียรติฯ	383	-	208	-
-	ควนเกษสุทธีวิทยา	133	-	30	-
-	เสาชงวิทยา	202	-	114	-
-	ตระพังวิทยา	20	-	-	-
-	<u>สามตำบลประชาสรรค์</u>	178	16	125	8
		1,032		519	
7. สหวิทยาเขตชะอวด					
-	<u>ชะอวดวิทยาคาร</u>	173	12	230	12
-	ชะอวด	396	-	255	-
-	เกาะจันทร์ประชาภิบาล	88	-	-	-
-	ขอนหาดประชาสรรค์	115	-	25	-
-	ชะอวดเครื่องธรรมวิทยา	65	-	27	-
		837		537	
8. สหวิทยาเขตทุ่งสง					
-	ทุ่งสง	560	-	339	-
-	<u>ก้างปลาวิทยาคม</u>	223	20	51	8
-	โสตศึกษานครศรีธรรมราช	29	-	22	-
-	ศึกษาพิเศษนครศรีฯ	-	-	-	-

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	สหวิทยาเขต / โรงเรียน	นักเรียนชั้น ม. 2		นักเรียนชั้น ม. 5	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
-	บางขันวิทยา	213	-	216	-
-	วังหินวิทยาคม	65	-	-	-
		1,100		557	
9. สหวิทยาเขตสตรีทุ่งสง					
-	ทุ่งสงวิทยา	295	-	101	-
-	สตรีทุ่งสง	509	20	339	8
-	ทุ่งสงสหประชาสรรค์	89	-	31	-
-	ราชประชานุเคราะห์	121	-	75	-
-	นาบอน	215	-	109	-
-	ช้างกลางประชานุกูล	151	-	145	-
		1,380		800	
10. สหวิทยาเขตฉวาง					
-	ฉวางรัชดาภิเษก	394	-	239	-
-	ละอวยพิทยานุสรณ์	101	-	79	-
-	ไม้เรียงประชาสรรค์	87	-	38	-
-	พิปูนสังฆรักษ์ฯ	156	16	82	8
-	นางเอื้อยวิทยา	53	-	24	-
-	ประสาธน์ราษฎร์บำรุง	96	-	50	-
		887		512	
11. สหวิทยาเขตทุ่งใหญ่					
-	ทุ่งใหญ่วิทยาคม	179	-	192	-
-	กรงหย่นวิทยาการ	133	12	75	8
-	ทุ่งใหญ่เฉลิมราชฯ	128	-	139	-
-	ทุ่งสังพิทยาคม	58	-	33	-
-	เสม็ดจวนวิทยาคม	80	-	37	-
		452		210	
		453			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	สหวิทยาเขต / โรงเรียน	นักเรียนชั้น ม. 2		นักเรียนชั้น ม. 5	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
12. สหวิทยาเขตพรหมคีรี					
-	พรหมคีรีพิทยาคม	452	-	210	-
-	บ้านเกาะวิทยา	95	-	56	-
-	<u>ลานสกาประชาสรรค์</u>	258	16	161	8
-	ขุนทะเลวิทยาคม	49	-	12	-
		845		439	
13. สหวิทยาเขตพระพรหม – เฉลิมพระเกียรติ					
-	เฉลิมราชประชาอุทิศ	183	-	48	-
-	พระพรหมพิทยานุสรณ์	162	-	29	-
-	เตรียมอุดมศึกษาภาคใต้	-	-	303	-
-	ทางพูนวิทยาการ	183	-	97	-
-	<u>เฉลิมพระเกียรติ ฯ</u>	178	12	178	12
		706		582	
14. สหวิทยาเขตสิชล					
-	ฉลองรัฐราษฎร์อุทิศ	-	-	-	-
-	สิชลคุณาธารวิทยา	423	-	267	-
-	<u>สิชลประชาสรรค์</u>	273	16	142	8
-	เทพราชพิทยาสรรค์	21	-	-	-
-	ขนอมพิทยา	137	-	92	-
-	ท้องเนียนคณาภิบาล	83	-	35	-
		937		519	
15. สหวิทยาเขตท่าศาลา					
-	ท่าศาลาประสิทธิศึกษา	496	-	267	-
-	โมคลานประชาสรรค์	123	-	34	-
-	สระแก้วรัตนวิทย์	131	-	72	-
-	<u>คงคาประชารักษ์</u>	141	16	78	8

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	สหวิทยาเขต / โรงเรียน	นักเรียนชั้น ม.2		นักเรียนชั้น ม.5	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
-	นบพิคำ	136	-	63	-
		1,027		514	
	รวม	14,423		8,422	

หมายเหตุ ชื่อโรงเรียนที่ขีดเส้นใต้ คือโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มชายหญิง

ที่	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง										รวม ทั้ง หมด
		ระดับชั้น ม.2					ระดับชั้น ม.5					
		อยู่		ไม่อยู่		รวม	อยู่		ไม่อยู่		รวม	
ช	ญ	ช	ญ	รวม	ช	ญ	ช	ญ	รวม			
1	โยธินบำรุง	5	5	5	5	20	3	3	3	3	12	32
2	ท่านครุณาภิรมย์โรภาสอุทิศ	5	5	5	5	20	2	2	2	2	8	28
3	ปากพั่น	5	5	5	5	20	2	2	2	2	8	28
4	เข็ญรใหญ่สามัคคีวิทยา	3	3	3	3	12	2	2	2	2	8	20
5	นพคุณประชาสรรค์	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
6	สามตำบลวิทยาประชาสรรค์	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
7	ชะอวดวิทยาคาร	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	24
8	ก้างปลาวิทยาคม	5	5	5	5	20	2	2	2	2	8	28
9	สตรีทุ่งสง	5	5	5	5	20	2	2	2	2	8	28
10	พิปูนสังฆรักษ์ประชาอุทิศ	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
11	กรุงหยันวิทยาคาร	3	3	3	3	12	2	2	2	2	8	20
12	ลานสกาประชาสรรค์	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
13	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรี	3	3	3	3	12	3	3	3	3	12	24
14	ลีชลประชาสรรค์	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
15	คงคาประชารักษ์	4	4	4	4	16	2	2	2	2	8	24
	รวม					244					132	376

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง) ประกอบด้วย

เพศ แบ่งเป็น เพศชาย – หญิง (มาตรฐานนามบัญญัติ)

อายุ แบ่งเป็นระหว่าง 10-12 ปี 12-15 ปี 15-18 ปี และ 18-21 ปี

(มาตราอัตราส่วน)

ระดับการศึกษา แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(มาตราเรียงลำดับ)

สังกัด แบ่งเป็น 15 วิทยาเขต (มาตรฐานนามบัญญัติ)

สถานภาพทางครอบครัว แบ่งเป็น อาศัยอยู่กับพ่อแม่ อาศัยอยู่กับพ่อคนเดียว
อาศัยอยู่กับแม่คนเดียว อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่กับญาติ เช่น พี่ ป้า น้า อา อาศัยอยู่กับ
เพื่อน และอยู่โดยลำพัง (มาตรฐานนามบัญญัติ)

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
(พ.ศ. 2544) มีลักษณะเป็นมาตราวัดความรู้สึก 4 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบ “ดี เก่ง สุข”
โดยด้านดี มีข้อคำถามรวม 18 ข้อ ด้านเก่ง 18 ข้อ และด้านสุข มีข้อคำถามรวม 16 ข้อ ซึ่งรวม
ทั้งสิ้น 52 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ข้อ

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	1	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	4	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ข้อ

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	1	คะแนน

การรวมคะแนนดังต่อไปนี้

ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

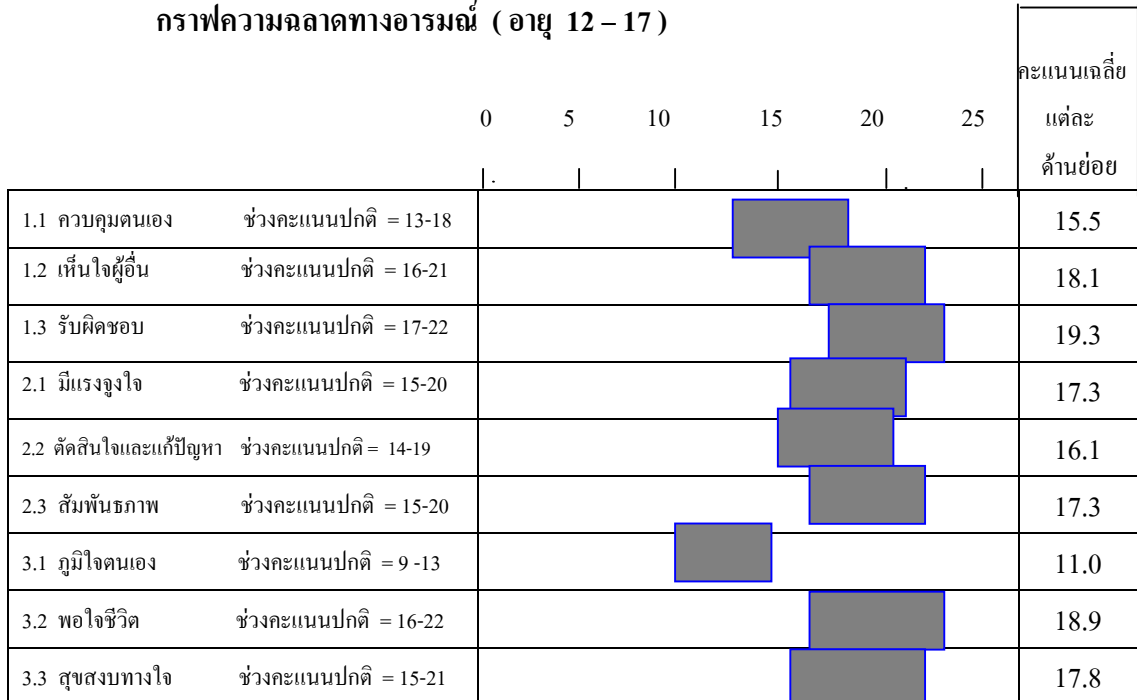
ด้าน	ด้านย่อย	การรวมคะแนน	ผลรวมของคะแนน
ดี	1.1 ควบคุมตนเอง	รวมข้อ 1 ถึงข้อ 6	
	1.2 เห็นใจผู้อื่น	รวมข้อ 7 ถึงข้อ 12	
	1.3 รับผิดชอบ	รวมข้อ 13 ถึงข้อ 18	
เก่ง	2.1 มีแรงจูงใจ	รวมข้อ 19 ถึงข้อ 24	
	2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	รวมข้อ 25 ถึงข้อ 30	
	2.3 สัมพันธภาพ	รวมข้อ 31 ถึงข้อ 36	
สุข	3.1 ภูมิใจตนเอง	รวมข้อ 37 ถึงข้อ 40	
	3.2 พอใจชีวิต	รวมข้อ 41 ถึงข้อ 46	
	3.3 สุขสงบทางใจ	รวมข้อ 47 ถึงข้อ 52	

หลังจากรวมคะแนนแต่ละด้านเสร็จแล้ว นำคะแนนที่ได้ไปทำเครื่องหมาย X ลงบน เส้นประในกราฟความฉลาดทางอารมณ์ แล้วลากเส้นให้ต่อกันและพิจารณาว่ามีคะแนนด้านใดสูง หรือต่ำกว่าช่วงคะแนนปกติ

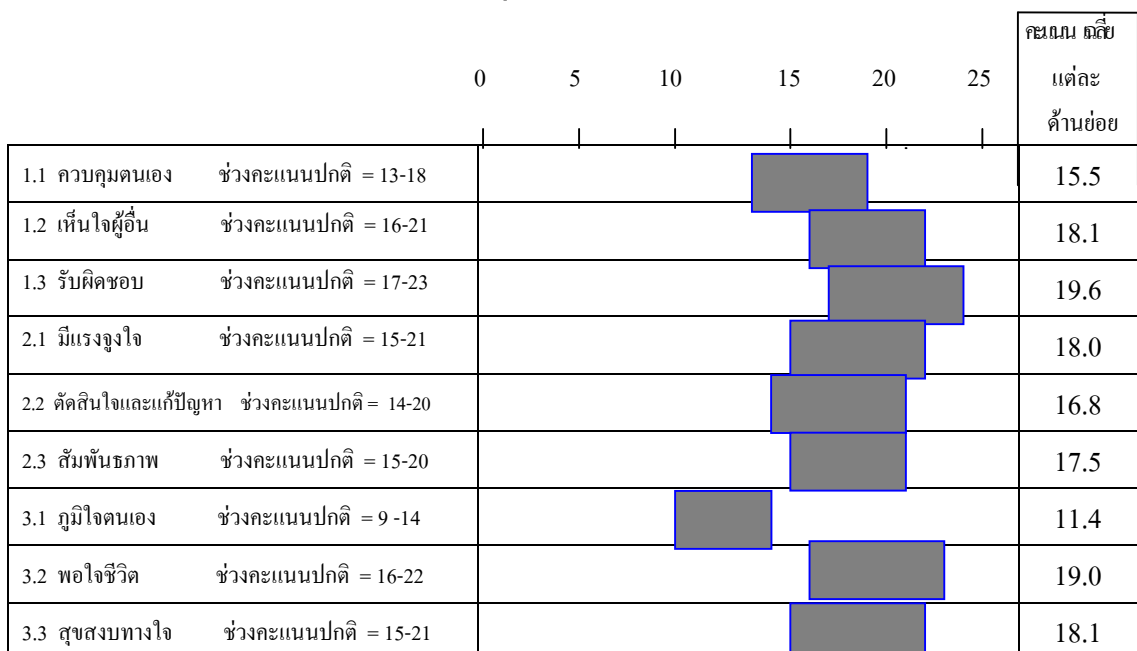
ผลที่ได้เป็นการประเมินโดยสังเขป คะแนนที่ได้ต่ำกว่าช่วงคะแนนปกติ "ไม่ได้"

หมายความว่าท่านมีความผิดปกติในด้านนั้น เพราะด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

กราฟความฉลาดทางอารมณ์ (อายุ 12 – 17)

กราฟความฉลาดทางอารมณ์ (อายุ 18 – 25)

หมายเหตุ

หมายถึง ช่วงคะแนนปกติ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในส่วนที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับเครื่องมือมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในตอนที่ 2 โดยผ่านกระบวนการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity) จากอาจารย์ที่ปรึกษา และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเพิ่มข้อคำถามให้มากขึ้น หลังจากนั้นได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับตัวแทนประชากรที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างแต่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 10 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีข้อสงสัยหรือปัญหาอุปสรรคใด ๆ

การหาค่าความเชื่อมั่น

เมื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ได้ผลดังนี้
แบบสอบถามที่ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.8323 สำหรับแบบสอบถามที่ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.8162 ดังนั้นจึงได้นำแบบสอบถามไปใช้เก็บ ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนแต่ละระดับชั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือนำจากโรงเรียนต้นสังกัดถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละสหวิทยาเขต เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม

3.2 เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียน คัดกรองตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนตอบแบบสอบถามคนละ 1 ชุด

3.4 คัดกรองแบบสอบถาม ลงรหัสแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

3.5 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows V 11

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง นำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับวิถีภาวะทางอารมณ์ ด้าน ดี เก่ง สุข นำมาหาค่าโดยการอ่านค่าจากกราฟความฉลาดทางอารมณ์ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข) นำผลที่ได้มาจัดกลุ่มได้จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มต่ำกว่าเกณฑ์ กลุ่มปกติ กลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ การอาศัยอยู่กับบิดามารดา การไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา หลังจากนั้นนำตัวแปร 3 กลุ่ม มาทดสอบหาความแตกต่าง โดยใช้ F-test กรณี 2 กลุ่ม ใช้ t-test และการหาความสัมพันธ์โดยใช้ Chi – Square test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กล่าวไว้เป็นเบื้องต้น แต่ในการเก็บข้อมูลในบางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความจำเป็นบางประการทำให้ไม่สามารถให้นักเรียนตอบแบบสอบถามในช่วงเวลานั้นได้ เช่น ทางโรงเรียนมีกิจกรรมแข่งขันกีฬา หรือสอบวัดผลกลางภาค จึงแก้ปัญหาโดยขอความร่วมมือให้ทางโรงเรียนช่วยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแทน โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงขั้นตอนให้ครูอาจารย์ที่รับผิดชอบช่วยดำเนินการให้ เสร็จแล้วจึงส่งแบบสอบถามกลับคืน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 376 คน เก็บแบบสอบถามได้จำนวน 352 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.62 เมื่อนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.89 และได้แสดงผลในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอน ๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพ / ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

2.1 ระดับคะแนนพฤติกรรมทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ

บิดามารดา

2.1.1 พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านดี

2.1.2 พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านเก่ง

2.1.3 พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านสุข

2.2 ระดับคะแนนพฤติกรรมทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับ

บิดามารดา

2.2.1 พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านดี

2.2.2 พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านเก่ง

2.2.3 วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

3.1 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

3.2 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่งของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

3.3 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุขของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตอนที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอในรูปของตารางและความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศและอายุ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	172	50.9
ชาย	166	49.1
รวม	338	100
2. อายุ		
10-12 ปี	1	0.3
12-15 ปี	219	64.8
15-18 ปี	110	32.5
18-21 ปี	8	2.4
รวม	338	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า มีนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 338 คน จำแนกตามสถานภาพได้ ดังนี้ เพศ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.9 เป็นเพศชาย ร้อยละ 49.1 ในจำนวนนี้มีอายุส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 12-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมาอายุ 15-18 ปี ร้อยละ 32.5

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ระดับ ม. ต้น	215	63.6
ระดับ ม. ปลาย	123	36.4
รวม	338	100
4. สังกัดโรงเรียน		
โยธินบำรุง	32	9.5
ท่านครุณานวโรภาสอุทิศ	23	6.8
ปากพั่น	28	8.3
เชียรใหญ่สามัคคีวิทยา	20	5.9
นพคุณประชาสรรค์	19	5.6
สามตำบลวิทยาประชาสรรค์	23	6.8
ชะอวดวิทยาการ	24	7.1
ก้างปลาวิทยาคม	25	7.4
สตรีทุ่งสง	28	8.3
พิปูนสังฆรักษ์ประชาอุทิศ	24	7.1
กรงหย่นวิทยาการ	20	5.9
ลานสกาประชาสรรค์	24	7.1
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีฯ	24	7.1
ศิชลประชาสรรค์	24	7.1
รวม	338	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 63.6 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 36.4 สังกัดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ร้อยละ 100 โดยมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด คือ โรงเรียนโยธินบำรุง ร้อยละ 9.5 รองลงมาคือโรงเรียนปากพั่น และโรงเรียนสตรีทุ่งสง ร้อยละ 8.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านครอบครัว

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
4. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ		
(อาศัยอยู่กับพ่อแม่)		
พ่อแม่	157	46.4
พ่อคนเดียว	3	0.9
แม่คนเดียว	22	6.5
รวม	182	53.8
(ไม่อาศัยอยู่กับพ่อแม่)		
ปู่ย่า ตายาย	96	28.4
ญาติ / พี่ ป้า น้า อา	52	15.4
เพื่อน	2	0.6
โดยลำพัง	6	1.8
รวม	156	46.2
รวม	338	100
6. สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	28	16.40
พ่อแม่ย้ายไปทำงานอยู่ต่างจังหวัด	41	24.00
พ่อแม่แยกทางกันต่างมีครอบครัวใหม่	63	36.80
พ่อแม่เสียชีวิต	12	7.00
อื่นๆ	27	15.80
รวม	171	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า มีสถานภาพด้านครอบครัวทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 46.4 อาศัยอยู่กับมารดาคนเดียว ร้อยละ 6.5 อาศัยอยู่กับบิดาคนเดียว ร้อยละ 0.9 ในส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ร้อยละ 28.4 รองลงมาอาศัยอยู่กับญาติ ร้อยละ 15.4 อยู่โดยลำพัง ร้อยละ 1.8 และอยู่กับเพื่อน ร้อยละ .6 สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่ เนื่องจากบิดามารดาแยกทางกันต่างมีครอบครัวใหม่ คิดเป็นร้อยละ 36.80 รองลงมาเนื่องจากบิดามารดาย้ายไปทำงานต่างจังหวัด และย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น ร้อยละ 24.00 และ 16.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาชีพ และรายได้
ของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
7. ระดับการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครอง		
ระดับประถมศึกษา	222	65.7
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	47	13.9
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	36	10.7
ระดับ ปวช. 3	16	4.7
ระดับ ปวศ. 2	5	1.5
ระดับปริญญาตรี	9	2.7
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	3	0.9
รวม	338	100
8. อาชีพของพ่อแม่ผู้ปกครอง		
รับจ้าง	97	28.7
ค้าขาย	47	13.9
เกษตรกรกรรม	147	43.5
ลูกจ้าง / เอกชน	8	2.4
รับราชการ	25	7.4
รัฐวิสาหกิจ	1	0.3
อื่น ๆ	13	3.8
รวม	338	100
9. รายได้ของพ่อแม่ผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า 3,000	80	23.7
3,001 - 5,000	165	48.8
5,001 - 10,000	55	16.3
10,001 - 15,000	23	6.8
15,001 - 20,000	2	0.6
20,000 ขึ้นไป	11	3.3
ไม่มีรายได้	2	0.6
รวม	338	100

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 65.7 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.9 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.7 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 43.5 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ร้อยละ 28.7 และค้าขายร้อยละ 13.9 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,000-5,000 บาท ร้อยละ 48.8

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้านค่าใช้จ่ายและผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
10. รายจ่ายนักเรียน		
ต่ำกว่า 300 บาท	20	5.9
300-500 บาท	151	44.7
501-800 บาท	78	23.1
801-1,000 บาท	53	15.7
1,001-1,500 บาท	26	7.7
1,501-2,000 บาท	9	2.7
สูงกว่า 2,000 บาท	1	0.3
รวม	338	100
11. ผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย /รายได้ของนักเรียน		
พ่อคนเดียว	22	6.5
แม่คนเดียว	50	14.8
พ่อและแม่	184	54.4
ปู่ย่า ตายาย	49	14.5
พี่ชาย พี่สาว	9	2.7
ลุง ป้า น้า อา	19	5.6
หาด้วยตนเอง	5	1.5
รวม	338	100

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีรายจ่ายอยู่ระหว่าง 300-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมา 501-800 บาท ร้อยละ 23.1 และ 801-1,000 บาท ร้อยละ 15.7 ส่วนใหญ่ได้รับเงิน (รายได้) จากบิดามารดา ร้อยละ 54.4 จากมารดาคนเดียว ร้อยละ 14.8 และจากปู่ย่า ตายาย ร้อยละ 14.5 (จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ากรณีนักเรียนหาเงินด้วยตนเอง โดยการรับจ้างทำงาน และขายของนอกเวลาเรียน)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	10 (5.49)	11.90	112 (61.54)	16.13	60 (32.97)	20.25	22.576	000**
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	6 (3.94)	11.33	113 (74.34)	16.08	37 (24.34)	20.62		

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติ โดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 16.13 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 16.08 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่น
ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	38 (20.88)	14.27	130 (71.43)	18.51	14 (7.69)	24.29	.600	.439
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	23 (15.13)	13.82	123 (80.92)	18.25	10 (6.58)	22.30		

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติโดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 18.51 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 18.25 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างพบว่านักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.8 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	26 (14.29)	15.04	125 (68.68)	19.70	31 (17.03)	23.23	4.984	.027
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	29 (18.58)	14.76	104 (66.67)	19.82	23 (14.74)	23.30		

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติโดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าคะแนน 19.70 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 19.82 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.9 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	15	13.13 (8.24)	112	17.55 (61.54)	55	20.81 (30.22)	8.213	.005*
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	12	13.58 (7.69)	108	17.40 (69.23)	36	20.83 (23.08)		

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติ โดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.55 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.40 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจ
แก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและ
ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	29 (15.93)	11.97	131 (71.98)	16.68	22 (12.08)	20.86	2.612	.107
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	17 (10.90)	12.76	115 (73.72)	16.54	24 (15.38)	21.29		

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติ โดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 16.68 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 16.54 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.11 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	30 (16.48)	13.70	131 (71.98)	17.43	21 (11.54)	21.76	6.707	.010
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	26 (16.67)	13.04	118 (75.64)	17.22	12 (7.69)	22.42		

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติโดย
วุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.43 และวุฒิภาวะทาง
อารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.22 เมื่อนำมาทดสอบความ
แตกต่าง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะ
ทางอารมณ์ด้านเก่งเกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.12 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเองของนักเรียน
วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	ความภูมิใจในตนเอง						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	20 (10.99)	7.45	140 (76.92)	11.08	22 (12.88)	14.77	13.685	.001*
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	18 (11.54)	7.89	123 (78.85)	11.15	15 (9.62)	14.60		

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง
ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติ โดย
วุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 11.08 และวุฒิภาวะทาง
อารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 11.15 เมื่อนำมาทดสอบความ
แตกต่าง พบว่านักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทาง
อารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิตของนักเรียน
วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การพอใจในชีวิต						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	29 (15.93)	14.17	133 (73.08)	18.94	20 (10.99)	23.25	.329	.567
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	35 (22.44)	13.63	102 (65.38)	18.85	19 (12.18)	23.47		

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต
ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติโดย
วุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 18.94 และวุฒิภาวะทาง
อารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 18.85 เมื่อนำมาทดสอบ
ความแตกต่าง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิ
ภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.14 แสดงระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจของนักเรียน
วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	การสุขสงบทางใจ						F	Sig
	กลุ่ม EQ ต่ำ		กลุ่ม EQ ปกติ		กลุ่ม EQ สูง			
	N	คะแนน	N	คะแนน	N	คะแนน		
1. อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	27 (14.84)	12.96	126 (69.23)	17.53	29 (15.93)	23.55	4.820	.029
2. ไม่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา	13 (8.33)	13.85	128 (82.05)	17.53	15 (9.62)	22.73		

จากตาราง 4.14 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปกติ โดยวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.53 และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน 17.53 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ
บิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ด้าน ดี เก่ง สุข

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา
กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี		t-test	Sig
	N	ค่าคะแนน		
1. อาศัยอยู่กับบิดามารดา	182 (53.85)	54.91	-.979	.328
2. ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา	156 (46.15)	54.21		

จากตารางที่ 4.15 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ
บิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา
กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง		t-test	Sig
	N	ค่าคะแนน		
1. อาศัยอยู่กับบิดามารดา	182 (53.85)	51.38	.028	.978
2. ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา	156 (46.15)	51.33		

จากตารางที่ 4. 16 แสดงว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางอารมณ์ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตัวแปร	พฤติกรรมทางอารมณ์ด้านสุข		t-test	Sig
	N	ค่าคะแนน		
1. อาศัยอยู่กับบิดามารดา	182 (53.85)	47.59	-.688	.492
2. ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา	156 (46.15)	47.08		

จากตารางที่ 4.17 แสดงว่าพฤติกรรมทางอารมณ์ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้าน ดี เก่ง สุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ บิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

การอาศัย	จำนวน	วุฒิภาวะทางอารมณ์			F	Sig
		ด้านดี ระดับคะแนน	ด้านเก่ง ระดับคะแนน	ด้านสุข ระดับคะแนน		
1. อาศัยอยู่กับบิดามารดา	182	54.49	51.38	47.59	.708	.401
2. ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา	156	54.21	51.33	47.08		

จากตารางที่ 4.18 แสดงว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงสุดที่ ด้านดี คือ นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีระดับคะแนนเท่ากับ 54.91 นักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาระดับคะแนนเท่ากับ 54.21 รองลงมา คือ ด้านเก่ง นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีระดับคะแนนเท่ากับ 51.38 นักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาระดับคะแนนเท่ากับ 51.33 สำหรับ ด้านสุข นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ระดับคะแนนเท่ากับ 47.59 และ 47.08

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ จากเครื่องมือมาตรฐานของ
 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข กับระดับคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ของ
 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข

การอาศัย	วุฒิภาวะทางอารมณ์					
	ด้านดี		ด้านเก่ง		ด้านสุข	
	กรมสุขภาพจิต	น.ร.	กรมสุขภาพจิต	น.ร.	กรมสุขภาพจิต	น.ร.
1. อาศัยอยู่กับบิดามารดา	52.90	54.90	50.70	51.38	47.70	47.59
2. ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา	52.90	54.21	50.70	51.33	47.70	47.08

จากตารางที่ 4.19 แสดงว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวง
 สาธารณสุข มีค่าคะแนน เท่ากับ 52.90 ในส่วน of นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่
 อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน เท่ากับ 54.90 และ 54.21 ด้านเก่ง ของกรมสุขภาพจิต กระทรวง
 สาธารณสุข มีค่าคะแนน เท่ากับ 50.70 ในส่วน of นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่
 อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน เท่ากับ 51.38 และ 51.33 ด้านสุข ของกรมสุขภาพจิต กระทรวง
 สาธารณสุข มีค่าคะแนน เท่ากับ 47.70 ในส่วน of นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่
 อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีค่าคะแนน เท่ากับ 47.59 และ 47.08

ตอนที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวกับระดับบุคลิกภาพทางอารมณ์
ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
บิดามารดากับระดับบุคลิกภาพทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความ
ต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	2	1.2	15	8.8	11	6.4			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	2	1.2	29	17.0	10	5.8			
3. พ่อแม่แยกทาง	2	1.2	52	30.4	9	5.3			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	-	-	10	5.8	2	1.2			
5. อื่น ๆ	-	-	21	12.3	6	3.5			
รวม	6	3.6	127	74.3	38	22.2	10.811	8	.213

จากตารางที่ 4.20 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับบุคลิกภาพทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความ
ต้องการของตนเองที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่นของ นักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	1	.6	24	14.0	3	1.8			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	5	2.9	32	18.7	4	2.3			
3. พ่อแม่แยกทาง	12	7.0	50	29.2	1	1.6			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	5	2.9	6	3.5	1	1.6			
5. อื่น ๆ	3	1.8	23	13.5	1	1.6			
							15.247	8	.055
รวม	26	4.21	135	78.9	10	5.8			

จากตารางที่ 4.21 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	4	2.3	21	12.3	3	1.8			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	5	2.9	26	15.2	10	5.8			
3. พ่อแม่แยกทาง	18	10.5	37	21.6	8	4.7			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	4	2.3	6	3.5	2	1.2			
5. อื่น ๆ	3	1.8	24	14.0	-	-			
							17.195	8	.028
รวม	34	19.9	114	66.7	23	13.5			

จากตารางที่ 4.22 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่ระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ
 ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	1	.6	22	12.9	5	2.9			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	3	1.8	27	15.8	11	6.4			
3. พ่อแม่แยกทาง	11	6.4	48	28.1	4	2.3			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	2	1.2	8	4.7	2	1.2			
5. อื่น ๆ	6	3.5	20	11.7	1	.6			
รวม	23	13.5	125	73.1	23	13.5	16.353	8	.038

จากตารางที่ 4.23 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจที่ระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหาและ
 แสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	2	1.2	20	11.7	6	3.5			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	3	1.8	28	16.4	10	5.8			
3. พ่อแม่แยกทาง	6	3.5	52	30.4	5	2.9			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	4	2.3	6	3.5	2	1.2			
5. อื่น ๆ	4	2.3	22	12.9	1	.6			
							16.668	8	.034
รวม	19	11.1	128	74.9	24	14.0			

จากตารางที่ 4.24 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหาและ
 แสดงออก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	1	.6	26	15.2	1	.6			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	3	1.8	34	19.9	4	2.3			
3. พ่อแม่แยกทาง	16	9.4	43	25.1	4	2.3			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	4	2.3	6	3.5	2	1.2			
5. อื่น ๆ	4	2.3	22	12.9	1	.6			
							29.232	8	.000**
รวม	33	19.3	126	73.7	12	7.0			

จากตารางที่ 4.25 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
 มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	ความภูมิใจในตนเอง						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	4	2.3	21	12.3	3	1.8			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	2	1.2	34	19.9	5	2.9			
3. พ่อแม่แยกทาง	10	5.8	47	27.5	6	3.5			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	-	-	11	6.4	1	.6			
5. อื่น ๆ	5	2.9	22	12.9	-	-			
							8.548	8	.382
รวม	21	12.3	135	78.9	15	8.8			

จากตารางที่ 4.26 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ
 บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความพอใจในชีวิต
 ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	ความพอใจในชีวิต						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	2	1.2	22	12.9	4	2.3			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	9	5.3	24	14.0	8	4.7			
3. พ่อแม่แยกทาง	17	9.9	39	22.8	7	4.1			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	5	2.9	6	3.5	1	.6			
5. อื่น ๆ	7	4.1	20	11.7	-	-			
							12.836	8	.118
รวม	40	23.4	111	64.9	20	11.7			

จากตารางที่ 4.27 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา
 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความพอใจในชีวิต ที่ระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นอยู่หรือสาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับ บิดามารดากับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

สาเหตุที่ไม่ได้อาศัย อยู่กับบิดามารดา	การสุขสงบทางใจ						ผลการทดสอบ		
	EQ ต่ำ		EQ ปานกลาง		EQ สูง		โดยรวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	X ²	df	Sig
1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น	2	1.2	16	9.4	10	5.8			
2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานต่างจังหวัด	4	2.3	27	15.8	10	5.8			
3. พ่อแม่แยกทาง	5	2.9	49	28.7	9	5.3			
4. พ่อแม่เสียชีวิต	2	1.2	6	3.5	4	2.3			
5. อื่น ๆ	1	.6	21	12.3	5	2.9			
							9.116	8	.333
รวม	14	8.2	119	69.6	38	22.2			

จากตารางที่ 4.28 แสดงว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ประถม	2	1.1	77	42.3	34	18.7				4	2.6	78	50.0	27	17.3				
2. ม. ต้น	6	3.3	14	7.7	10	5.5				-	-	14	9.0	3	1.9				
3. ม. ปลาย	-	-	11	6.0	10	5.5				-	-	12	7.7	3	1.9				
4. ป.ว.ช.	2	1.1	4	2.2	6	3.3				-	-	2	1.3	2	1.3				
5. ป.ว.ส.	-	-	1	0.5	-	-				-	-	4	2.6	-	-				
6. ป. ตรี	-	-	5	2.7	-	-				2	1.3	2	1.3	-	-				
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	1	0.6	2	1.3				
							28.396	10	.002*							31.584	12	.002*	
รวม	10	5.5	112	61.5	60	33.0				6	3.8	113	72.4	37	23.7				

จากตารางที่ 4.29 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	25	13.7	80	44.2	8	4.4			18	11.5	83	53.2	8	5.1					
2. ม. ต้น	11	6.0	19	10.4	-	-			3	1.9	12	7.7	2	1.3					
3. ม. ปลาย	2	1.1	14	7.7	5	2.7			1	0.6	14	9.0	-	-					
4. ป.ว.ช.	-	-	11	6.0	1	0.5			1	0.6	9	1.9	-	-					
5. ป.ว.ศ.	-	-	1	0.5	-	-			-	-	4	2.6	-	-					
6. ป. ตรี	-	-	5	2.7	-	-			-	-	4	2.6	-	-					
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-			-	-	3	1.9	-	-					
						20.365	10	.026							7.009	12	.857		
รวม	38	20.9	130	71.4	14	7.7			23	14.7	123	78.8	10	6.4					

จากตารางที่ 4.30 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการ
รู้จักเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ต่อส่วนรวมของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	11	6.0	87	47.8	15	8.2				21	13.5	71	45.5	17	10.9				
2. ม. ต้น	12	6.6	15	8.2	3	1.6				4	2.6	11	7.1	2	1.3				
3. ม. ปลาย	3	1.6	12	6.6	6	3.3				2	1.3	11	7.1	2	1.3				
4. ป.ว.ช.	-	-	6	3.3	6	3.3				-	-	4	2.6	-	-				
5. ป.ว.ส.	-	-	1	0.5	-	-				-	-	2	1.3	2	1.3				
6. ป. ตรี	-	-	4	2.2	1	0.5				2	1.3	2	1.3	-	-				
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	3	1.9	-	-				
						33.312	10	.000**							11.459	12	.490		
รวม	26	14.3	125	68.7	31	17.0				29	18.6	104	66.7	23	14.7				

จากตารางที่ 4.31 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อ
ส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับ
วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	12	6.6	83	45.6	18	9.9				9	5.8	85	54.5	15	9.6				
2. ม. ต้น	4	2.2	22	12.1	4	2.2				5	3.2	10	6.4	2	1.3				
3. ม. ปลาย	3	1.6	15	8.2	3	1.6				2	1.3	11	7.1	2	1.3				
4. ป.ว.ช.	-	-	9	4.9	3	1.6				1	0.6	3	1.9	-	-				
5. ป.ว.ส.	-	-	-	-	1	0.5				2	1.3	-	-	2	1.3				
6. ป. ตรี	2	1.1	3	1.6	-	-				-	-	4	2.6	-	-				
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	1	0.6	2	1.3				
							12.191	10	.272						26.662	12	.009*		
รวม	21	11.5	132	72.5	29	15.9				19	12.2	114	73.1	23	14.7				

จากตารางที่ 4.32 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	22	12.1	78	42.9	13	7.1				8	5.1	87	55.8	14	9.0				
2. ม. ต้น	6	3.3	23	12.6	1	0.5				4	2.6	11	7.1	2	1.3				
3. ม. ปลาย	-	-	16	8.8	5	2.7				4	2.6	8	5.1	3	1.9				
4. ป.ว.ช.	1	0.5	9	4.9	2	1.1				1	0.6	3	1.9	-	-				
5. ป.ว.ส.	-	-	-	-	1	0.5				-	-	2	1.3	2	1.3				
6. ป. ตรี	-	-	5	2.7	-	-				-	-	3	1.9	1	0.6				
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	1	0.6	2	1.3				
							19.022	10	.040						21.570	12	.043		
รวม	29	15.9	131	72.0	22	12.1				17	10.9	115	73.7	24	15.4				

จากตารางที่ 4.33 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	23	12.6	81	44.5	9	4.9			23	14.7	77	49.4	9	5.8					
2. ม. ต้น	2	1.1	25	13.7	3	1.6			3	1.9	12	7.7	2	1.3					
3. ม. ปลาย	1	0.5	15	8.2	5	2.7			-	-	14	9.0	1	0.6					
4. ป.ว.ช.	1	0.5	8	4.4	3	1.6			-	-	4	2.6	-	-					
5. ป.ว.ส.	-	-	-	-	1	0.5			-	-	4	2.6	-	-					
6. ป. ตรี	3	1.6	2	1.1	-	-			-	-	4	2.6	-	-					
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-			-	-	3	1.9	-	-					
						26.237	10	.003 *							10.197	12	.607		
รวม	30	16.5	131	72.0	21	11.5			26	16.7	118	75.6	12	7.7					

จากตารางที่ 4.34 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	ความภูมิใจในตนเอง																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ประถม	12	6.6	92	50.5	9	4.9				11	7.1	87	55.8	11	7.1			
2. ม. ต้น	4	2.2	17	9.3	9	4.9				5	3.2	10	6.4	2	1.3			
3. ม. ปลาย	2	1.1	15	8.2	4	2.2				-	-	15	9.6	-	-			
4. ป.ว.ช.	-	-	12	6.6	-	-				-	-	4	2.6	-	-			
5. ป.ว.ศ.	-	-	1	0.5	-	-				-	-	2	1.3	2	1.3			
6. ป. ตรี	2	1.1	3	1.6	-	-				2	1.3	2	1.3	-	-			
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	3	1.9	-	-			
							21.098	10	.020						25.395	12	.013	
รวม	20	11.0	140	76.9	22	12.1				18	11.5	123	78.8	15	6.9			

จากตารางที่ 4.35 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การพอใจในชีวิต																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ประถม	16	8.8	87	47.8	10	5.5			24	15.4	70	44.9	15	9.6					
2. ม. ต้น	8	4.4	20	11.0	2	1.1			7	4.5	8	5.1	2	1.3					
3. ม. ปลาย	4	2.2	14	7.7	3	1.6			1	0.6	14	9.0	-	-					
4. ป.ว.ช.	-	-	8	4.4	4	2.2			1	0.6	3	1.9	-	-					
5. ป.ว.ศ.	-	-	1	0.5	-	-			2	1.3	2	1.3	-	-					
6. ป. ตรี	1	0.5	3	1.6	1	0.5			-	-	4	2.6	-	-					
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-			-	-	4	2.6	-	-					
							12.570	10	.249						22.190	12	.035		
รวม	29	15.9	133	73.1	20	11.0			35	22.4	102	65.4	19	12.2					

จากตารางที่ 4.36 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ
ของนักเรียนวัยรุ่น

ระดับ การศึกษาของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การสุขสงบทางใจ																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ประถม	13	7.1	90	46.5	10	5.5				7	4.5	91	58.3	11	7.1			
2. ม. ต้น	7	3.8	18	9.9	5	2.7				2	1.3	13	8.3	2	1.3			
3. ม. ปลาย	3	1.6	12	6.6	6	3.3				2	1.3	13	8.3	-	-			
4. ป.ว.ช.	4	2.2	3	1.6	5	2.7				-	-	4	2.6	-	-			
5. ป.ว.ส.	-	-	1	0.5	-	-				2	1.3	2	1.3	-	-			
6. ป. ตรี	-	-	2	1.1	3	1.6				-	-	4	2.6	-	-			
7. สูงกว่า ป. ตรี	-	-	-	-	-	-				-	-	1	0.6	2	1.3			
							29.609	10	.001*						25.090	12	.014	
รวม	27	14.8	126	69.2	29	15.9				13	8.3	128	82.1	15	9.6			

จากตารางที่ 4.37 แสดงว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจ
ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทาง
อารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการสุขสงบทางใจของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ ผู้ปกครอง	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง																			
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ							
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ผลการทดสอบ							
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. รับจ้าง	1	0.5	32	17.6	19	11.4				4	2.6	35	22.4	6	3.8					
2. ค้าขาย	-	-	15	8.2	8	4.4				-	-	15	9.6	9	5.8					
3. เกษตรกรรม	5	2.7	51	28.0	27	14.8				-	-	49	31.4	15	9.6					
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	1.6	-	-				-	-	3	1.9	2	1.3					
5. รับราชการ	2	1.1	8	4.4	5	2.7				2	1.3	6	3.8	2	1.3					
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-					
7. อื่น ๆ	2	1.1	2	1.1	1	0.5				-	-	5	3.2	3	1.9					
																18.602	12	.099		
รวม	10	5.5	112	61.5	60	33.0				6	3.8	113	72.4	37	23.7			19.957	10	.030

จากตารางที่ 4.38 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น																				
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม							
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig				
1. รับจ้าง	11	6.0	36	19.8	5	2.7				7	4.5	37	23.7	1	0.6						
2. ค้าขาย	3	1.6	18	9.9	2	1.1				2	1.3	20	12.8	2	1.3						
3. เกษตรกรรม	22	12.1	54	29.7	7	3.8				14	9.0	45	28.8	5	3.2						
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	1.6	-	-				-	-	4	2.6	1	0.6						
5. รับราชการ	2	1.1	13	7.1	-	-				-	-	10	6.4	-	-						
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-						
7. อื่น ๆ	-	-	5	2.7	-	-				-	-	7	4.5	1	0.6						
							8.584	12	.738							11.760	10	.301			
รวม	38	20.9	130	71.4	14	7.7				23	14.7	123	78.8	10	6.4						

จากตารางที่ 4.38 แสดงว่าอาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.40 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อส่วนรวม
ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรับผิดชอบต่อส่วนรวม																			
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา							
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ			ปานกลาง			สูง			โดยรวม	
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig			
1. รับจ้าง	7	3.8	35	19.2	10	5.5				7	4.5	31	19.9	7	4.5					
2. ค้าขาย	4	2.2	15	8.2	4	2.2				4	2.6	12	7.7	8	5.1					
3. เกษตรกรรม	11	6.0	63	34.6	9	4.9				13	8.3	46	29.5	5	3.2					
4. ลูกจ้าง / เอกชน	2	1.1	1	0.5	-	-				-	-	3	1.9	2	1.3					
5. รับราชการ	2	1.1	8	4.4	5	2.7				3	1.9	7	4.5	-	-					
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-					
7. อื่น ๆ	-	-	2	1.1	3	1.6				2	1.3	5	3.2	1	0.6					
							19.814	12	.071						14.940	10	.134			
รวม	26	14.3	125	68.7	31	17.0				29	18.6	104	66.7	23	14.7					

จากตารางที่ 4.40 แสดงว่าอาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ																				
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig				
1. รับจ้าง	3	1.6	39	21.4	10	5.5				2	1.3	37	23.7	6	3.8						
2. ค้าขาย	3	1.6	17	9.3	3	1.6				-	-	18	11.5	6	3.8						
3. เกษตรกรรม	13	7.1	57	31.3	13	7.1				13	8.3	45	28.8	6	3.8						
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	1.6	-	-				2	1.3	1	0.6	2	1.3						
5. รับราชการ	2	1.1	10	5.5	3	1.6				2	1.3	6	3.8	2	1.3						
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-						
7. อื่น ๆ	-	-	5	2.7	-	-				-	-	7	4.5	1	0.6						
						7.145	12	.848							21.649	10	.017				
รวม	21	11.5	132	72.5	29	15.9				19	12.2	114	73.1	23	14.7						

จากตารางที่ 4.41 แสดงว่าอาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.42 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก											
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา			ผลการทดสอบ					
	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig
1. รับจ้าง	5	2.7	43	23.6	4	2.2				-	-	36	23.1	9	5.8			
2. ค้าขาย	2	1.1	17	9.3	4	2.2				1	0.6	19	12.2	4	2.6			
3. เกษตรกรรม	20	11.0	51	28.0	12	6.6				13	8.3	46	29.5	5	3.2			
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	1.6	-	-				2	1.3	1	0.6	2	1.3			
5. รับราชการ	2	1.1	12	6.6	1	0.5				1	0.6	7	4.5	2	1.3			
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
7. อื่น ๆ	-	-	4	2.2	1	0.5				-	-	6	3.8	2	1.3			
							12.622	12	.397							23.840	10	.008*
รวม	29	15.9	131	72.0	22	12.1				17	10.9	115	73.7	24	15.4			

จากตารางที่ 4.42 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนอาชีพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.43 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น																				
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig				
1. รับจ้าง	8	4.4	37	20.3	7	3.8				7	4.5	33	21.2	5	3.2						
2. ค้าขาย	1	0.5	20	11.0	2	1.1				4	2.6	18	11.5	2	1.3						
3. เกษตรกรรม	18	9.9	56	30.8	9	4.9				13	8.3	49	31.4	2	1.3						
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	1.6	-	-				1	0.6	2	1.3	2	1.3						
5. รับราชการ	3	1.6	9	4.9	3	1.6				1	0.6	9	5.8	-	-						
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-						
7. อื่น ๆ	-	-	5	2.7	-	-				-	-	7	4.5	1	0.6						
						9.621	12	.649							13.705	10	.187				
รวม	30	16.5	131	72.0	21	11.5				26	16.7	118	75.6	12	7.7						

จากตารางที่ 4.43 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.44 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง
ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	ความภูมิใจในตนเอง																			
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา							
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ			ปานกลาง			สูง			โดยรวม	
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig			
1. รับจ้าง	5	9.6	35	67.3	12	23.1				5	11.1	35	77.8	5	11.1					
2. ค้าขาย	1	4.3	18	78.3	4	17.4				3	12.5	17	70.8	4	16.7					
3. เกษตรกรรม	8	9.6	70	50.0	5	6.0				7	10.9	52	81.3	5	7.8					
4. ลูกจ้าง / เอกชน	-	-	3	100	-	-				-	-	5	100	-	-					
5. รับราชการ	5	33.3	9	60.0	1	6.7				2	20.0	8	80.0	-	-					
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-					
7. อื่น ๆ	1	20.0	4	80.0	-	-				1	12.5	6	75.0	1	12.5					
							20.547	12	0.57						4.873	10	.899			
รวม	20	11.0	140	76.9	22	12.1				18	11.5	123	78.8	15	9.6					

จากตารางที่ 4.44 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.45 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การพอใจในชีวิต																			
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา							
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ			ปานกลาง			สูง			โดยรวม	
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig			
1. รับจ้าง	6	11.5	38	73.1	8	15.4				10	22.2	30	66.7	5	11.1					
2. กู้ขาย	5	21.7	18	78.3	-	-				4	16.7	18	75.0	2	8.3					
3. เกษตรกรรม	13	15.7	64	77.1	6	7.2				18	28.1	37	57.8	9	14.1					
4. ลูกจ้าง / เอกชน	2	66.7	-	-	1	33.3				1	20.1	4	80.0	-	-					
5. รับราชการ	3	20.0	9	60.0	3	20.0				2	20.0	6	60.0	2	20.0					
6. รัฐวิสาหกิจ	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-					
7. อื่น ๆ	-	-	3	60.0	2	40.0				-	-	7	87.5	1	12.5					
							21.027	12	.050						6.465	10	.775			
รวม	29	15.9	133	73.1	20	11.0				35	22.4	102	65.4	19	12.2					

จากตารางที่ 4.45 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.46 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

อาชีพของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การสุขสงบทางใจ																				
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ						ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig				
1. รับจ้าง	6	11.5	39	75.0	7	13.5				4	8.9	41	91.1	-	-						
2. กู้ขาย	4	17.4	14	60.9	5	21.7				1	4.2	21	87.5	2	8.3						
3. เกษตรกรรม	13	15.7	60	72.3	10	12.0				5	7.8	52	81.3	7	10.9						
4. ลูกจ้าง / เอกชน	2	66.7	1	33.3	-	-				-	-	3	60.0	2	40.0						
5. รับราชการ	1	6.7	9	60.0	5	33.3				3	30.0	5	50.0	2	20.0						
6. รัฐวิสาหกิจ	1	100	-	-	-	-				-	-	-	-	-	-						
7. อื่น ๆ	-	-	3	60.0	2	40.0				-	-	6	75.0	2	25.0						
						12.127	12	.049							21.769	10	.016				
รวม	27	14.8	126	69.2	29	15.9				13	8.3	128	82.1	15	9.6						

จากตารางที่ 4.46 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดาและผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.47 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 3,000	-	-	24	70.6	10	29.4				-	-	31	67.4	15	32.6				
2. 3,001 - 5,000	6	6.2	56	57.7	35	36.1				4	5.9	49	72.1	15	22.1				
3. 5,001 – 10,000	2	7.4	20	74.1	5	18.5				-	-	24	85.7	4	14.3				
4. 10,001 – 15,000	-	-	11	64.7	6	35.3				-	-	5	83.3	1	16.7				
5. 15,001 – 20,000	2	100	-	-	-	-				-	-	-	-	-	-				
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	1	20.0	4	80.0				2	33.3	2	33.3	2	33.3				
							46.050	10	.000**						22.345	8	.004*		
รวม	10	5.5	112	61.5	60	33.0				6	3.9	111	72.1	37	24.0				

จากตารางที่ 4.47 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับรายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.48 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น
ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม				
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 3,000	5	14.7	26	76.5	3	8.8				6	13.0	38	82.6	2	4.3			
2. 3,001 - 5,000	23	23.7	65	67.0	9	9.3				8	11.8	56	82.4	4	5.9			
3. 5,001 – 10,000	7	25.9	18	66.7	2	7.4				9	32.1	15	53.6	4	14.3			
4. 10,001 – 15,000	3	17.6	14	82.4	-	-				-	-	6	100	-	-			
5. 15,001 – 20,000	-	-	2	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	5	100	-	-				-	-	6	100	-	-			
							6.648	10	.758							14.822	8	.063
รวม	38	20.9	130	71.4	14	7.7				23	14.9	121	78.6	10	6.5			

จากตารางที่ 4.48 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดาและของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.49 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ ผู้ปกครอง	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 3,000	4	11.8	21	61.8	9	26.5				6	13.0	35	76.1	5	10.9			
2. 3,001 - 5,000	12	12.4	75	77.3	10	10.3				8	11.8	46	67.6	14	20.6			
3. 5,001 – 10,000	5	18.5	18	66.7	4	14.8				13	46.4	11	39.3	4	14.3			
4. 10,001 – 15,000	2	11.8	7	41.2	8	47.1				-	-	6	100	-	-			
5. 15,001 – 20,000	2	100	-	-	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	1	20.0	4	80.0	-	-				2	33.3	4	66.7	-	-			
						30.481	10	.001*							24.308	8	.002*	
รวม	26	14.3	125	68.7	31	17.0				29	18.8	102	66.2	23	14.9			

จากตารางที่ 4.49 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดาและของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.50 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ
ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 3,000	3	8.8	22	64.7	9	26.5				8	17.4	30	65.2	8	17.4			
2. 3,001 - 5,000	11	11.3	73	75.3	13	13.4				5	7.4	56	82.4	7	10.3			
3. 5,001 – 10,000	5	18.5	20	74.1	2	7.4				2	7.1	20	71.4	6	21.4			
4. 10,001 – 15,000	2	11.8	11	64.7	4	23.5				4	66.7	2	33.3	-	-			
5. 15,001 – 20,000	-	-	2	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	4	80.0	1	20.0				-	-	4	66.7	2	33.3			
							7.932	10	.636						24.782	8	.002*	
รวม	21	11.5	132	72.5	29	15.9				19	12.3	112	72.7	23	14.9			

จากตารางที่ 4.50 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเองมีแรงจูงใจ
ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สำหรับรายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง
เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.51 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก											
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา			ผลการทดสอบ					
	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig
1. ต่ำกว่า 3,000	5	14.7	23	67.6	6	17.6				4	8.7	37	80.4	5	10.9			
2. 3,001 - 5,000	13	13.4	72	74.2	12	12.4				11	16.2	48	70.6	9	13.2			
3. 5,001 – 10,000	10	37.0	14	51.9	3	11.1				1	3.6	21	75.0	6	21.4			
4. 10,001 – 15,000	-	-	16	94.1	1	5.9				1	16.7	4	66.7	1	16.7			
5. 15,001 – 20,000	-	-	2	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	1	20.0	4	80.0	-	-				-	-	3	50.0	3	50.0			
							16.429	10	.088							11.057	8	.198
รวม	29	15.9	131	72.0	22	12.1				17	11.0	113	73.4	24	15.6			

จากตารางที่ 4.51 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดาและของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 3,000	5	14.7	22	64.7	7	20.6				7	15.2	35	76.1	4	8.7				
2. 3,001 - 5,000	16	16.5	79	81.4	2	2.1				14	20.6	49	72.1	5	7.4				
3. 5,001 – 10,000	5	18.5	18	66.7	4	14.8				5	17.9	21	75.0	2	7.1				
4. 10,001 – 15,000	4	23.5	7	41.2	6	35.3				-	-	5	83.3	1	16.7				
5. 15,001 – 20,000	-	-	2	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	3	60.0	2	40.0				-	-	6	100	-	-				
							28.190	10	.002*							4.461	8	.813	
รวม	30	16.5	131	72.0	21	11.5				26	16.9	116	75.3	12	7.8				

จากตารางที่ 4.52 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายได้ของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.53 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับฐานะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	ความภูมิใจในตนเอง																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 3,000	4	11.8	22	64.7	8	23.5				8	17.4	31	67.4	7	15.2			
2. 3,001 - 5,000	12	12.4	78	80.4	7	7.2				2	2.9	63	92.6	3	4.4			
3. 5,001 – 10,000	-	-	26	96.3	1	3.7				5	17.9	18	64.3	5	17.9			
4. 10,001 – 15,000	2	11.8	11	64.7	4	23.5				-	-	6	100	-	-			
5. 15,001 – 20,000	2	100	-	-	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	3	60.0	2	40.0				2	33.3	4	66.7	-	-			
							34.780	10	.000**						20.320	8	.009*	
รวม	20	11.0	140	76.9	22	12.1				17	11.0	122	79.2	15	9.7			

จากตารางที่ 4.53 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายได้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางอารมณ์ด้าน สุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.54 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	ความพอใจในชีวิต																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 3,000	6	17.6	27	79.4	1	2.9				9	19.6	28	60.9	9	19.6			
2. 3,001 - 5,000	12	12.4	73	75.3	12	12.4				13	19.1	49	72.1	6	8.8			
3. 5,001 – 10,000	5	18.5	22	81.5	-	-				10	35.7	16	57.1	2	7.1			
4. 10,001 – 15,000	4	23.5	6	35.3	7	41.2				3	50.0	3	50.0	-	-			
5. 15,001 – 20,000	2	100	-	-	-	-				-	-	-	-	-	-			
6. 20,000 ขึ้นไป	-	-	5	100	-	-				-	-	4	66.7	2	33.3			
						37.027	10	.000**							13.214	8	.104	
รวม	29	15.9	133	73.1	20	11.0				35	22.7	100	64.9	19	12.3			

จากตารางที่ 4.54 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายได้ของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.55 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

รายได้ของ บิดามารดา/ผู้ปกครอง	การสุขสงบทางใจ																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม					
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 3,000	3	8.8	26	76.5	5	14.7				4	8.7	37	80.4	5	10.9				
2. 3,001 - 5,000	12	12.4	74	76.3	11	11.3				6	8.8	58	85.3	4	5.9				
3. 5,001 – 10,000	8	29.6	16	59.3	3	11.1				1	3.6	24	85.7	3	10.7				
4. 10,001 – 15,000	3	17.6	5	29.4	9	52.9				2	33.3	4	66.7	-	-				
5. 15,001 – 20,000	-	-	2	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
6. 20,000 ขึ้นไป	1	20.0	3	60.0	1	20.0				-	-	4	66.7	2	33.3				
							27.951	10	.002*						11.636	8	.168		
รวม	27	14.8	126	69.2	29	15.9				13	8.4	127	82.5	14	9.1				

จากตารางที่ 4.55 แสดงว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายได้ของผู้ปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.56 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ	ปานกลาง		สูง		โดยรวม				
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	-	-	6	50.0	6	50.0				-	-	7	87.5	1	12.5			
2. 301 - 500	1	1.4	51	69.9	21	28.8				2	2.6	58	74.4	18	23.1			
3. 501 - 800	2	5.3	27	71.1	9	23.7				-	-	34	85.0	6	15.0			
4. 801 - 1,000	3	7.1	22	52.4	17	40.5				-	-	5	45.5	6	15.0			
5. 1,001 - 1,500	4	33.3	2	16.7	6	50.0				4	28.6	4	28.6	6	42.9			
6. 1,501 - 2,000	-	-	4	100	-	-				-	-	5	100	-	-			
7. สูงกว่า 2,000	-	-	-	-	1	100				-	-	-	-	-	-			
							34.944	12	000**						41.034	10	.000**	
รวม	10	5.5	112	61.5	60	33.0				6	3.8	113	72.4	37	23.7			

จากตารางที่ 4.56 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.57 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 300	5	41.7	5	41.7	2	16.7				2	25.0	5	62.5	1	12.5				
2. 301 - 500	17	23.3	53	72.6	3	4.1				11	14.1	64	82.1	3	3.8				
3. 501 – 800	10	26.3	20	52.6	8	21.1				8	20.0	31	77.5	1	2.5				
4. 801 – 1,000	2	4.8	39	92.9	1	2.4				1	9.1	9	81.8	1	9.1				
5. 1,001 – 1,500	2	16.7	10	83.3	-	-				1	7.1	11	78.6	2	14.3				
6. 1,501 – 2,000	2	50.0	2	50.0	-	-				-	-	3	60.0	2	40.0				
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
						31.217	12	.002*							15.981	10	.100		
รวม	38	20.9	130	71.4	14	7.7				23	14.7	123	78.8	10	6.4				

จากตารางที่ 4.57 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายจ่ายของนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.58 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียน
วัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	-	-	12	100	-	-				1	12.5	6	75.0	1	12.5			
2. 301 - 500	11	15.1	53	72.6	9	12.3				17	21.8	46	59.0	15	19.2			
3. 501 – 800	5	13.2	25	65.8	8	21.1				8	20.0	30	75.0	2	5.0			
4. 801 – 1,000	7	16.7	25	59.5	10	23.8				-	-	8	72.7	3	27.3			
5. 1,001 – 1,500	3	25.0	5	41.7	4	33.3				3	21.4	9	64.3	2	14.3			
6. 1,501 – 2,000	-	-	4	100	-	-				-	-	5	100	-	-			
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
							15.259	12	.228						11.345	10	.331	
รวม	26	14.3	125	68.7	31	17.0				29	18.6	104	66.7	23	14.7			

จากตารางที่ 4.58 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี
เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.59 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียน
วัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	-	-	11	91.7	1	8.3				1	12.5	6	75.5	1	12.5			
2. 301 - 500	8	11.0	51	69.9	14	19.2				11	14.1	58	74.4	9	11.5			
3. 501 – 800	9	23.7	24	63.2	5	13.2				5	12.5	30	75.0	5	12.5			
4. 801 – 1,000	2	4.8	35	83.3	5	11.9				-	-	9	81.8	2	18.2			
5. 1,001 – 1,500	2	16.7	8	66.7	2	16.7				-	-	8	57.1	6	42.9			
6. 1,501 – 2,000	-	-	2	50.0	2	50.0				2	40.0	3	60.0	-	-			
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-			
							15.646	12	.208						16.261	10	.092	
รวม	21	11.5	132	72.5	29	15.9				19	12.2	114	73.1	23	14.7			

จากตารางที่ 4.59 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้าน
 เก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.60 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก
 ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก												
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา			ผลการทดสอบ						
	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	1	8.3	11	91.7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	87.5	1	12.5			
2. 301 - 500	12	16.4	56	76.7	5	6.8				12	15.4	57	73.1	9	11.5				
3. 501 – 800	8	21.1	26	68.4	4	10.5				2	5.0	3	85.0	4	10.0				
4. 801 – 1,000	5	11.9	24	57.1	13	31.0				1	9.1	4	36.4	6	54.5				
5. 1,001 – 1,500	3	25.0	9	75.0	-	-				1	7.1	9	64.3	4	28.6				
6. 1,501 – 2,000	-	-	4	100	-	-				1	20.0	4	80.0	-	-				
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
							23.305	12	.025							22.227	10	.014	
รวม	29	15.9	131	72.0	22	12.1				17	10.9	115	73.7	24	15.4				

จากตารางที่ 4.60 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางอากรมณ์ด้าน
 เก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.61 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับฐานะทางอากรมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัย
 รุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 300	1	8.3	10	83.3	1	8.3				3	37.5	4	50.0	1	12.5				
2. 301 - 500	13	17.8	52	71.2	8	11.0				10	12.8	64	82.1	4	5.1				
3. 501 – 800	8	21.1	23	60.5	7	18.4				12	30.0	24	60.0	4	10.0				
4. 801 – 1,000	8	19.0	32	76.2	2	4.8				-	-	10	90.9	1	9.1				
5. 1,001 – 1,500	-	-	9	75.0	3	25.0				1	7.1	11	78.6	2	14.3				
6. 1,501 – 2,000	-	-	4	100	-	-				-	-	5	100	-	-				
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
							11.411	12	.494						16.019	10	.099		
รวม	30	16.5	131	72.0	21	11.5				26	16.7	118	75.6	12	7.7				

จากตารางที่ 4.61 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้าน
เก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.62 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	ความภูมิใจในตนเอง																	
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ		
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม		
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	-	-	11	91.7	1	8.3				3	37.5	4	50.0	1	12.5			
2. 301 - 500	7	9.6	56	76.7	10	13.7				6	7.7	68	87.2	4	5.1			
3. 501 – 800	7	18.4	26	68.4	5	13.2				2	5.0	34	85.0	4	10.0			
4. 801 – 1,000	6	14.3	31	73.8	5	11.9				2	18.2	5	45.5	4	36.4			
5. 1,001 – 1,500	-	-	12	100	-	-				3	21.4	9	64.3	2	14.3			
6. 1,501 – 2,000	-	-	4	100	-	-				2	40.0	3	60.0	-	-			
7. สูงกว่า 2,000	-	-	-	-	1	100				-	-	-	-	-	-			
							16.930	12	.152						26.846	10	.003*	
รวม	20	11.0	140	76.9	22	12.1				18	11.5	123	78.8	15	9.6			

จากตารางที่ 4.62 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ที่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจ ในตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนรายจ่ายของนักเรียน ที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับฐานะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า นักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ได้ใช้เวลาว่างเพื่อหาราย ได้ระหว่างเรียนด้วยการขายของ และนอกจากนั้นมึนักเรียนบางส่วนที่มีความสามารถทางด้านกีฬา ได้รับการสนับสนุนด้านทุน และที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.63 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับฐานะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	การพอใจในชีวิต																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig		
1. ต่ำกว่า 300	-	-	9	75.0	3	25.0				3	37.5	4	50.0	1	12.5				
2. 301 - 500	10	13.7	59	80.8	4	5.5				16	20.5	55	70.5	7	9.0				
3. 501 - 800	11	28.9	24	63.2	3	7.9				14	35.0	22	55.0	4	10.0				
4. 801 - 1,000	6	14.3	31	73.8	5	11.9				1	9.1	7	63.6	3	27.3				
5. 1,001 - 1,500	1	8.3	7	58.3	4	33.3				-	-	10	71.4	4	28.6				
6. 1,501 - 2,000	1	25.0	2	50.0	1	25.0				1	20.0	4	80.0	-	-				
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
							19.719	12	.073						15.859	10	.104		
รวม	29	15.9	133	73.1	20	11.0				35	22.4	102	65.4	19	12.2				

จากตารางที่ 4.63 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้าน สุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.64 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายของนักเรียนกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

รายจ่ายของ นักเรียน / เดือน	การสุขสงบทางใจ																		
	อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา						ผลการทดสอบ			
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			ต่ำ		ปานกลาง		สูง		โดยรวม			
	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	N	%	N	%	N	%	X ²	df	Sig	
1. ต่ำกว่า 300	2	16.7	9	75.0	1	8.3				1	12.5	6	75.0	1	12.5				
2. 301 - 500	10	13.7	53	72.6	10	13.7				9	11.5	67	85.9	2	2.6				
3. 501 – 800	8	21.1	23	60.5	7	18.4				-	-	37	92.5	3	7.5				
4. 801 – 1,000	6	14.3	30	71.4	6	14.3				-	-	6	54.5	5	45.5				
5. 1,001 – 1,500	1	8.3	6	50.0	5	41.7				2	14.3	8	57.1	4	28.6				
6. 1,501 – 2,000	-	-	4	100	-	-				1	20.0	4	80.0	-	-				
7. สูงกว่า 2,000	-	-	1	100	-	-				-	-	-	-	-	-				
							10.787	12	.547							34.282	10	.000**	
รวม	27	14.8	126	69.2	29	15.9				13	8.3	128	82.1	15	9.6				

จากตารางที่ 4.64 แสดงว่า รายจ่ายของนักเรียน ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนรายจ่ายของนักเรียน ที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.65 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองของนักเรียน วัยรุ่น

การอาศัย	การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย								
	ต่ำ	ปานกลาง		สูง		ต่ำ	ปานกลาง		สูง		X ²	df	Sig		
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
1. อยู่กับบิดามารดา	4	4.5	60	67.4	25	28.1	6	6.5	52	55.9	35	37.6	5.136	2	.077
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	-	-	65	78.3	18	21.7	6	8.2	48	65.8	19	26.0	2.528	2	.283
รวม	4	2.3	125	72.7	43	25.0	12	7.2	100	60.2	54	32.5			

จากตารางที่ 4.65 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.66 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	การรู้จักเห็นใจผู้อื่น												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย						X ²	df	Sig
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. อยู่กับบิดามารดา	17	19.1	61	68.5	11	12.4	21	22.6	69	74.2	3	3.2	4.206	2	.122
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	12	14.5	67	80.7	4	4.8	11	15.1	56	76.7	6	8.2	3.113	2	.211
รวม	29	16.9	128	74.4	15	8.7	32	19.3	125	75.3	9	5.4			

จากตารางที่ 4.66 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ การรู้จักเห็นใจผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.67 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย						X ²	df	Sig
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. อยู่กับบิดามารดา	9	10.1	64	71.9	16	18.0	17	18.3	61	65.6	15	16.1	2.974	2	.226
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	15	18.1	58	69.9	10	12.0	14	19.2	46	63.0	13	17.8	.128	2	.938
รวม	24	14.0	122	70.9	26	15.1	31	18.7	107	64.5	28	16.9			

จากตารางที่ 4.67 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.68 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย						X ²	df	Sig
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. อยู่กับบิดามารดา	13	14.6	62	69.7	14	15.7	8	8.6	70	75.3	15	16.1	.192	2	.909
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	14	16.9	57	68.7	12	14.5	5	6.8	57	78.1	11	15.1	.232	2	.890
รวม	27	15.7	119	69.2	26	15.1	13	7.8	127	76.5	26	15.7			

จากตารางที่ 4.68 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.69 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย								
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ต่ำ		ปานกลาง		สูง		X ²	df	Sig
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
1. อยู่กับบิดามารดา	19	21.3	60	67.4	10	11.2	10	10.8	71	76.3	12	12.9	2.667	2	.263
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	10	12.0	62	74.4	11	13.3	7	9.6	53	72.6	13	17.8	.784	2	.676
รวม	29	16.9	122	70.9	21	12.2	17	10.2	124	74.4	25	15.1			

จากตารางที่ 4.69 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.70 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย						X ²	df	Sig
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. อยู่กับบิดามารดา	11	12.4	70	78.7	8	9.0	19	20.4	61	65.6	13	14.0	2.084	2	.353
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	17	20.5	59	71.1	7	8.4	9	12.3	59	80.8	5	6.8	4.821	2	.090
รวม	28	16.3	129	75.0	15	8.7	28	16.9	120	72.3	18	10.8			

จากตารางที่ 4.70 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.71 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเองของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	ความภูมิใจในตนเอง												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย								
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	X ²	df	Sig
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
1. อยู่กับบิดามารดา	8	9.0	72	80.9	9	10.1	12	12.9	68	73.1	13	14.0	.199	2	.905
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	6	7.2	69	83.1	8	9.6	12	16.4	54	74.0	7	9.6	1.012	2	.603
รวม	14	8.1	141	82.0	17	9.9	24	14.5	122	73.5	20	12.0			

จากตารางที่ 4.71 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.72 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	การพอใจในชีวิต												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย						X ²	df	Sig
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง			
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1. อยู่กับบิดามารดา	11	12.4	74	83.1	4	4.5	18	19.4	59	63.4	16	17.2	10.193	2	.006*
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	23	27.7	51	61.4	9	10.8	12	16.4	51	69.9	10	13.7	.768	2	.681
รวม	34	19.8	125	72.7	13	7.6	30	18.1	110	66.3	26	15.7			

จากตารางที่ 4.72 แสดงว่า นักเรียนชายและหญิงที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนชายและหญิงที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่ เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.73 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่น

การอาศัย	การสุขสงบทางใจ												ผลการทดสอบโดยรวม		
	เพศหญิง						เพศชาย								
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง		ต่ำ		ปานกลาง		สูง		X ²	df	Sig
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
1. อยู่กับบิดามารดา	13	14.6	54	60.7	22	24.7	14	15.1	57	61.3	22	23.7	3.748	2	.154
2. ไม่อยู่กับบิดามารดา	6	7.2	61	73.5	16	19.3	7	9.6	46	63.0	20	27.4	1.211	2	.546
รวม	19	11.0	115	66.9	38	22.1	21	12.7	103	62.0	42	25.3			

จากตารางที่ 4.73 แสดงว่า เพศของนักเรียน ทั้งที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา "ไม่มีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05"

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลสรุปดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะทางอารมณ์ ด้านดี ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

1.1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

1.1.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะทางอารมณ์ ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนวัยรุ่นชายหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวนทั้งหมด 22,845 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 244 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 376 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และแบบวัดระดับพฤติกรรมภาวะทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2544) โดยครอบคลุมองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 10 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 338 ฉบับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลจากการวิเคราะห์สถานภาพ / ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักเรียน รวม 338 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.90 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 49.10 มีอายุส่วนใหญ่ 12-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.80 รองลงมาอายุ 15 – 18 ปี ร้อยละ 32.50 กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 63.60 และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 36.40 เป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 53.85 และไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 46.15 สาเหตุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาส่วนใหญ่เนื่องจากบิดามารดาแยกทางต่างมีครอบครัวใหม่ ร้อยละ 40.39 ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากบิดามารดา ร้อยละ 54.40 ซึ่งมีรายจ่ายอยู่ระหว่าง 301 – 500 บาท ร้อยละ 44.70 ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 65.70 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 43.50 มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท ร้อยละ 48.80

1.3.2 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ตามองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข

1) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 ในส่วนของด้านย่อย ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง แตกต่างกัน ที่ระดับ .01 สำหรับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05

2) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 ในส่วนของด้านย่อย ได้แก่ การรู้จักตนเองมีแรงจูงใจ แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 การตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออก รวมทั้งสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05

3) นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 ในส่วนของด้านย่อย ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง แตกต่างกัน ที่ระดับ .05 สำหรับ การพอใจในชีวิต และการสงบสุขทางใจ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ .05

1.3.3 ผลจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

1) สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านเก่ง ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ที่ระดับ .01

2) ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่ระดับ .05 และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่ระดับ .01 ด้านเก่ง ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ที่ระดับ .05 และด้านสุข ได้แก่ การสุขสงบทางใจ ที่ระดับ .05

3) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองที่ระดับ .05 ด้านเก่ง ได้แก่ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ที่ระดับ .05

4) อาชีพของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่ระดับ .05

5) รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่ระดับ .05 ด้านเก่ง ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ที่ระดับ .05 ด้านสุข ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง ที่ระดับ .01 ความพอใจในชีวิต ที่ระดับ .01 และการสุขสงบทางใจ ที่ระดับ .05

6) รายได้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ที่ระดับ .05 ด้านเก่ง ได้แก่ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ด้านสุข ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง ที่ระดับ .05

7) รายจ่ายของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่ระดับ .01 และการรู้จักเห็นใจผู้อื่น ที่ระดับ .05

8) รายจ่ายของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านดี ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ที่ระดับ .01 ด้านสุข ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง ที่ระดับ .05 และการสุขสงบทางใจ ที่ระดับ .01

9) นักเรียนวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์ กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ได้แก่ การพอใจในชีวิต ที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรอภิปราย ดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา สูงกว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา พบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับ ปู่ย่า ตายาย คิดเป็นร้อยละ 28.4 ซึ่งปู่ย่าตายาย ได้เข้ามามีบทบาทหรือทำหน้าที่ให้ความรักความอบอุ่น การอบรมขัดเกลาทางสังคมได้ดี จึงสามารถทดแทนบทบาทของพ่อแม่ที่แท้จริงที่พึงมีต่อบุตรได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ดวงเดือน พันธมนาวิน งามตา วนินทานนท์ และคนอื่นๆ (2536 : 271-275) ที่พบว่าเด็กในครอบครัวขยายมีสุขภาพจิตดีและพบว่าเด็กหญิงที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย รับรู้ว่าคุณได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในปริมาณที่ใกล้เคียงกับเด็กในครอบครัวปกติ (ครอบครัวปกติที่บิดามารดามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน) และพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวขยายจะช่วยลดผลเสียของสถานะเครียดในครอบครัวที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กได้

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางครอบครัวพร้อมมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและบิดามารดาทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน หรือมีประสิทธิภาพมากกว่าในหลาย ๆ ด้าน ตามหน้าที่ เช่น หน้าที่ทางชีววิทยา ซึ่งบิดามารดามีหน้าที่สำคัญ 2 ประเภท คือ หน้าที่ในการสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม และทำหน้าที่ให้บริการด้านปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่ง ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ให้กับลูกหรือสมาชิกในครอบครัว แต่ในกรณีที่นักเรียนวัยรุ่นที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา อาจจะไม่ได้รับหรือได้รับในปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการหรือความจำเป็น นอกจากนี้บิดามารดา ยังมีหน้าที่ทางจิตวิทยา คือ ให้ความรักความอบอุ่นความมั่นคงทางใจให้กับลูก พร้อมทั้งเป็นตัวแบบในการดำเนินชีวิต หรือกำหนดบทบาทให้กับลูก และหน้าที่อันสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือหน้าที่ทางสังคม ซึ่งบิดามารดามีหน้าที่ฝึกฝน อบรมขัดเกลาให้ลูกหรือสมาชิกในครอบครัวได้เป็นผู้ที่ปรับตัวและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าหน้าที่เหล่านี้มีความสำคัญและมีผลกระทบ

ต่อการดำรงชีวิตของลูกเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอีริกสัน (Erikson 's psychosocial stage of development) อ้างอิงจาก (สุชา จันทร์เอม. 2542 :35) ที่กล่าวว่า บิดามารดาเป็นส่วนสำคัญ ในการสร้างบุคลิกภาพให้กับเด็ก ความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ลินเวอร์ และซิลเวอร์เบิร์ก (Linver and Silverberg, 1995) อ้างอิงจาก (เพียว ผลภาค. 2539 : อ้างอิงมาจาก Linver and Silverberg, 1995) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก ได้แก่ ความรักของบิดามารดา และการเลี้ยงดู

อย่างไรก็ตาม นอกจากการที่บิดามารดามีหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับรายได้ของบิดามารดา และผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และนอกจากนั้นยังพบว่า รายจ่ายของนักเรียนที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการรู้จักเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่มีแนวโน้มว่านักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีค่าคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า นักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ต้องมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ อาทิ การพึ่งตนเอง การตัดสินใจและอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วราภรณ์ รักวิจัย (2529 : 9-11 อ้างจาก พิษณุพร รุโจปการ. 2541 : 4) ที่พบว่า การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้บุตรเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของการพึ่งตนเองได้ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่ารายจ่ายของนักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี เกี่ยวกับการเห็นใจผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่งของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

สูงกว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เมื่อพิจารณาด้านย่อย พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สำหรับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหา และ แสดงออก รวมทั้ง การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาได้รับปัจจัยสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลหรือช่วยทำหน้าที่ทดแทนบทบาทของบิดามารดา จึงทำให้นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มนี้ไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองขาดแคลน เช่น กรณีนักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่มีปู่ย่า ตายาย เข้ามามีบทบาทหรือทำหน้าที่แทนบิดามารดา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ละม้ายมาศ ศรี ทัดต์ และจรรยา สุวรรณพิต (สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. 2509 - 2510 และ 2512) ที่พบว่า ย่า ยาย มีบทบาทในการช่วยแบ่งเบาภาระมารดาของเด็กช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียม และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นการถ่ายทอดคุณธรรมและวัฒนธรรมแก่ลูกหลาน ส่วนปู่ และตา ทำหน้าที่ฝึกสอนให้เกิดความชำนาญด้านทักษะต่าง ๆ นอกจากนั้นเมื่อนักเรียนมาอยู่ใน โรงเรียนทางโรงเรียนได้จัดประสบการณ์ต่างๆ และมีครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ได้ให้การดูแลช่วยเหลือตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของพกา สัตยธรรม (2530: 35) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตนด้วยความเห็นอกเห็นใจระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้เด็กมีที่พึ่งทางใจ ครูเป็นที่พึ่งแห่งที่สอง รองจากบ้าน และนอกจากนั้น นักเรียนวัยรุ่นเหล่านี้ มีเพื่อนที่คอยดูแล ช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกันสอดคล้องกับแนวคิดของพรพิมล เจริญนาครินทร์ (2539 : 53) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัย ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและคิดเพื่อนมากกว่าบิดามารดา และสอดคล้องกับแนวคิดการปรับตัวของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2534 : 10) ที่กล่าวว่า บุคคลมีการพัฒนาทางอารมณ์เชิงสังคมและบุคลิกภาพ ตั้งแต่แรกเกิดไปจนตลอดชีวิตโดยบุคคลอาจเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้มากน้อยเพียงไรในช่วงอายุใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับแวดล้อมตนในช่วงนั้น ๆ

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า พื้นฐานของบิดามารดาและผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่งของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ ระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษาและรายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับการรู้จักตนเองของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านเก่ง เกี่ยวกับ ความภาคภูมิใจในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 สำหรับอาชีพของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่เกี่ยวกับ การตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้พบว่า สาเหตุของการที่นักเรียนวัยรุ่นไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านแง่เกี่ยวกับ สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุขของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา สูงกว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เมื่อพิจารณาด้านย่อยพบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่อาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย หรือญาติ ๆ โดยนักเรียนเป็นผู้หารายได้ด้วยตนเองระหว่างเรียน ด้วยการขายของ หรือรับจ้างทำงานต่าง ๆ นอกเวลาเรียน และนักเรียนวัยรุ่นบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนทุนในการหารายได้ระหว่างเรียนจากโรงเรียนตามโครงการส่งเสริมอาชีพระหว่างเรียน (สอร.) โดยทางโรงเรียนให้นักเรียนเขียนโครงการเพื่อยืมเงินไปลงทุน เมื่อดำเนินงานแล้วได้ผลกำไรจึงคืนเงินที่ยืมจำนวนนั้น หากการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จหรือขาดทุน ก็ให้รายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวประกอบแทนการคืนเงิน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้พบนักเรียนวัยรุ่นที่มีความสามารถทางด้านกีฬา ซึ่งทางโรงเรียน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนด้านที่พัก และค่าใช้จ่าย โดยมีครูผู้ฝึกสอนเป็นผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัยดังที่กล่าวนี้ ย่อมส่งผลทำให้ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา แตกต่างกัน โดยที่ค่าคะแนนของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดาสูงกว่าของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ซึ่งผลที่เกิดขึ้นนี้อาจจะเกิดจากตัวนักเรียนที่มีความสามารถในการพึ่งตนเอง และอาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำหน้าที่หรือบทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง ที่ปลูกฝังค่านิยมในการพึ่งตนเองให้กับนักเรียนวัยรุ่นกลุ่มนี้ และเมื่อได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียนหรือผู้ใกล้ชิดจึงทำให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า ค่านิยมในการพึ่งตนเอง เป็นค่านิยมพื้นฐานที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย เพราะการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันนี้ มีการแข่งขันกันในทุก ๆ ด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การพึ่งตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นในนักเรียนวัยรุ่นจะเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะของประชากรของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

จากการศึกษาของแมคโคบี และมาร์ติน (พิชญพร รุโจปการ. 2541: 4 อ้างจาก ใจทิพย์ พวงทอง. 2540 :39) พบว่า บทบาทด้านการอบรมสั่งสอน โดยการที่บิดามารดาได้

ตั้งกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามแต่สนับสนุนให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นได้ และอธิบายเหตุผลในการให้เด็กปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติสิ่งใด ถือว่าเป็นการใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative Parenting) จะทำให้เด็กมีลักษณะไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เชื่อมมั่นในตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีความเป็นมิตร และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงาน และจากการศึกษาของ ลินเวอร์ และคณะ (Linver and Other.1995 :29-40) พบว่า การที่มารดามีบทบาททำตัวเป็นที่เคารพนับถือของบุตร ก็จะส่งผลต่อการพึ่งตนเองที่สูงขึ้นของเด็กวัยรุ่น เช่นกัน

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า พื้นฐานของบิดามารดาและผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่น ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การสุขสงบทางใจ ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การภูมิใจในชีวิต และการพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่า รายจ่ายของนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การภูมิใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุขเกี่ยวกับการสุขสงบทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับ การพอใจในชีวิต ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเปรียบเทียบค่าคะแนน ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช กับเกณฑ์การวัดระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์จากเครื่องมือมาตรฐาน ตามองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านดี และด้านเก่ง ของนักเรียนวัยรุ่นทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ สำหรับค่าคะแนนของระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นทั้งที่อาศัยและไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ จึงน่าจะเป็นข้อสังเกตที่ดี ที่เป็นตัวบ่งชี้ หรือใช้เป็นแนวทางในการให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าจะเป็นครูอาจารย์ หรือผู้ใกล้ชิด ได้ตระหนัก และได้พัฒนาหรือส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่นมีระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ในครั้งนี้ เป็นผลโดยบังเอิญ ซึ่งคะแนนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ในด้านใดนั้น มิได้หมายความว่าเด็กนักเรียนวัยรุ่นผิดปกติใน

ด้านนั้นๆ เนื่องจากระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผลที่ได้จากการประเมินในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลของการศึกษา จากตารางที่ 4.12 ที่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุขเกี่ยวกับ ความภูมิใจในตนเอง สูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น เนื่องจากนักเรียนกลุ่มดังกล่าว เป็นผู้ที่มีความสามารถเกี่ยวกับการอาชีพ หารายได้ด้วยการขายของและรับจ้างทำงานโดยทางโรงเรียน ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านเงินทุนตามโครงการส่งเสริมอาชีพระหว่างเรียน (สอร.) นอกจากนี้ นักเรียนที่มีความสามารถทางด้านกีฬา ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน รวมทั้ง องค์กรภาครัฐและเอกชน ในด้านค่าใช้จ่าย และที่พักอาศัย รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากครูผู้ฝึกสอน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ทางโรงเรียนที่ยังไม่ได้ดำเนินการ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความสามารถเกี่ยวกับด้านดังกล่าวหรือด้านอื่น ๆ เช่น ด้านดนตรี ด้านศิลปะ และอื่น ๆ ด้วยการสนับสนุน ช่วยเหลือเกี่ยวกับ เงินทุน ค่าใช้จ่ายรายเดือน หรือที่พักอาศัย ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้นได้

3.1.2 ผลของการศึกษา ที่พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาและผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ทั้ง ด้านดี เก่ง สุข ตามตารางที่ 4.29 4.31 4.32 4.34 และ 4.37 นั้น สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้องค์กรภาครัฐหรือสถาบันทางการศึกษารวมทั้ง บิดามารดาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาซึ่งจะมี อิทธิพลหรือผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นวัฏจักร โดยเฉพาะผลกระทบต่อ สถาบันครอบครัว ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น ระดับของการศึกษาจะมีผลต่ออาชีพ และรายได้ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองโดยตรง คือถ้าหากบิดามารดาหรือผู้ปกครองมี การศึกษาดี งานดี เงินดี ย่อมทำให้สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ที่มีอาชีพและรายได้ไม่มั่นคง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของลูกหรือสมาชิกของครอบครัว ดัง ผลการศึกษาตามตารางที่ 4.47 4.49 4.50 4.52 4.53 4.54 และ 4.55 ที่พบว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ และพบว่ารายจ่ายของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับ ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ดังตารางที่ 4.56 4.57 4.62 และ 4.64 ดังนั้น ผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถเป็นดัชนีชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การศึกษามีความสำคัญในการดำเนินชีวิต หรือเป็นการ

ยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรจะได้มีการช่วยเหลือประชากรที่อยู่ในวัยเรียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ และช่วยเหลือให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ให้ได้มีอาชีพที่ดี มีมั่นคง และมีค่าตอบแทนสูง เพื่อให้ประชากรของชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการนำนโยบายพัฒนาการศึกษา หรือคุณภาพชีวิตของประชากร เข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาประเทศ และเร่งดำเนินการให้เห็นผลอย่างชัดเจน

3.1.4 ผลของการศึกษา ตามตารางที่ 4.72 ที่พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข เกี่ยวกับการพอใจในชีวิต ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถาบันครอบครัว ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวที่สมบูรณ์ โดยมีทั้งพ่อแม่ และลูก พร้อมทั้งทำหน้าที่และบทบาทของพ่อแม่ ในการปลูกฝัง เสริมสร้างและพัฒนาระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของลูกให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.1.5 ผลของการศึกษา ตามตารางที่ 4.19 ที่พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านสุข ของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่ำกว่าเกณฑ์นั้น สามารถเป็นดัชนี ให้ผู้ที่เป็นบิดามารดา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะครู – อาจารย์ ที่ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนวัยรุ่น ได้มีส่วนร่วมกันพัฒนาระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้สูงขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนด้วย เพื่อจะได้ทราบข้อมูล หลายด้าน

3.2.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถทำได้หลากหลายวิธี ควรมีการนำไปใช้แบบผสมผสาน เช่น ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และอื่น ๆ

3.2.3 การวิจัยในครั้งนี้ การกำหนดตัวแปรอิสระ คือ การอาศัยอยู่กับบิดามารดา กับไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดามีขอบเขตกว้าง ควรมีการเจาะลึกลงไปว่าเป็นครอบครัวลักษณะใด เพราะลักษณะของครอบครัวในปัจจุบันนี้มีหลายรูปแบบ และสัมพันธ์ภาพในครอบครัวก็แตกต่างกันไป

3.2.4 ควรได้มีการศึกษาในเชิงลึก เพื่อให้ได้ขอบเขตของเนื้อหา และข้อค้นพบที่มากขึ้น เช่น การเจาะประเด็นในด้านอื่น ๆ หรือศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีอิทธิพลต่อระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในช่วงอายุต่าง ๆ เช่น ด้านครอบครัว ปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่น่าสนใจศึกษา ได้แก่ ลำดับการเกิดของเด็ก รูปแบบการเลี้ยงดู ลักษณะของครอบครัว การสื่อสารในครอบครัว เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย 2544
- จรรยา สุวรรณทัต “*สภาพพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย*” เอกสารการสอนชุดวิชา
พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 29
- จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ “วัยรุ่นยุคใหม่สู่การพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างสร้างสรรค์” *วารสาร
สุโขทัยธรรมาธิราช* (กันยายน – ธันวาคม 2543) หน้า 39 – 52
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก “ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับ
สุขภาพจิต และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย” รายงานการวิจัย สถาบัน
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2534
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ *ปัจจัยทางจิตวิทยาในเวทีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ
มารดาไทย* รายงานการวิจัยของฉบับที่ 32 กรุงเทพมหานคร สถาบัน
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2534
- _____ . *ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสถานะเสี่ยงในครอบครัวและ
แนวทางป้องกัน* รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน
เยาวชนแห่งชาติ 2536
- ดิษฐา ดวงจันทร์ “การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงทางบวก
ที่มีต่อความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2544
- เทอดศักดิ์ เดชคง *ความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2541
- _____ . *ความฉลาดทางอารมณ์* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2544
- _____ . *จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน
2544
- เปรมใจ บุญประสพ “ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการ
ตระหนักรู้ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ สังกัด
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2545
- พรรณี ช. เจนจิต *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร คอมแพคพรีนท์ 2538

พรพิมล เข็มนาครินทร์ **พัฒนาการวัยรุ่น** กรุงเทพมหานคร คอมฟอร์ม 2539

พิชัย ญาณศิริ “ การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ” **วารสารวิชาการ**
(มีนาคม 2544) หน้า 50 - 55

พิษณุพร รุโงปการ “ บทบาทของบิดา บทบาทของมารดากับค่านิยมในการพึ่งตนเองของ
นักเรียนวัยรุ่น ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2541

พระศรีวิสุทธิภิกขุ (พิจิตร ฐิตาณ โน) **การพัฒนาจิต** กรุงเทพมหานคร สภาการศึกษา
มหามงกุฎราชวิทยาลัย 2538

พระเทพปริยัติโมลี (ทองดี สุรเดชโช) **หลักการพัฒนาคณ** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง
ม.ป.ป.

ผกา สัตยธรรม **สุขภาพจิตเด็ก** โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530

ละม้ายมาศ และจรรยา สุวรรณทัต “ อิทธิพลทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการเด็กที่ด่าบลานาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ” รายงานการวิจัย สถาบันระหว่างชาติสำหรับคณาจารย์เรื่องเด็ก
2510

วรรณดี หมู่เย็น “ รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
วัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2544

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย **เชาว์อารมณ์ (EQ) ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต**
กรุงเทพมหานคร เอ็กเปอร์เน็ท 2542

วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา สัมภาษณ์โดยมณีนรัตน์ สุวรรณพรหมา กันยายน 2543

สุชา จันทรโสม **จิตวิทยาพัฒนาการ** กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2542

สุชาติ ค้าทางชล **อารมณ์ประสานสมอง** กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาระบบการพิมพ์ 2544

แสงอุษา โลจนานนท์ และ กฤษณ์ รัชยาพร **การบริหารอารมณ์ด้วยรอยยิ้มแบบไทยไทย**
กรุงเทพมหานคร มิตรนราการพิมพ์ 2543

โสภภาพรรณ สุขเฟื่องฟู “ การใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์
ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่1 โรงเรียนพานิชยการสุโขทัย ที่พ่อแม่
ตอบสนองอารมณ์ด้านลบของบุตรแตกต่างกัน ” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2545

อัจฉรา สุขารมณ และคณะ *รวมบทความทางวิชาการเรื่องอีคิว* กรุงเทพมหานคร เดสทอป 2543
อาภา ถนัดช่วง “ การพัฒนากระบวนการคิดกับวุฒิภาวะทางอารมณ์ ” *วารสารวิชาการ* (สิงหาคม
2543) หน้า 24 – 29

อารี พันธุ์ณี *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร เลิฟแอนลิฟเพรส 2544
อาภรณ์ อินทรสุขุม “ การศึกษาสภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อค่านิยมในการ
พัฒนาตนเองและสังคมของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ”
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกอาชญาวิทยาและการบริหาร
งานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล 2536

ไอ้เลย, กิลเจอร์ต *สำรวจตัวพัฒนาตน* แปลจาก Analyse Your self and solve Your
Personal Problem. โดยอินทรีรา บัทมินทร์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง
2535

ฮิลล์ นโปเลียน *พัฒนากำลังใจ สร้างความสำเร็จ* แปลจาก You Can Work Youe Own
Miracles โดยนิลวรรณ เกียรติสุดา กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2535

BarOn , R. *Baron emotional quotient inventory : A measure of emotional
Intelligence. (technical manual)*. Toronto : Multi Health System. 1997.

Cooper, R.K. Applying emotional Intelligence in the workplace. Training &
Development. December, 31 – 38. 1997.

Cooper, R.K. & Sawaf , A (1997). *Executive EQ intelligence in Leadership and
organization*. New York : Grosset / Prtnam , 1997 .

Gardner, H. *Frames of mind : the theory of multiple intelligence*. New York
:Basic Books, 1983.

Gardner, Howare. *Multiple Intelligence : The Theory in Practice*. New York
:Basic Books, 1983.

Gibbs, Nancy. “The EQ Factor,” In time ,1995.

Golemen, D *Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ* .New York
: Bantam Books, 1995.

Goleman, Daniel. *Working with Emotional Intelligence*. New York : Bantam, 1995

Mayer, J.D. & Salovey, P. *The Intelligence of emotional Intelligence*. Intelligence, 17,
433 – 442, 1993.

Salovey. P. & Mayer, J.D. *Emotional Intelligence. Imagination, Cognition, and*

Personality, 9 (1990). 185 – 211.

Weisinger, Hein *Emotional Intelligence at work : The untapped edge for success*. San, 1993.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล

ที่ ศธ.0834.14 / พิเศษ

โรงเรียนชัยภูวนาถศึกษา
ต.ไสหมาก อ.เชียรใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช
80190

25 มิถุนายน 2546

เรื่อง ขออนุญาตให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ นครศรีธรรมราช

ด้วยนางอรุณี รัตนชช อาจารย์ ระดับ 5 โรงเรียนชัยภูวนาถศึกษา อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขา คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ “ เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวิถีภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาและนักเรียนวัยรุ่น ที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา : กรณีจังหวัดนครศรีธรรมราช ” โดยมี รองศาสตราจารย์ อำไพรัตน์ อักษร พรหม และอาจารย์ (พิเศษ) ศิริพร สุวรรณทศ (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข) เป็นที่ปรึกษาและควบคุมในการทำวิทยานิพนธ์

เนื่องจากโรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง จึงมีความจำเป็นต้องขอให้นักเรียนของท่านตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอรบกวนให้ทางโรงเรียนช่วยประสานงาน ให้ผู้วิจัยพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวของนักเรียนด้วย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นางอรุณี รัตนชช)

อาจารย์ 1 / นักศึกษา ป.โท

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับ
บิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

คำชี้แจง

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดากับนักเรียนวัยรุ่นที่ไม่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่านั้น
2. สาระของแบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นโดยครอบคลุมองค์ประกอบ ดี เก่ง สุข ของกรมสุขภาพจิต
3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านได้ โปรดตอบข้อความทุกข้อ เพราะหากท่านตอบไม่สมบูรณ์ทำให้แบบสอบถามไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยได้
4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลเสียหายต่อตัวท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่ประการใด
5. ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ ถือเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นใด นอกจากการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งของทุกท่าน

นางอาภรณ์ รัตนคช

นักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกการพัฒนาคอครบครัวและสังคม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ

- () 1. หญิง
() 2. ชาย

1.

2. อายุ

- () 1. ระหว่าง 10 – 12 ปี
() 2. ระหว่าง 12 - 15 ปี
() 3. ระหว่าง 15 – 18 ปี
() 4. ระหว่าง 18 – 21 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
() 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. สังกัดโรงเรียน. (โปรดระบุชื่อโรงเรียน)

- () ชื่อโรงเรียน.....
() ชื่อสหวิทยาเขต.....

5.

5. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ

- () 1. พ่อแม่
() 2. พ่อ คนเดียว
() 3. แม่ คนเดียว
() 4. นุ้ย / ตายาย
() 5.ญาติ โปรดระบุ.....
() 6. เพื่อน
() 7. โดยลำพัง

10.

6. (เฉพาะผู้ที่ไม่อาศัยอยู่กับพ่อแม่)กรณีไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ เพราะอะไร(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ย้ายมาเรียนหนังสือต่างถิ่น
- () 2. พ่อแม่ย้ายไปทำงานอยู่ต่างจังหวัด
- () 3. พ่อแม่แยกทางกันต่างมีครอบครัวใหม่ 15.
- () 4. พ่อแม่เสียชีวิต
- () 5. อื่น ๆ โปรดระบุ

7. ระดับการศึกษาของ พ่อแม่ ผู้ปกครอง

- () 1. ระดับประถมศึกษา (ป.4 , ป.6)
- () 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3) 20.
- () 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6)
- () 4. ระดับ ปวช. 3
- () 5. ระดับ ปวส. 2
- () 6. ระดับปริญญาตรี
- () 7. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี 25.

8. อาชีพของ พ่อแม่ / ผู้ปกครอง

- () 1. รับจ้าง
- () 2. ค้าขาย
- () 3. เกษตรกรรม
- () 4. ลูกจ้าง / เอกชน 30.
- () 5. รับราชการ
- () 6. รัฐวิสาหกิจ
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

9. รายได้ ต่อ เดือน ของ พ่อแม่ / ผู้ปกครอง

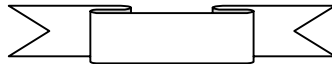
- () 1. ต่ำกว่า 3,000 บาท 35.
- () 2. 3,000 - 5,000 บาท
- () 3. 5,001 - 10,000 บาท
- () 4. 10,001 - 15,000 บาท
- () 5. 15,001 - 20,000 บาท
- () 6. 20,001 บาทขึ้นไป 40.

10. นักเรียนได้รับเงิน (รายได้) สนับสนุนค่าใช้จ่ายจากบุคคลใด

- () 1. พ่อคนเดียว
- () 2. แม่คนเดียว
- () 3. พ่อและแม่
- () 4. ปู่/ย่า ตา/ยาย 45.
- () 5. พี่ชาย/พี่สาว
- () 6. ลุง/ป้า น้า/อา

11. รายจ่ายต่อเดือน ของนักเรียน

- () 1. ต่ำกว่า 300 บาท
- () 2. 300 – 500 บาท
- () 3. 501 – 800 บาท 50.
- () 4. 801 – 1,000 บาท
- () 5. 1,001 – 1,500 บาท
- () 6. 1,501 - 2,000 บาท
- () 7. สูงกว่า 2,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาวะทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยครอบคลุมองค์ประกอบ “ดี เก่ง สุข” ของกรมสุขภาพจิต

คำแนะนำ แบบประเมินนี้เป็นประโยชน์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจจะไม่ค่อยตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ

มีคำตอบ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก
1.	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตัวฉัน	☐	☐	☐	☐
2.	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ	☐	☐	☐	☐
3.	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้	☐	☐	☐	☐

55.

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบ้าง ครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก	
4.	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					☐
5.	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					☐
6.	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					☐ 60.
7.	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง					☐
8.	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก					☐
9.	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด					☐
10.	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน					☐
11.	ฉันรู้สึกที่ผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป					☐ 65.
12.	แม้จะมีภาระที่ต้องทำ ฉันก็ยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					☐
13.	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					☐
14.	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน					☐
15.	เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ "ขอโทษ" ผู้อื่นได้					☐
16.	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก					☐ 70.
17.	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					☐
18.	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น					☐
19.	ฉันไม่รู้ว่าฉันเก่งเรื่องอะไร					☐
20.	แม้จะเป็นงานยากฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้					☐
21.	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					☐ 75.
22.	ฉันรู้สึกมีคุณค่า เมื่อได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ					☐

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบ้าง ครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก	
23.	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					☐
24.	เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำต่อไปไม่ สำเร็จ					☐
25.	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดย ไม่คิดเอาเองตามใจชอบ					☐
26.	บ่อยครั้งที่ฉัน ไม่รู้ว่าอะไรทำให้ฉันไม่มีความสุข					☐
27.	ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยาก					☐
28.	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าทำอะไรก่อนหลัง					☐
29.	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้า หรือคนที่ไม่คุ้นเคย					☐
30.	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มี กฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน					☐
31.	ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย					☐
32.	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน					☐
33.	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้					☐
34.	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน					☐
35.	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะได้แข่งกับผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ					☐
36.	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบาย เหตุผลที่เขายอมรับได้					☐
37.	ฉันรู้สึกดียกกว่าผู้อื่น					☐
38.	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด					☐
39.	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					☐
40.	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					☐
41.	แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่า จะดีขึ้น					☐
42.	ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ					☐

80.

85.

90.

95.

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบ้าง ครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก	
43.	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					☐
44.	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน					☐
45.	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ					☐
46.	ฉันพอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่					☐ 100
47.	ฉันไม่รู้จะหาอะไรทำเมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย					☐
48.	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ					☐
49.	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้					☐
50.	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่					☐
51.	ฉันไม่สามารถทำใจให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ					☐ 105
52.	ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ					☐

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอาภรณ์ รัตนคช
วัน เดือน ปีเกิด	12 กันยายน 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	กศ.บ. (การศึกษาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2534
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยวุฒิวัดศึกษา อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่ง	อาจารย์ 1 ระดับ 5 หัวหน้างานห้องสมุดกาญจนาภิเษกโรงเรียนชัยวุฒิวัดศึกษา หัวหน้าแผนงานโรงเรียนชัยวุฒิวัดศึกษา